

RAPPORT DA GESTIUN 2012

Gemeinde/Vischnaunca
Disentis/Mustér

Cuntegn

6 Actividad politica

- 6 Cuminonza dils votants
- 6 Referendum facultativ
- 6 Iniziativa
- 6 Cussegl da vischnaunca
- 7 Suprastonza communal
- 7 Administraziun communal

7 Segirtad publica

- 7 Cudisch funsil
- 8 Pumpiers Sursassiala
- 10 Polizia da fiug
- 11 Schurmetg civil

11 Scolaziun e formaziun

- 11 Scola populara
- 11 Novaziuns
- 11 Viadis da scola
- 12 Viadis d'atun
- 13 Dis da project
- 14 Informaziuns dil scalem superiur
- 14 Occurrenzas
- 15 Equipa d'instrucziun

16 Cultura e temps liber

- 16 Pleiv catolica
- 17 Pleiv evangelica-reformada dalla Cadi
- 18 Fundaziun ecumena «Tür auf – mo vinavon»
- 19 Biblioteca populara
- 20 Actividad culturala
- 20 100 onns Viafier retica
- 22 Center da sport e cultura

23 Sanadad

- 23 Casa da tgira Sursassiala
- 23 Lavur vid il baghetg Casa da tgira Sursassiala
- 24 Lavur usitada e midada futura

25 Ovras socialas

- 25 Susteniments publics
- 25 Post d'integraziun

25 Construcziun

- 25 Uffeci da baghegiar
- 26 Planisaziun locala
- 27 Straduns e vias cantunalas
- 28 Vias communalas

29 Ambient

- 29 Plan general da drenascha (GEP)
- 29 Canalisaziun
- 30 Serenera
- 30 Dismessa da rumien
- 30 Pumpadis
- 30 Santeri
- 30 Malauras
- 30 Local da cadavers

30 Economia

- 30 Agricultura
- 31 Center sursilvan d'agricultura
- 32 Menaschi tecnic
- 32 Lavur quotidiana
- 34 In sguard el futur

34 Finanzas

- 34 In oreifer quen

35 Preventiv ed activitads 2013

- 35 Preventiv 2013

37 Quen 2012

37	Resultat cumplet
38	Quen current
43	Quen d'investiziun
45	Quen dalla circulaziun dils mieds finansials
46	Amortisaziuns facultad administrativa
48	Bilanza
53	Taglias, deivet netto e cash-flow
54	Center da sport e cultura
55	Rapport dalla cumissiun da gestiun

56 Informaziuns generalas

56	Autoritads communalas 2012
58	Nossas senioras e nos seniors
60	Nos defuncts
60	Naschientschas
62	Novas votantas e votants
63	Moviment dalla populaziun
64	Structura da vegliadetgna
65	Informaziuns
66	Dismessa da rumien

In plaid sin via

Actualmeins ei tut en moviment e la midada ei la suletta constanta. Pliras tiaras ell'Europa vegnan muort ils problems fiscals e structurals susteni finanziamein dalla banca centrala. Era la Svizra ed en special la bransch d'export e dil turissem piteschan dils problems dil cuors monetar e la globalisaziun dalla fiera da vacanzas. Cun acceptar l'iniziativa da limitar il diember da secundas habitaziuns stein nus avon grondas provocaziuns. Da quella bloccada ein nossas fatschentas da construcziun e da construcziun secundara pertuccadas fermamein. En quellas branschas vegn ei a dar ina purificaziun dalla fiera cun ina gronda reducziun da piazzas. Denton eis ei evident per nies futur da drizzar nossa egliada anavon ed unir nossas retschas. Communablamein vegnin nus era da dar damogn a quellas novas sfidas. Mustér schai central cun dus pass carrabels ed ina colligiazion culla viafier e cun autos da posta. Nus disponin d'ina natira intacta cun optimalas pusseivladads da habitar e cun la Clastra d'ina perla culturala e da formaziun da muntada naziunala. Nus stuein denton far gronds sforzs per mantener quella purschida da formaziun e far frunt a tendenzas da centralisaziun.

Nos menaschis industrials porschan bunas piazzas da lavur d'in ault nivel da qualitat. Igl ei denton impurtont che las piazzas sappien era vegnir occupadas. Per saver contonscher quella finamira ston las cundiziuns da basa constar. Quei vul dir era porscher bunas pusseivladads da habitar cun ina buna infrastruttura.

Projects

Ils davos onns ein differents projects vegni realisai. Il maun public ei in impurtont patrun da lavur. Aschia han Cantun, Viafier retica/MGB e vischnaunca investau fetg grondas summas ell'infrastruttura.

Per il beinprosperar ein regiuns agl ur dependentas da bunas colligiazions culs centers. Igl onn vargau havein nus astgau festival 100 onns Viafier retica Cuera-Mustér. Quella colligiazion ha purtau svilup e prosperaziun en nossa regiun. Era oz profiteschan ils vischins e la bransch da turissem grondamein da quella colligiazion.

La vischnaunca da Mustér sto impunder gronds imports el manteniment dall'infrastruttura (sco p.ex. sanaziuns da vias e canalisaziuns, casa da scola nova, Center da sport e cultura). Impurtont ei era che las investiziuns (meglieraziun funsila, cundrezs d'enneiver, projects turistics) sappien vegnir finanziadas e portien

ina plivalur. Cheu va ei per mantener in bien equiliber finanziar. La vischnaunca ei obligada da porscher in'adequata infrastruttura era a nos uclauns.

La Confederaziun e las quater regiuns Uri, Goms, Bellinzonese e Valli sco era Surses cun ils cantuns han lantschau in project per il svilup dil territori San Gotardo. En in project parzial va ei en special per ils purtaders da prestaziun e las structurats turisticas. Sco emprem project investeschan la Confederaziun ed ils cantuns grondas summas en l'infrastruttura da pendicularas. Era las vischnauncas vegnan a separicipar cun ina contribuziun adequata als dils divers projects.

Francestg Cajacob, president communal

Activitad politica

Cuminonza dils votants

Egl onn da gestiun ha la cuminonza dils votants approbau quater impurtonts projects.

Votaziuns communalas

	Gie	Na
29 da schaner 2012 (participaziun 22.7%)		
– Revisiun parziala dalla planisaziun locala Ovra Russein	323 (91%)	31 (9%)

11 da mars 2012 (participaziun 55.5%)		
– Revisiun parziala dalla planisaziun locala e dalla lescha da baghegiar	487 (57%)	361 (43%)

– Project per ina meglieraziun funsila digl intschesch dalla vischnaunca da Mustér cun risguardar la situaziun Segnas e Pardomat	534 (63%)	316 (37%)
--	-----------	-----------

17 da zercladur 2012 (participaziun 37.6%)		
– Credit da frs. 1 424 000.– per la cumpart dalla vischnaunca alla sanaziun totala dalla Via Sursilvana	439 (75%)	146 (25%)

28 d'october 2012 (participaziun 64%)

– Elecziuns communalas per la perioda d'uffeci 2013/2016.

El cussegl da vischnaunca ein vegni eligi:

Christoph Berger	Rita Huonder-Tenner
Adrian Pally	Armin Berther
Wendelin Jacomet	Marco Schmed
Adrian Bigliel	Jordana Lozza-Desax
Alfred Spescha	Silvio Candinas
Theodosi Maissen	Rico Tuor
Edgar Durschei	Flavio Murer
Livio Zanetti	

Sco niev president communal ei Francestg Cajacob vegnius tscharnius. Plinavon ein las geraus Madlen Deflorin-Spescha e Cecilia Maissen-Desax ed ils geraus Iso Mazzetta e Roger Tuor vegni reeligi.

El cussegl da scola ein vegni eligi Simon Bergamin, Regina Giger-Caminada, Ulrike Lechmann-Krabacher e Giusep Simonet.

Referendum facultativ

Al referendum facultativ ein las suandontas fatschentas vegnidas suttamessas:

1. Participaziun alla cuminonza da maschinas forestalas Cadi ed il statut concernent.
2. Revisiun parziala dalla lescha davart ils dretgs politics (art. 25bis art. 33 ed art. 39).

3. Rapport da gestiun e quen 2011
4. Regulativ per la meglieraziun funsila e credit da frs. 350 000.– per elaborar il preproject.
5. Preventiv 2013
6. Credit da frs. 380 000.– per la sanaziun dil Parcadi Centrum.

Cunquei che negin ha pretendiu ina votaziun dil pievel encunter ils referendums facultativs 1-5, han quella fatschentas contonschiu vigur legala. Encunter il credit per la sanaziun dil Parcadi Centrum ei vegniu inoltrau il referendum, aschia che quella fatschenta vegn suttamessa 2013 per decisiun alla cuminonza dils votants.

Iniziativa

Ils 30 d'avrel 2012 ha ina grupp da vischins surdau all'administraziun communal ina iniziativa per ina midada dalla constituziun communal. Quella pretenda che l'elecziun dalla cumissiun da gestiun succedi entras la cuminonza dils votants. Perquei stoppien art. 32, al. b, art. 36 al. a, art. 52 ed 82 dalla constituziun communal vegnir midai. Ei setracta d'ina iniziativa en fuorma d'in text formulau tenor art. 17, al. 3 dalla constituziun communal. Quella fatschenta vegn suttamessa per decisiun alla cuminonza dils votants.

Cussegl da vischnaunca

MEI FATSCHENTA LA RIVALITAD ENTEIFER NOSSAS REGIUNS E VISCHNAUNCAS ADINA PUSPEI. ENTRAS QUELLAS VEGLIAS VERTITS VEGNIN NUS ADINA PUSPEI A FRENAR IL SVILUP CHE FUSS ABSOLUT NECESSARIS PER CHE NUS E NOSSA GIUVENETGNA HAGI OZ ED EL FUTUR

PAUN E LAVUR EN NOSSA BIALA CUNTRADA.

Rita Huonder-Tenner, presidenta dil cussegl da vischnaunca

Sut il presidi da Rita Huonder-Tenner ei il cussegl da vischnaunca seradunau nov (otg) gadas. Entras la minuziusa preparaziun dallas sedutas e grazia alla buna collaboraziun denter parlament e suprastonza communal eis ei reussiu da deliberar tuttas fatschentas previdas.

En detagl setracta ei dalla suandonta activitad: 9 (8) sedutas cun 53 (33) fatschentas; 20 (13) messadis; 9 (8) protocols; dus postulats (erecziun d'in cundrez da setener naven da sisum Via Cons entochen passadi davos scola Cons ed elaboraziun d'in pareri entras in biro specialisau partenet «zonas da tempo 30»).

Excursiun

Per la fin dalla perioda d'uffeci 2009/2012 ha il cussegl da vischnaunca fatg ils 3 da november 2012 in viadi el Tessin.

Il 5 d'october 2012 han la suprastanza communal ed ils emploiai dalla vischnaunca da partenadi da Matzingen TG fatg ina viseta a Mustér.

Suprastanza communal

La suprastanza communal ha danovamein absolviu in vast pensum da lavur. En 27 (27) sedutas ha ella tractau 272 (198) fatschentas. Ils protocols da tuttas sedutas dattan in cudisch cun buca meins che 524 paginas!

Administraziun communal

EGL ENGASCHI PUBLIC DUEI IL BEINSTAR GENERAL ADINA HAVER PRIORITAD.
Andri Hendry, canzlist communal

L'entschatta 2012 ha Andrea Hosang entschiet sia piazza en pensum parzial da 50% tier l'administraziun communal. Tier sias incaricas appartegnan lavurs da secretariat per differents uffecis, incaricas digl uffeci da lavur e dallas assicuranzas socialas. Plinavon coordinescha ella la scolaziun dils emprendists. La contabilista Gisela Berther ha absolviu la primavera 2012 cun success ils examens federals da specialista da finanzas. L'entschatta zercladur ha ella astgau retscheiver a Berna il certificat federal. Cordiala gratulaziun per quei grondius success. Deplorablein eis ella sedecidida da bandunar la fin 2012 l'administraziun communal e surpender ina nova incarica ell'economia privata. Sco sia successiva ei nossa collaboratura dall'administraziun communal Judith Bearth vegnida eligida. En la piazza ch'ei entras quella midada vegnida vacanta ei Ursin Flepp vegnius pledius naven dall'entschatta december 2012. Il zercladur 2012 ha igl emprendist Remo Flepp terminau cun success siu emprendissadi commercial

cun maturitad professionala. Sco niev emprendist ei Rino Caduff da Morissen entraus l'entschatta fenadur en survetsch dalla vischnaunca.

Segirtad publica

Cudisch funsil

Igl onn 2012 ha igl uffeci funsil Cadi liquidau 1514 fatschentas (2011:1833). Schebein la sminuaziun

IN ANTERIUR INSPECTUR DA PUMPIERS CH'EI VEGNIUS RELASCHAUS AVON 4 ONNS HA DETG LA PRIMAVERA VARGADA ENZATGEI INTERESSANT: SCH'EL MIRI TGEI MIDADAS CH'ILS PUMPIERS HAGIEN FATG MO DURONT QUELS 4 ONNS CH'EL SEIGI BUC PLI EN UFFECI, VESI EL CON CUMPLEX CH'IGL ENTIR MENASCHI SEIGI.

FRANC, ERA OZ VEGN STIZZAU CUN AUA, DENTON LA MODA E MANIERA EI SEMIDADA. VITIER VEGNAN SUBSTANZAS CHEMICAS, MATERIAL DA CONSTRUZIUN SPECIAL, VEHICELS CUN MOTORS ALTERNATIVS, INSTALLAZIUNS ELECTRICAS ED ELECTRONICAS DAPERTUT, INSTALLAZIUNS SOLARAS E FOTOVOLTAICAS, LAVURS DA PIONIER SPECIALAS E BUC IL DAVOS INA NOVA DISA DA CLAMAR ILS PUMPIERS PER MINTGA PICULEZZA, PRETENSIONS NUNDETGAS E PER PART STRAVAGADAS. SCH'IGL EI BUC ILS INDIGENS, CLOMAN ILS JASTERS: ELS EIN GIE DISAI ELLA BASSA CUN QUEI SURVETSCH E SPETGAN CHEU TIER NUS IL MEDEM, BUCA MO DILS PUMPIERS! PER IN LAIC – E VITIER S'AUDAN PARA ERA QUELS CHE HAN PÉR DACUORT CALAU DA FAR PUMPIERS – EI QUEI EN MINTGA CASS BUC PLI SURVESEIVEL. TGISÀ, FORSA SEDAT LA CASCHUN CHE IN U L'AUTER VISCHIN/A L'AUTRA VISCHINA FAN MINTGATON INA VISETA PER S'INFORMAR. MINTGATON CAPETA QUEI E NUS VEIN PLASCHER CHE NOSSA LAVUR VEGN PRIDA SERIUS.

Gion Tenner, cumandant Pumpiers Sursassiala

dil diember da fatschentas enviars igl onn vargau ei ina consequenza dalla votaziun dils 11 da mars 2012 partenent secundas habitaziuns ei grev da giudicar. Da quellas fatschentas pertuccan 415 (441) ni 27.4 % la vischnaunca da Mustér. Il quen siara cun in gudogn da frs. 189 081 (410 101). Da quei gudogn vegnan frs. 170 000 reparti sin las vischnauncas. La vischnaunca da Mustér obtegn frs. 44 064 (103 086).

Pumpiers Sursassiala

Igl onn 2012 ei staus in onn ruasseivel pils pumpiers dalla Sursassiala. Aschia vein nus saviu approfondar la scolaziun tenor las novas directives. Malgrad las paucas intervenziuns ha ei sco adina dau dabia lavur pertuccont il manteniment dil material e dils vehichels, sco era ell'administraziun.

Scolaziun e perfecziun

Il cudisch da receipts, aschia numnein nus nies fil tjettschen per la scolaziun, ha muentau dètg bia el cantun Grischun. Era tier nus ein ils exerchezis semidai, il seracass daventaus il coc dils exerchezis. Tenor quei cudischet han las secziuns exercitau 9 gadas, treis gadas en mintga vischnaunca. Vitier vegn igl alarm che ha giu liug ils 10 da december en casa da scola a Curaglia. Quei di ha ei neviu bravamein e nus vein stuiu seperschuer inagada dapli con impurtont ch'era ils exerchezis digl unviern ein. Igl alarm ha plinavon mussau fetg bein che schliatas relaziuns da vias san daventar in grond problem cunzun per ils loghens ella periferia. Igl alarm muossa perquei con urgent e necessari ch'igl ei per mintga vischnaunca da ver

Dismessa illegala da rumien. Naven dils 1-1-2011 astga vegnir barschau nuot el liber senza lubientscha digl Uffeci d'ambient e natira. Tier il castitg sto il caschunader era surprender ils cuosts da pumpiers e polizia.

in bien element d'intervenziun per l'entschatta. Nus stuein far tuts sforzs da recutar buna gliud per quellas gruppas. Da l'otra vart sperein nus fetg culla capientscha da nos pumpiers ch'els semettien era a disposiziun per quei survetsch da pichet.

Suandontas personas ein vegnidas incorporadas 2012 ed han aschia cumpletau igl effectiv da 97 (98) pumpiers:

Beer Simon, Mustér
Cavegn Andreas, Tujetsch
Cavegn Riccardo, Tujetsch
Flepp Gianluca, Medel
Giger Manuel, Medel
Giger Silvan, Medel
Giossi Andri, Tujetsch
Loretz Mauro, Tujetsch
Manetsch Sandro, Mustér
Pally Franco, Medel
Steger Silvio, Mustér
Tomaschett Sandro, Tujetsch
Vincenz Angelo, Mustér

Era 2012 vein nus teniu ils novizs en ina secziun separada. La gruppa ei fetg ferma e muossa grond engaschi. Quei fa naturalmein plascher. Perquei sperein nus fetg che nos giuvens pumpiers stettien fideivels a nus. Era 2011 vevan nus giu recutau 10 personas. Da quellas ein mo pli 4 en survetsch.

La gruppa dils pumpiers samaritans ei medemamein vegnida cumpletada. Aschia ein vegni vitier da niev:

Bundi Armin, Medel
Duff Jolanda, Tujetsch
Giger Martina, Mustér
Giossi Nicole, Tujetsch

Ils pumpiers samaritans ein ina gruppa che secumpona da mintgamai 5 samaritans da mintga vischnaunca. Els ein colligai cun nies sistem d'alarm e vegnan en acziun tier seracass pli gronds.

La repartiziun dils ulteriurs pumpiers en duas secziuns ei secumprovada. Igl engaschi e la motivaziun dils pumpiers ein buns tochen fetg buns.

Il cudischet da receipts ei era staus in tema tier il cader. Nus vein preparau las lecziuns in sin in e sviluppu in program optimau per nos pumpiers. Quella preparaziun ha dau la caschun da mussar co nus lein scolar nos pumpiers el futur.

Era las secziuns dils specialists han fatg lavur da basa. En special vein nus mirau da rudien las intervenziuns d'ieli e chemia, mo era ils accidents sin via. Cunquei che la gruppa secumpona da biars pumpiers giuvens ei ina scolaziun fundamentala stada d'avantatg – era per ils pumpiers secumprovai.

Pierino Bisquolm ha terminau cun success la scolaziun sco instructor federal. Bien success en quella biala e nova incarica. Livio Zanetti ha contonschiu igl access alla scolaziun federala. Duront in examen ualti

stregn eis el vegnius controllaus da rudien. L'auter onn astga era el frequentar ils cuors federal. En tut dumbrà nossa basa da pumpiers 5 instructurs federal che vegnan d'engrau alla scolaziun dils pumpiers.

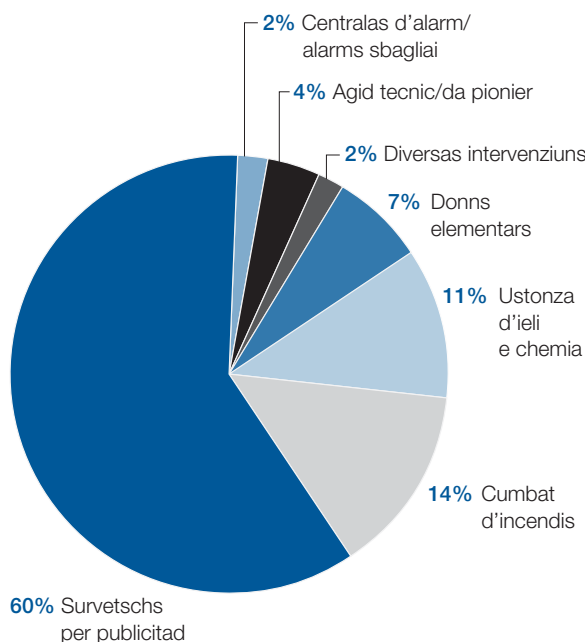
Nies niev program d'administraziun porscha era uonn pusseivladads da statistica. Aschia han ils pumpiers absolvii 3 063 uras (2 736 uras) d'exercezi. Quei corrispunda a 1 221 (999) exerchezis singuls. 269 (303) exerchezis ein stai perstgisai, 8 (32) exerchezis buc. En media ein 78.0% (65.5%) dils exerchezis vegni frequentai, in augment da 12.5% en cumparegliaziun cun 2011. Pliers novizs han frequentau la recruta, quei che sbassa la media. 25 (47) pumpiers han giu ina presenza da sur 85%, quei che corrispunda tier ils biars ad in ni negins exerchezis munchedai.

Ils officiers ein vegni scolai duront dus dis da perfecziun davart il diever da novas tecnologias ed il niev reglament d'intervenziun svizzer. Il cuors regiunal ha giu liug a Mustér.

Seracass ed intervenziuns

Era cheu lubescha il program d'administraziun statisticas detagliadas per 2012. La summa da donns munta a rodund 20 000 francs, ina summa fetg bassa repartida sin 26 (38) intervenziuns. Buca quintai ein denton donns caschunai entras las nevaglias. Quei problem ei vegnius sutschazegiaus da nossa vart, denton era dalla vart dalla segirada da baghetgs. La summa da donn digl entir cantun Grischun munta tochen oz a 18.7 milliuns francs.

Repartiziun dallas intervenziuns

Contacts e menaschi en general

Era 2012 vein nus tgirau il contact cun camerats da pumpiers dall'entira Europa. Grazia al grond diember d'instructurs sedattan plinavon adina bunas caschuns duront cuors federal, caschuns che vegnan dabien cu ei va per cussegl e material.

In special contact vein nus saviu instradar cul Center d'intervenziun Biasca, nies partenari tier accidents sila ruta dil Lucmagn. 2013 ei planisau per els ina viseta a Mustér.

Sper la lavur culs pumpiers tgirein nus in stretg contact culla polizia cantunala e cul survetsch da sanitad 144. En nossa regiun ei la collaboraziun specialmein buna. Quei porta avantatgs a tuttas organisaziuns e naturalmein era als pertuccai tier in seracass.

La fin zercladur ha gerau Ciprian Giger remess siu uffeci ed aschia era bandunau nossas retschas. Bien engraziament per la lavur prestada. Sco emprem gerau dalla nova organisaziun ha el buc adina giu schi sempel, mo el ha fatg siu pensum cun bravura. Baseli Berther ei vegnius eligius sco niev president dalla corporaziun, Emil Pally ei siu substitut e niev gerau per Medel.

In pass fetg impurtont ha la vischnaunca da Tujetsch fatg culla cumpra da novas localitads a Drun. La dislocaziun dils pumpiers ord il vitg ha bein dau da discussiunar tier ils pumpiers, denton ei la sligiazun anflada ina buna sligiazun. Quei atesta era l'instanza cantunala. Ozildi cun nossa mobilitad s'auda il corp da pumpiers buc pli el center dil vitg. Pli baul era ei nuot auter che logic ch'ins schava ils pumpiers aschi datier dil center sco pusseivel. L'auter onn sa vgnir rapportau dapli sur da quella midada. Las novas localitads giul Drun lubeschan finalmein da ver in liug separau cun pusseivladad da scaldar. Quei ei actualmein il pli grond problem. La midada dil liug ei previda primavera 2013.

Duas gadas ein las portas vegnidadas aviartas per ils affons. Duront il pass da vacanzas dalla Pro Juventute Cadi han rodund 100 affons visitau nus. Plinavon vein nus era envidau ils affons dalla Reka duront ina sera ad ina pintga demonstraziun ad Acletta. Ils resuns ein stai fetg positivs.

Concepts, prevenziun e collaboraziun

Il Cussegl federal ha mess en vigor sin miez 2012 il concept Finwehr che regla la lavur dils pumpiers en cass d'in accident da viafier. Aschia ein ils pumpiers officialmein responsabels per l'intervenziun. Igl ei denton trest e deplorabel che nossas duas viafiers (Viafier retica e Viafier Matterhorn Gottard) demuossan pauc interess per la segirtad da lur passaschiers e fan mo sfuzadamein pass en quella direcziun. Igl ei perquei in basegns personal da dir che nus essan da nossa vart buca pinai per in accident pli grond, malgrad ver fatg attents ils responsabels pliras gadas. Ussa sforza la lescha da far in pass, forsa che quei gida. Era cullas Viafiers federalas ei il cantun en contractivas. Concret

va ei per l'avertura dil tunnel da basa dil Gottard nua che nus survegnin in'incarica speciala en cass d'in accident el tunnel.

2012 vein nus surluvrau ils plans d'intervenziun per Medel e Tujetsch. Quei ha saviu succeder cul sustegn dils uffecis da baghegiar, resp. dallas administraziuns communalas. Insumma ein igl agid e sustegn da nossas autoritads fetg buns. Ils emploiai dallas administraziuns e dils survetschs tecnics segidan cun nus tenor meglier saver e puder.

La carta d'intervenziun per la vischnaunca da Mustér ei sin buna via. Finamira ei da survegnir il medem era per las duas ulteriuras vischnauncas. La carta d'intervenziun ei in instrument fatgs aposta pils pumpiers, che regla las intervenziuns sil sector da bovas ed auas grondas (analog al plan da prighels dallas vischnauncas). La differenza ei che la carta cuntegn mesiras da prevenziun e mesiras d'urgenza che mintga officier da pumpiers sa sorprender en seracass pli gronds senza enconuscher la topografia e las relaziuns specialas.

La planisaziun d'investiziuns en fuorma d'in concept «Pumpiers Sursassiala 2018» ei terminada. Fleivleziads demuossa sulettamein il parc da maschinas cun vehichels relativamein vegls. Tuttas ulteriuras investiziuns san vegnir fatgas el rom dil preventiv ordinari. El medem concept vein nus retschercau il svilup dil diember dils pumpiers pils proxims onns. La situaziun daventa en dus onns gia alarmonta per Medel, cuort sisu era per Tujetsch. Nos politichers ein perquei dumandai d'adattar las leschas corrispudentamein. Era sche quei fa forsa tscheu e leu mal, senza in'adattaziun da vegliadetgna vein nus proximamein in grond problem ellas duas vals numnadas. Il cumandant dils pumpiers appellescha perquei a vischinas e vischins da sustener nossas instanzas politicas el senn dalla caussa. Lavur concreta ei gia sin rucca.

Era 2012 eis ei stau pusseivel da sbassar aunc inagada ils cuosts dils pumpiers. La finamira da sbassar ils cuosts entras ina fusiun ei pli che contonschida.

Vitier vegn che la segirtad ha saviu vegnir augmentada da considerablamein. Il concept da fusiun ha pia tenui igl empermess!

Administraziun

La gruppa da manteniment cun il responsabel e cau da material Pierino Bisquolm ha era prestau 2012 fetg buna lavur. En rodund 1200 uras da lavur cumina procuran els onn per onn per il manteniment da vehichels e material. Bia lavurs savein nus far sur nusezs ed aschia eis ei pusseivel da tener a bass ils cuosts da menaschi. Sche nus stuessen pagar quella lavur fuss nies quen da gestiun buca schi favoreivels.

Engraziament

Sco inspectur astga Gion Tenner esser presents tier biars seracass durant in onn ora. Aschia sedattan pusseivladads da cumparegliar. Era sch'il cletg gioja ina rolla fetg decisiva tier in seracass – il meglier corp da pumpiers sa disdir tier ina sempla intervenziun – sa el confirmar che noss'organisaziun ei bein preparada. Survetsch da pumpiers ei oz pli che mai lavur da team e mo sch'il team funcziunescha, funcziuneschan era ils pumpiers. Perquei ei il bein reussir buca mo l'ovra da singulas personas, mobein da tuttas e tuts che s'engaschan per la segirtad da nossas treis vischnauncas. A tut quellas personas grond engraziament per igl engaschi nunstunclenteivel.

Polizia da fiug

La fin matg 2012 ha Franz Decurtins bandunau sia incarica sco controllader da fiug per las vischnauncas da Medel, Tujetsch e Mustér. Cun l'entschatta zercladur 2012 ha l'assicuranza da baghetgs surpriu las controllas da fiug. A Franz Decurtins admettein nus in cordial engraziament per l'incarica ch'el ha adempiu en num dalla vischnaunca. Ils cuosts per quell'incarica ein sereduci visavi ils onns precedents e muntan per 2012 a frs. 14'294.15.

Viseta al pei dil Gottard. Naven da 2013 sorprendan ils Pumpiers Sursassiala per incarica dil cantun Grischun il mandat da segirtad per la part miez dil niev tunnel da basa dil Gottard.

Gardaroba el local da pumpiers Cuoz

Igl onn 2012 eran 2264 (2255) baghetgs sigl in-tschesch dalla vischnaunca da Mustér assicurai tier l'Assicuranza da baghetgs cantunala per ina valeta da frs. 1 146 678 300.– (frs. 1 099 831 400.–).

Schurmetg civil

Igl onn 2012 ha il schurmetg civil exequiu differentas lavurs per il manteniment da sendas. Aschia eis ei stau pusseivel da procurar inaigliur vid las sendas naven dils Barschaus enviars il Bostg e la senda Lag da Laus. Ulteriuras lavurs ein succedidas en connex cun rumidas da tagls da lenna. Plinavon ha ina gruppa endrizzau el clavau dil Center da sport e cultura ina partizion per magasinar mobiliar dallas localitads dalla protezion civila. Las controllas dallas localitads e dils stabiliments dil schurmetg civil el Center da sport e cultura ein succedidas el rom digl usitau. Il diever dallas localitads entras il militar ei praticamein inexistent.

Scolaziun e formaziun

LA NOVA LESCHA DA SCOLA CASCHUNA GIA DAPI ENTGIN TEMPS GRONDAS DISCUSSIUNS. USSA VALA EI D'APPLICAR E REALISAR TUT QUELLAS MIDADAS DECIDIDAS. TIER TUTTAS DISCUSSIUNS E NOVAZIUNS EIS EI DENTON DA TENER EN EGL CHE LA SCOLAZIUN E FORMAZIUN

– AUNC ADINA IL PUNCT IL PLI ESSENZIAL – MONDI BUCA SUT EN TUT QUELLAS NOVAS STRUCTURAS. IGL EI DA GRONDA IMPURTONZA CHE LA NOVA LESCHA SAPPI VEGNIR MESSA EN VIGUR E CH'ELLA CREESCHI BUNAS E SEMPLAS STRUCTURAS E PREMISSAS TON PILS SCOLARS, PER LAS PERSONAS D'INSTRUCZIUN, SCO ERA CH'ILS MENASCHIS DA SCOLA SAPPIEN FUNCZIUNAR A MODA OPTIMALA.

Madlen Deflorin-Spescha, geraua scolaziun

Scola populara

En buca meins che 8 sedutas, dietas e numerusas visetas da scola ei il cussegl da scola sefatschentaus cun la scola. L'incarica primara dil cussegl ei definir la strategia futura dalla scola populara. Aschia ein las singulas incaricas vegnidas repartidas. Sco la pli-part dallas scolas ei era la scola da Mustér ina scola menada. Il meinascola ei responsabels, tenor l'ordinaziun cantunala, per la part operativa e quei inclusiv la direcziun da persunal e pedagogica. Plinavon dispona la scola d'ina direcziun che secumpona dil meinascola, dil president dil cussegl da scola sco era dalla geraua da scola. Sco tuttas vischnauncas ella periferia ei era nosa scola pertuccada d'ina demografia negativa dil diember d'affons, perquei vegnan las scolas dalla regiun a stuer colaborar pli intensivamein el futur. Ina stretga collaboraziun exista gia

INA SCOLA MODERNA STO ADINA PUSPEI SESVILUPPAR VINAVON PER ADEMLIR TUTTAS PRETENSIONS TSCHENTADAS ALL'INSTRUCZIUN ED AL SVILUP DA SCOLA. QUEI MUNTA PER NUS SCOLASTS D'ACCEPTAR DI PER DI NOVAS SFIDAS INTERESSANTAS. IN MODERN STIL D'IN-

STRUCZIUN DUEI ESSER AVIARTS, VARIANTS E S'ADATTAR ALLA NECESSITAD DIL TEMPS – MO ASCHIA SAN LAS FINAMIRAS D'EMPRENDER VEGNIR CONTONTSCHIDAS CULS SCOLARS.

Kai Hinrichsen, meinascola

dapi decennis cul scalem superiur dalla vischnaunca da Medel.

Novaziuns

Egl onn da scola 2012/13 ei gia vegniu introduciu per la secunda classa primara il niev mied obligatori per l'instrucziun da matematica. Ils proxims onns succeda, entochen la 6avla classa primara, successivamein la midada al niev mied d'instrucziun. Tenor la decisiun dil Cussegl grond igl onn 2003 era ei previu d'edir novs mieds d'instrucziun mo pli per rumantsch grischun. Al squetsch dalla Pro Idioms ha il cantun ussa era ediu il niev mied d'instrucziun da matematica pils idioms sursilvan, puter e vallader. Plinavon ha la Pro Idioms sin atgna iniziativa ediu in niev mied da lungatg per sursilvan per la 2. tochen 8. classa. Aschia eis ei stau pusseivel ch'ils scolars dalla 2. tochen 6. classa da Mustér han astgau retscheiver lur mieds da lungatg per sursilvan il settember 2012. Naven digl onn da scola 2013/14 vegn il mied d'instrucziun ACCESS era ad esser semtgau per las classas dil scalem superiur.

Dapi igl onn da scola 2010/11 entscheiva l'instrucziun da tudestg gia ella tiarza classa (pli baul quarta classa). Sco emprem vegnan ils scolars instrui el lungatg mumma (romontsch), suenter en in lungatg cantunal (tudestg) e lu aunc en in secund lungatg jester (engles). Igl onn da scola 2012/13 ha la 5. classa per l'emprema gada entschiet cun engles. Il scolast Michel Andriuet instruescha duas lecziuns engles ella 5. classa da Bruno Flepp.

Viadis da scola

Il viadi da scoletta ha giu liug a Fontanivas. Suenter il viadi a pei tochen giu Fontanivas ein ils affonets serimnai per gentar. Suenter il gentar han els fatg entgins giugs e lu serendi a pei a casa. Alla fin digl onn da scola ha la 6. classa visitau il Tecorama a Winterthur. Duront 3 uras han ils scolars giu la pusseivladad da sez experimentar diversas caussas tecnicas. Il pli impressiunont ei bein la demonstraziun cun l'electricitad stada. Cheu han bunamein tuts giu ils cavels che stevan agradi.

Viadis d'atun

Il viadi d'atun dalla scoletta ha menau enta Rueras silla piazza da giugs. Ils affonets ein serendi cul tren tochen Sedrun. Da leu ein els marschai tochen Rueras silla piazza da giugs. Leu han els gentau. Suententer han ils affons astgau passentar lur temps silla piazza tochen ch'els ein serendi puspei staunchels a casa.

Ils 7 da settember ein l'1. e 2. classa serendidas da fina bialaura sin lur excursiun d'atun. Quella ha giu liug a Curaglia nua ch'els ein viagiai sin la senda da senns. Il viadi atunil comunabel dalla 3. e 4. classa ha menau alla Tgina dil Rein. Da fina bialaura han ils affons gudiu in di da bellezza en ina natira singulara.

Il viadi d'atun han la 5. e 6. classa organisau communablamein. Naven da Caischavedra ein els arrivai al Lag Serein, lu han els cuntinuau il viadi tochen al Lag Brit. Suententer la pausa da miezdi ein els returnai sur l'Alp Lumpeгна puspei a Mustér.

Il viadi da scola dalla 1. secundara/reala ha menau ella Svizra centrala. Igl intent era da passentar treis bials dis comunabels che duessen dar in spért da cuminonza ed ina buna entschatta pil temps el scalem ault. Aschia han ils giuvenils visitau il curtin da reiver sil Pilatus e fatg leu experientschas cun reiver e surmuntar temas. Era sil Pilatus han els gudiu il tempo ch'ins vegneva da contonscher silla scursalera. A Lucerna han els lu passentau entgin temps cun visitar il curtin da glatscher ed il monument dil liun. A Baar schau fascinar dil Höllloch cun sias taunas pleinas da fuormas da crap fetg impressiunontas. La sera ein els aunc stai a mirar in bien film el kino IMAX ella casa da traffic. Il tierz e davos di han els passentau egl Alpmare.

La 2. secundara/reala ha eligiu in exemplaric di per far siu viadi sil Lai Blau. Suententer che la 2. secundara/reala ha giu contact cun ina classa da Laufen BL han ils giuvenils da Laufen accumpignau lur collegas da Mustér sin lur viadi d'atun ed ein stai surnotg el Center da sport e cultura. Els han plinavon priu investa da

nossa scola, ein i culs trottis da Caischavedra a Son-tga Catarina ed han grillau a Fontanivas.

La 3. secundara/reala ha fatg in viadi alla camona da Medel ils 6 e 7 da settember 2012. Sco ella veta reala sefa la heterogenitad dalla societad valer era en scola ed ha consequentamein pretendiu in program individualisau schizun sil viadi d'atun dalla classa finala: Ferton ch'els «turbos» sportivs ein sesurdai a lur ambiziuns alpinisticas, ascendend supplementarmein pézza en seria, ein ils auters secumentai cun ina turreta meins pretensiusa alla riva dil «Lai Encarden», nua ch'els ein sededicaì alla construcziun d'umenetscrap en duas gruppas seformadas spontanamein. In da quels ei denton sballunau sia avon sia finiziu sut ils mauns dil construiders, l'auter perencunter stev'aunc bi agradsi, cura che la gruppa ei semessa sin via anavos encunter la camona. E ... – co fineschan mintgamai las praulas? – ... sch'el ei buca sediterschius durent igl unviern, stat el aunc ussa.

Settember 2012, viadi d'atun, Lai Blau, 1. sec./reala

Settember 2012, viadi da treis dis ella Svizra centrala, 1. sec./reala

Dis da project

La primavera 2012 ha l'entira scola fatg ina jamna da project cul tema 100 onns Viafier retica Mustér-Cuera. Ils scolars dalla scoletta e dalla 1./2. classa han visitau mintgamai 4 luvratoris. Gliendisdis e mardis han ils affons astgau tedlar ina historia d'in tren ord il cudisch «il siemi», nua che collega Linus Flepp haveva dessignau ils bials maletgs. Silsuenter han els zambergiau in tren da pupi e malegiau sesez en las finiastras. Mesjamna e venderdis han ils scolarets empriu in verset d'in tren e plinavon dessignau ina locomotiva ed entgins carrs. Culla scolasta Yvonne han ils scolars fatg ina viseta alla staziun. Ils affons han empriu d'enconuscher la lavur dil caustaziun ed han astgau contemplar co el diregia il traffic dils trens vid siu pult cun ils differents nuvs e las cazzolas. Al spurtegl han els astgau numnar nua ch'els lessen viagiar cul tren e lu retschiert il plan detagliau per saver far quei viadi. Leu han els era viu nua ch'ils bigliets vegnan squitschai. En dus carrs dalla viafier sesanflavan fotografias veglias dil vitg da Mustér, dallas lavurs da baghegiar la lingia da viafier a Mustér, dalla construcziun dalla Punt Russein e dils transports en crotscha e cavagl. Plinavon eran exponidas fotografias cun purrets dils colluvrers dalla RhB e MGB e da personas che van quasi mintga di cun tren. Tier la secunda viseta alla staziun han ils affons astgau ir ella locomotiva e perfin prender plaz sil sez dil locomotivist. Els han contemplau ina locomotiva veglia, ina pli nova e lu era igl indrez per better ora neiv. Tier la mussadra Daniela han ils affons fatg ina produczion da sault cun la canzun da DJ Bobo (there's a party). Ils scolars dalla 3.-6. classa han luvrau en treis workshops en gruppas mishedadas. Ina gruppa ei seprofundada el tema placats da reclama e mistregns tier la viafier. Per s'avischinar e seprofundar il tema han els visitau la staziun dalla Viafier federala a Cuera, visitau il museum d'art e schizun giu peda da far ina cuorta viseta alla casa da medias dil

radio e dalla televisiun romontscha rtr. Plinavon han els astgau visitar ils luvratoris a Landquart ed il pilotadi electronic dalla Viafier retica, nua ch'ins saveva persequitar mintga tren e mintga untgida. Ils placats da reclama cun las informaziuns dils divers mistregns ein vegni exponi en halla Cons il di da fiasta. In'otra gruppa ha empriu saults e giugs ed ina tiarza gruppa ha fatg fotografias e films. Ina gruppa dil scalem superiu ha construì duront quell'jamna in model dalla Punt Russein a la scala 1:87. Secapescha ch'igl ei buca vegniu tralascchau da risguardar che la Punt Russein fetschi in caraun d'in radius da 200 meters, che la punt hagi ina pendenza e che las rodaias schaigien cun ina inclinaziun encunter anen. L'jamna ei vegnida garnida cun ina viseta alla casa da traffic per studegiar il pli grond model da trens dalla Svizra. Alla fin dall'jamna ha ins saviu admirar il product final all'exposiziun a caschun dalla fiasta da 100 onns Viafier retica a Mustér.

In'otra gruppa dil scalem superiu ei sefatschentada cul tema scriver e far reportaschas. Els han principalmein scret en il blog personal da mintgin. Aschia se numna in diari modern. Ulteriuramein han els fatg fotos e creau ina reportascha sin ina website. Duront l'jamna da project han els visitau treis loghens: Domat, Tavanasa e Glion. Ils scolars han saviu far propostas tgei implont, interpresa ni occurrenza visitar. La finamira dil project era da saver scriver texts cun plascher. Mintga giuvenil ha fatg padrin d'in different atelier. Gliendisdis endamaun han ils scolars survegniu ina investa el tema. Suenter haver endrizzau il blog han els ladinamein entschiet a scriver igl emprem artechel. Mintga atelier ei vegnius commentaus dils scolars. Il pli bia gest suenter l'occurrenza ni el tren directamein cul telefonin.

Ina tiarza gruppa dil scalem superiu ha fatg in viadi a pei da Cuera a Mustér. Els ein viagiati mintgadi in toc siado encunter Mustér. L'emprema etappa ei stada

Zercladur 2012, jamna da project: 100 onns Viafier retica Cuera-Mustér, scalem superiu

Avrel 2012, project da dessegn, 3. sec./reala

Cuera-Trin. Secunda etapa Trin-Versomi (fuva pre-
viu da star sur notg a Flem-campadi). Tiarza etapa
Versomi-Glion. Quarta etapa Glion-Trun cun star sur
notg sil campadi a Trun. Tschunavla e davosa etapa
Trun-Mustér. La sera ein els mintgamai turnai a casa
cul tren e la damaun puspei serendi anavos tochen
el liug ch'els havevan contonschiu il di avon. Els ha-
vevan previu da star sur notg a Flem sil campadi.
L'aura ha denton fatg in steh tras il quen, aschia che
quei dormitori ei daus ell'aua el ver senn dil plaid.
La davosa gruppa dil scalem superiu ha giu il motto
«spisas el tren» ed ha gentau el vagun-salun sil viadi
dad ir a Sogn Murezi. Ei secapescha ch'ins ha era
tratg en bi resti, in tec sco avon 100 onns.

Informaziuns dil scalem superiu

Igl onn da scola 2012/13 ei vegniu introduciu per
l'emprema classa dil scalem superiu in niev mied
obligatori per l'instrucziun dad aritmetica/algebra. Ils
proxims dus onns succeda entochen la tiarza clas-
sa dil scalem superiu successivamein la midada al
niev mied d'instrucziun. Il niev mied ei adattaus a dif-
ferents nivels e lavura cun in cudisch tematic, in car-
net accumpignont e carnets da lavur cun treis nivels
da prestaziun. Naven digl onn da scola 2012/13 han
tuttas treis classas dil scalem superiu entschiet cun il
model C. Quei ei in model cun dus nivels els roms ro-
montsch, tudestg, matematica/geometria ed engles.
Cun quei model eis ei pusseivel per mintga scolar –
dalla reala ni dalla secundara – da frequentar quels

roms tenor il nivel che corrispunda a sias capacitads.
In scolar vala sco scolar dalla secundara sch'el fre-
quenta l'instrucziun en dus roms da nivel el nivel ault
ed il giudicament cumplexiv giustifichescha era quei.
Il sistem da nivels possibilitescha ina permeabilitad pli
gronda per scolaras e scolars e cheutras la formaziun
da gruppas d'emprender pli homogenas. La finamira
dalla scola ei da risguardar aunc meglier ils differents
duns, interess e capacitads da nos scolars e da ga-
rantir ina scola cun aschi paucs surdumandai e sutdu-
mandai sco pusseivel.

Occurrenzas

All'entschatta digl onn 2012 han ils scolars dalla 6.
classa ed entgins dalla 5. classa visitau diversas ca-
sas, hotels ed ustrias purtond ils salids dils retgs ent-
ras cantar las canzuns dils treis retgs.

La showband.ch ha nezegiau il camp da Pastgas a
Mustér per trenar ils davos detagls da lur niev pro-
gram. Ultra da quei ein els denton era s'entupai cun
pliras classas da nossa scola. Ils scolars han aschia
saviu rimnar novas experientschas pertuccont il mo-
viment e la ritmica ed a basa da quellas elaborau ina
pintga coreografia. Entgins scolars han allura neze-
giu la caschun da sepresentar il gliendisdis Pastgas
comunablamein cun la showband.ch el Center da
sport e cultura.

Mardis, ils 24 d'avrel 2012 ha giu liug in di da preven-
ziun. La fatschenta Gebr. Kuoni Transport AG ha infor-
mauuttas classas primaras davart «anghels morts»

Zercladur 2012, jamna da project: 100 onns Viafier retica Cuera-Mustér, scoletta ed 1./2. classa

Settember 2012, «fiug ed aua», Tusaun, 5./6. classa

December 2012, Viseta dil Sontgaclau en scoletta

tier autos da vitgira. Quels descrivan la situaziun nua che manischunzs vesan buca ils pedunzs malgrad spiaghels, tgei che sa caschunar grevs accidents. Venderdis suenter Anceinza ha giu liug ina scolaziun interna cugl entir team da scolasts. Tema dil cuors ei stau la cuntinuaziun digl'emprender cooperativ, in factur decisiv per il svilup da qualitat dall'instrucziun. Il menader dil cuors Toni Nyffenegger ha mussau co ins sa motivar ils scolars da far bunas prestaziuns en ils roms d'instrucziun ed il medem mument promover lur cumpetenzas socialas e metodicas. Igl instruir ed igl empernder cooperativ possibiliteschan a personas d'instrucziun da tractar en moda productiva la heterogenitad da lur classas e da percepir la diversitad sco schanza d'individualisar ils process d'emprender.

Gliendisdis e mardis avon las vacanzas da stad han la 3. – 6. classa primara ed il scalem superiuor puspei nezegiau per mantener sendas da spassegiar e schubergiar pistas dallas pendiculars da Mustér. Aschia vesan ils scolars co las pistas sepresentan suenter ina stagiun d'unviern. Cheutras san els vegnir sensibilisai per ina dismissa da rumien correcta. Ils 25 da settember 2012 han ils «bandits» fatg ina

viseta tier la 3. – 5. classa. Lur toc ha tschaffau tuts e suenter han ils affons gest aunc saviu far sez teater cun ils pedagogs da teater David Flepp e Roman Weishaupt.

Gliendisdis, igl 1. d'october 2012 ein tut ils scolars dalla 5. e 6. classa da Sedrun e Mustér s'entupai el Center da sport e cultura per seconcurrer en in di da sport communabel.

Ils 6 da november 2012 ha la 2. secundara/reala visitau l'exposiziun d'empredissadis «fiutscher» a Cuera. Quell'exposiziun ha dau als scolars la pusseivladad dad empruar ora ina ni l'otra professiun. L'exposiziun ei stada fetg varionta ed interessanta. Ils scolars han profitau fetg da quella purschida.

Mesjamna, ils 21 da november 2012 ei vegniu organisau a Mustér il Di da Romontsch per las scolastas ed ils scolasts dalla Surselva. El center dalla scuntrada ei stada la presentaziun dil niev mied d'instrucziun Access sco era dus luvratoris e la radunonza generala. Ultra da quei ha Angela Hepting orientau davart il survetsch ortopedagogic dil cantun Grischun.

Equipa d'instrucziun

Igl onn da scola 2012/13 occupescha la vischnaunca duas mussadras da scoletta, sis scolastas ni scolasts primars, ina scolasta per la classa pintga integrada, sis personas d'instrucziun per il scalem superiuor, duas scolastas per zambergiar textil e scolaziun da tener-casa ed in meinascola. Aschia instrueschan 17 (18) magisters e magistras en pensum cumplein ni parzial en nosa scola populara. Gion Tenner ha astgau festivar il giubileum da 20 onns survetsch sco scolast primar. Cordial engraziament per la fideivladad ed il grond engaschi.

Dapli informaziuns dalla scola anfleis Vus sin www.scoladisentis.ch.

Diember da scolars 2012/13

Classa	Scolast e scolasta	Medel	Buobs	Buobas	Total
Scoletta	Daniela Monn		10	7	17
Scoletta	Pia Condrau		5	6	11
Total scoletta			15	13	28
Scola primara					
1. classa	Linus Flepp		7	5	12
2. classa	Yvonne Flepp		8	10	18
3. classa	Michel Andriuet		8	6	14
4. classa	Roger Tuor		6	9	15
5. classa	Bruno Flepp		8	9	17
6. classa	Gion Tenner		11	8	19
Classa pintga integrada	Olinda Hosang				
Scola da tenercasa e textil	Irena Flepp/Catarina Steger				
Total			48	47	95
Scola reala					
1. classa	Aluis Hosang	1	5	3	8
2. classa	Meinrad Giger	0	6	2	8
3. classa	Marcus Munsch	1	5	1	6
Scola da lavur e tenercasa	Irena Flepp/Catarina Steger				
Total		2	16	6	22
Scola secundara					
1. classa	Adrian Pally	3	2	7	9
2. classa	Christoph Berger	4	6	4	10
3. classa	Gabriel Venzin-Marty	6	6	4	10
Scola da lavur e tenercasa	Irena Flepp/Catarina Steger				
Total		13	14	15	29
Total scolars (incl. scoletta)		15	93	81	174

Svilup dil diember da scolars

2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
260	259	252	232	214	200	196	177	174

Cultura e temps liber

Pleiv catolica

Ils moviments dallas Baselgias ein gronds e vegnan tematisai adina puspei en las medias – segns da midadas el senn da sesarver dat ei denton paucs – il pli savens il cuntrari. E tuttina ughegian dignitads e laics, era en nossa Baselgia catolica grischuna e locala, da tschentar damondas criticas. Reacziuns dat ei prest neginas. Cheu sto la damonda: «Vegn tut ignorau?» esser lubida. Pia eis ei da sperar che quellas anflien vonzei empauet ureglia, pertgei tuttas pleivs ein tangadas da midadas, da disvaris e da cumbats dad existenza.

En special semuossa quei fatg tier las pleivs localas che han da sbatter cun anflar personas che s’engaschan per posts en las pleivs. Els davos treis onns che Linus Maissen ha astgau presidiar la pleiv da s.

Gions sa el sincerar che nus havein in ferm cerchel da fideivlas collaboraturas e fideivels collaboraturs che prestan fetg buna lavur duront fetg bia onns. Cun grond plascher nota el danovamein che las rodas dalla pleiv ein idas era 2012 cun gronda precisun e quei cun agid da tuttas personas engaschadas. Ei resta pia puspei d’exprimer in cauld e sincer engraziament persuerter, sperond d’astgar quintar aunc liung temps sin quellas forzas, ch’el numna «nossas bunas olmas». Speronza sa el rapportar aunc ditg dil bien spért da quella gruppa da parochianas e parochians. Dieus paghi a tuts ed a tuttas che continueschan ni termineschan lur activitad.

La midada da plevon ei aunc buca succedida. Primavera 2013 savein beneventar in niev pastur dallas olmas. Aschia essan nus fetg engrazieivels per la nunstunclenteivla lavur da nies plevon sur Alexi Manetsch. Senza gronds spitachels ademplescha el sia incumbensa cun fideivladad e cun ina clara lingua

viars tuttas refuormas conservativas. Ensemen cun spirituals pensiunai e forzas jastras eis ei stau pusseivel d'ademplier la pli gronda part dallas incaricas dumandadas. Bien engraziament a tuts gidonters ed en special a sur Alexi Manetsch. Nus sperein ch'el resti sauns e seigi aunc ina roscha onns in bien gidonter per nossa pleiv. Gia all'entschatta 2013 ha el purschiu maun da segidar pli liung temps – engraziel sur Alexi.

Dapi prest 30 onns pastorescha sur canonis Pius Venzin la caplania da Segnas ed aunc uonn ha el segidau tenor sias forzas – ina prestaziun che mereta fetg grond respect. Lein sperar che sur Pius sappi festivar igl onn 2013 il giubileum da 30 onns caplon da Segnas en buna sanadad. Bien engraziament a sur Pius ed a sia casarina Mathlida Lutz.

Las festivitads dalla baselgia ch'ei da gronda muntada per la pleiv e per la cuminonza da vischnaunca vegnan celebradas cun tutta breigia, denton era cheu semuossa la midada dil temps. Aschia biaronz era egl interess per ils survetschs divins dalla dumengia. Sulettamein tier las messas specialas che vegnan preparadas ord il ravugl dil cerchel dil catechets/catechetas, sco er tier las sepulturas sepresenta in bi maletg dalla cuminonza cristiana da nossa pleiv. Sper in grond «Dieus paghi» per quei engaschi special, setschenta la damona: Co savessen las autras purschidas vegnir intensivadas cun success?

Caplutta S. Antieni a Pardomat

Forsa stuess la collaboraziun dallas pleivs dalla Cadi vegnir activada per sustener ina l'otra per activitads da pastoraziun. L'impurtonza dalla pleiv religiosa ha en nies temps hectic, savens senza gronda speronza ed avegnir, ina dubla peisa. Ei drova encardens da paus e ruaus senza pretensiuns e finamiras francadas.

La purschida sper ils survetschs divins dattan occasiun da far oraziun e reflectar. Aschia per exempel ils priedis da cureisma e dil matg, la sentupada da rogaziun federala sco era las occurrenzas meinsilas dil cherchel social. Tut quellas purschidas da cuntegn religios ni da sentupada profana pretendan organisaziun ed engschai supplementar da biaras persunas. Grond engraziament a tuts ed a tuttas sperond che igl interess creschi davart las parochianas e parochians, insumma entras la populaziun en general.

Ina cuminonza sco la pleiv funcziuna mo lu, sche biars e biaras segidan. Aunc ussa havein nus giu cletg ed anflau persunas che prestan quels survetschs alla pleiv, alla cuminonza dil vitg. A tuttas gidontras ed a tuts gidonters admettein nus in sincer e profund engraziament.

Pleiv evangelica-reformada dalla Cadi

La pleiv evangelica-reformada ha grond plascher che la sinoda retica reformada 2012 a Zernez ha acceptau igl invit da vegnir a Mustér. Ella vegn a tener sia radunonza sinodala ell'AUA VIVA naven dils 26-06 tochen ils 01-07-2013. Igl ei l'emprema gada ella historia, che la radunonza cun ses 120 plevons e plevonessas dil cantun ha liug ella Cadi. Il comite d'organisaziun ei gia dapi lu vid la lavur e selegra da tut las purschidas da sustegn ord la regiun. El spera che las occurrenzas ella rama dil program porschien ina buna pusseivladad da s'entupar cun la populaziun e cun las pleiv catolicas.

La stad han ils pedels, um e dunna Wäger, terminau muort vegliadetgna lur lavur ell'AUA VIVA. A cuorta vesta ei dunna Gurtner da Lumneins s'engaschada e danovamein ei Vera Carigiet da Mustér responsabla pil center dalla pleiv.

Damai che ser Ivan Walther ha bandunau Waltensburg e la Surselva, instruescha dapi l'entschatta digl onn da scola 2012/13 dunna dr. habil. Christina Tuor-Kurth ducrina reformada al gimnasi claustral Mustér.

Ultra dils survetschs divins regulars ella pleiv (survetschs divins dil plaid, da famiglia, da Taizé, e survetschs divins en capluttas durant la stad) ein las purschidas musicalas daventadas in camp da lavur impurtont che delectescha pli e pli giuven e vegl. Il cherchel da cant sco era da musica da combra, la gruppa da flauta e la scolaziun musicala pils pli pigns e lur geniturs portan veta ella pleiv ed enriheschan beinenqual survetsch divin ed enquala fiasta.

Ineveniment ei il survetsch divin ecumenic a Caischavedra staus. Sur Alexi Manetsch, sur Ozioma Nwachukwu

Viseta tier igl ambassadur Andreas Baum ad Abuja a caschun dil viadi da project Mbara, fevrer 2012

e ser Roland Just han celebrau il survetsch divin, han partiu ora la s. communiun alla gronda raspada e tuts han aschia saviu prender part ad ina communitad sur ils cunfins da confessiun e continents ora.

Fundaziun ecumena «Tür auf – mo vinavon»

Alla pleiv reformada ella diaspora stat ei a cor da collaborar aviartamein e constructivamein cun las pleivs catolicas ella Cadi. En emprema lingia ha quei liug enteifer ils projects dalla fundaziun «Tür auf – mo vinavon».

Suenter ch'ils treis onns dil contract da lavur da giuventetgna ein spirai, ha la GIUVNETETGNA CADI surluvrau il contract e las vischnaucas ein sedecidas da renovar tal sin igl 1. da schaner 2013. La lavur cuntinuescha sco tochen dacheu, denton cun in'organisaziun pli stergliada. Allas vischnaucas in engraziament per lur fidonza ed alla luvrera da giuventetgna Gabi Cabalzar, alla secretaria Inge Venzin ed alla giunta sut il tgamun da Baseli Berther in grond Dieu paghi per lur engaschada lavur.

En rama dil project da partenari cun la fundaziun MBARA OZIOMA MOF ad Imo State (Nigeria) ei uonn il secund indrez da mulin per la societad agricola da dunnas St. Nicholas vegnius realisau. Il mulin da yams e da cassava ei vegnius mess en funcziun igl avrel. Aschia san ils pigns menaschis purils luvrar ora sez lur pli impurtonts fretgs da cultura, yams e cassava, seigi sco product final ni parzial ed aschia contonscher ina meglia rendita da tal sin fiera. Quei project ei vegnius promovius entras nies partenari da project en Tiaratudestga, il ministeri per collaboraziun e svilup economic BMZ, cun 75% dils cuosts d'investiziun ed entras igl ambassadi svizzer ad Abuja. Jeff Onyiba Anetochukwu ha sco niev menader general da MOF entschiet sia lavur. El ei tochen uss staus substitut dil rector d'ina scola professiunala ad Enugu e dispona dallas premissas necessarias per realisar il niev project da MOF, numnadamein la scola professiunala ad Umunumo.

Hosps dall'Africa dil vest a caschun dil survetsch divin da famiglia igl empren d'avdent

Duront la dimora da sur Ozioma Nwachukwu en Tiaratudestga, Austria e la Svizra dil fenadur tochen settember ha l'uniun da promoturs MOF teniu lur radunza generala annuala ad Inwil. La reit da sustegn da gruppas, pleivs ed uniuns en CH, D ed A contribueschan in'impurtonta cumpart vid la la reclama ed il fundraising. Il baghetg dalla scola professiunala, previus da realisar ils proxims onns e cheutras la fin dall'installaziun dil Welfare and Development Centre MBARA OZIOMA' ad Umunum pretenda aunc bia sforz ed engaschi.

Il bufatg accumpignament per attempai che vivan persuls entras NUS PER TUTS ei secumprovaus ella Sutsassiala gia dètg bein. Aschispert ch'il diember da novs voluntaris ei gronds avunda, vegn organisau el decuors da 2013 in niev cuors da scolaziun.

Sco usitau han ils CAMPS CADI ed il KINO DISENTIS cuntinuau cun lur lavur. Ils scolars primars (CAMP I) ein stai a Scuol (GR) ed ils gronds dil scalem superiu (CAMP II) han passentau in'jamna plein eveniments en ed entuorn Minca. Dallas producziuns meinsilas da kino ella halla Cons sco era dalla purschida da films per affons vegn fatg pli u meins stediamein diever.

Il cussegl da fundaziun daventa purtader dalla nova canorta d'affons pigns LUMPAZI. All'entschatta digl onn ha ella incaricau ina gruppa da project da sclarir il basegns, quei tenor la lescha davart il quitau per affons el senn d'ina purschida cumpletonta per familias el cantun Grischun. Surpri dil resultat aschi clar, ein il cussegl da fundaziun e la gruppa da project semess alla lavur per realisar la canorta. Il schaner 2013 ha la fundaziun surpriu la funcziun da purtadra e la gruppa da project ei seconstituada sco cummissiun da menaschi. La stad 2013 duei la canorta d'affons LUMPAZI vegnir aviarta a Mustér. In cordial engraziament alla suprastonza dalla pleiv, a tuts colluvras e tuttas colluvreras ed als varga 100 voluntaris per lur grond engaschi e la buna collaboraziun en in zun emperneivel clima. Ellas ed els han prestau rodond 7 000 uras lavur voluntaria e cun lur engaschi susteniu

la communitad e la veta sociala ella Cadi. Ina lavur ch'ins sa buca apprezzar avunda. Medemamein in engraziament als biars donaturs e sponsurs che gidan a finanziar la lavur dalla fundaziun. Senza lur sustegn fuss quella lavur buca pusseivla. Buca d'emblidar ei il grond sustegn finanziar dallas vischnauncas e dallas pleivs dalla Cadi che possibiliteschan la lavur da giuventetgna, mo era las contribuziuns dallas Baselgias cantonalas, l'evangelic-reformada e la catolica, dalla Regiun Surselva e dalla fundaziun fondia dall'Uniuon svizra dalla baselgia evangelica (SEK)

Biblioteca populara

Ins tratga che la biblioteca seigi mo in liug da ruaus e recreaziun – il team dalla biblioteca ha denton fatg tut autras experientschas igl onn 2012: Igl ei stau da prender cumiau da treis colluvreras ed introducir duas novas; revediu las statutas cun in niev num ed in niev reglament d'indemisaziun, cumpriu ei era il niev andament da pagaments; la primavera ei vegniu mess online la biblioteca digitala «dibios.ch» ed introduciu in niev logo per nossa biblioteca e tut las bibliotecas grischunas.

Il personal

Suenter 28 onns ha Augusta Gadola terminau sia lavur en biblioteca la fin digl onn 2012. Dapi la fundaziun igl onn 1984 eis ella stada senza interrupziun ed adina cun grond engaschi el survetsch dalla biblioteca e siu svilup. Senza Augusta fuss quella instituziun mai daventada quei ch'ella ei oz: in'instituziun ch'ins sa buca pli ignorar en nossa regiun. En num dalla populaziun da Mustér e contuorn in cordial engraziament ad ella per siu nunstunclenteivel engaschi per gronda part gratuit.

La fin da mars 2012 ha Heidi Bisquolm terminau sia lavur ella biblioteca suenter 20 onns. Era ad ella s'auda in grond engraziavel fetg. Buca gest aschi ditg ha Rosmarie Duff-Albin colluvrau en nies team. Suenter 5 onns sededichescha ella ad interim cumpleinamein a sia famiglia ed a siu mistregn. Engraziavel fetg per la preziosa collaboraziun. Luvrar en biblioteca fa sco ei para plascher; era senza OVO pon ins ditg e sa ei adina meglier.

Per cletg ha il team puspei saviu vegnir completaus cun duas persunas novas:

Susanna Venzin-Giger da Curaglia, naven digl avrel 2012, e Manuela Venzin-Zazzi da Mustér, naven dil schaner 2013. Cordial beinvegni allas duas novas colluvreras el team dalla biblioteca populara.

Dibios.ch

Il mars 2012 ei vegniu tschentau online la biblioteca digitala dibios.ch. Quella nova purschida ei vegnida introducida cun ina pintga demo ch'ei deplorablamein vegnida visitada mo da paucs. Quei ei in impurtonta purschida supplementara che ha era purtau nova clientella.

Augusta Gadola-Bearth e Christina Bischof-Häfeli (da sen.)

 bibliotheken graubünden
bibliotecas grischun
biblioteche grigioni

Biblioteca populara Disentis/Mustér e contuorn

Las occurrenzas 2012

Duront la 2. jamna dallas bibliotecas diils 10–15 da settember 2012 han differentas classas da scola e scoletta survegniu viseta dalla maula da cudischs che ha tematisau l'aua. Ils 13 da settember han Simon ed Oanna Camartin raquintau bia interessant e divertent a caschun dad «Art ed Aventura», ina sera cun historias e musica ch'ei stada frequentada bein.

Dils 24-09 tochen ils 12-10-2012 ei l'Uniuon samaritana sepresentada en biblioteca. Tier ina pintga demonstraziun ha la clientella dalla biblioteca saviu schar mesurar il puls e la pressiuon dil saung: animar las visetas en biblioteca!

Sco adina ein ils affons e giuvenils impurtonts clients. Naven digl affon pign tochen tier il teenager, il team dalla biblioteca beneventa tuts e selegra ch'il diember d'emprests dallas scolas da Mustér e dallas vischnauncas vischinontas crescha adina vinavon. Engraziavel fetg per igl interess demussau.

La reorganisaziun dil regulativ ed il niev num

Ils 9 da november 2012 ha il cussegl da vischnaunca approbau la revisiun parziala dil regulativ dalla Biblioteca populara Disentis/Mustér e contuorn. La cumplettaziun «e contuorn» duei precisar che la biblioteca ei ina purschida per l'entira regiun. La biblioteca vul esser in'instituziun da contact per l'entira populaziun, era per las vischnauncas vischinontas, per tut las scolas e scolettas. En connex cun la reorganisaziun ei era il regulativ da salarisaziun vegnius surluvraus ed adattaus allas relaziuns actualas.

Era la Ludoteca ei separticipada alla fiasta dalla Viafier retica

L'incumbensa dalla biblioteca ei da porscher a sia clientela ed a nossas scolas ina purschida da medias attractiva ed actuala e d'amplificar ella cuntinuadamein. La biblioteca sto s'adattar allas sfidas medialas dad oz. Quei fa ella cun il sustegn da differentas instituziuns cantunalas e regionalas, il team da lavur dalla biblioteca viseta cuors da perfecziunament e beneventa surtul il feedback dalla clientela. Ella guida a purtar nossa biblioteca en in avegnir pretensius.

Actividad culturala

La veta da mintga di ei puspei vegnida enrihida entras numerusas occurrenzas da tut gener. Igl ei vegniu organisau fiastas, dau concerts, fatg teater, mussau films da kino e purschii cuors. Buca d'emblidar ein secapescha tut las uniuns che porschan a lur commembers recreaziun, buna cumpignia, divertiment e bia plascher jamna per jamna – quei fa bein a tgierp ed olma. En quei connex eis ei era puspei inagada da far menziun conta lavur voluntaria ch'ei vegnida prestada e che vegn era vinavon prestada d'uniuns ed autras organizaziuns. Ei drova adina puspei bia engaschi, buna gliעד davontier ch'ei prompta da s'engaschar, bunaveglia ed ideas per tgamunar

bein e cun success in'uniun ni d'organisar in'occurrentza.

100 onns Viafier retica

Il zercladur 2012 ei vegniu organisau ina fiasta da dus dis per seregurdar dil grond eveniment d'avon 100 onns, lu numnadamein cu la viafier RhB ei per l'emprema gada vegnida naven da Glion a Mustér. Igl ei stau ina gronda ovra da lezzas uras ed ei era lu vegniu fatg ina gronda fiasta. La finfinala era la Surselva colliada da niev cul grond marcau da Cuera entras la reit da viafier. Mo era el temps dad oz savessen nus strusch s'imaginar co ei fuss senza la Viafier retica. Co fuss nossa regiun pomai sesviluppada sch'ei fuss vegniu decidu avon 100 onns da menar il trassé dalla viafier enzanua auter e buca dalla Surselva siado? Las fotografias veglias dattan perdetga tgei pioniers che quei ei stau – tgei grondiusa lavur ch'ei vegnida prestada senza tecnica, pia mo cun sempels mieds. Gia quellas grondas punts sur las vals ein stadas ina sfida tut speciala, ton pils inschigniers sco era pils luvvers. Dapi l'introducziun 1930 d'il Glacier Express, han numerus hosps astgau guder il bi viadi suenter il Rein siado e passentar in per uras a Mustér. La fiasta da natalezi per la Viafier retica ei bein gartegiada e bians indigens e hosps da lunsch e damaneivel han gudu 2 dis da magnifica aura e cun massa attracziuns specialas. Grazia agl engaschi da numerusas uniuns e fatschentas eis ei stau pusseivel als organisaturs da porscher ina fiasta digna ad in 100avel natalezi. Buca mo las grondas undas sco il giubileum da 100 onns, che vegn aunc a star ditg en buna memoria, ein impurtontas ella veta culturala d'in vitg. Era pli pintgas presentaziuns ein buca d'emblidar ed ei muncass fetg sch'ellas fussen tuttenina buca pli. Ils chors baselgia da Mustér e Segnas embelleschan adina puspei las fiastas ecclesiasticas e delecteschan cun bellezza cant.

Staziun Mustér en vestgju da fiasta

La societad da musica da Mustér accumpogna las paradas e suna aunc bein enqual salvia e dat aschia allas fiastas ina biala tempra. Meinsvart vegn buca remunerau quellas prestaziuns cun la duida stema e

respect. Igl ei gronda lavur e bia engaschi davostier. Ei secapescha buca da sesez ch'ils commembers ein promts da s'engaschar lu cu ils auters gaudan la fiasta.

Impressiuns dalla fiasta da 100 onns Viafier retica Cuera-Mustér dils 16 e 17 da zercladur 2012

Center da sport e cultura

En vesta dil Center da sport e cultura ei igl onn 2012 staus cumpleinamein ell'enzenna dallas investiziuns els stabiliments externs, en special la sanaziun dalla piazza da ballapei. Suenter minuziusas preparativas han las lavurs saviu vegnir lantschadas la fin d'uost, empau pli tard che previu. Per gronda part han ellas saviu vegnir terminadas entochen la fin dil onn. Singulas lavurs ston aunc vegnir fatgas la primavera 2013. Miez november han las lavurs finidas saviu vegnir collaudadas. Il medem mument ha la cumissiun da baghegiar envidau ils mieds da massa ad ina conferenza da pressa ed aschia saviu far paleis alla publicitad en tgei fuorma ch'il credit concediu dil pievel ha saviu vegnir nezegiaus. Gest la nova cuvrida dalla piazza da ballapei vegn a porscher al Center da sport e cultura novas perspectivas.

Per l'emprema ga ei il scaldament – colligiau cuagl implont Recal – staus en funcziun durant en entir onn. Essend che las investiziuns ell'optimaziun interna dil scaldament ein succedidas pér encunter la fin dil onn 2012, han ils indrezs da scaldar stuiu vegnir manischai manualmein. Ina optimaziun ideala dall'energia ei cheutras buca stada pusseivla. Ch'ils cuosts per il scaldament ein la fin finala pli aults che previ, ei ultra da quei d'attribuir agl entir complex dil center. La pegna veglia era buca concepida pigl entir center e pudeva cheutras era buca scaldar sufficientamein las localitads avon maun, aschia ch'ils cuosts per stialas ed electricitad eran logicamein pli bass. Ussa san tuttas localitads vegnir scaldadas optimalmein. Quei ha per consequenza ch'ils cuosts ein pli aults.

La cumissiun da menaschi ei sefatschentada igl onn passau da differents projects pusseivels pil futur. Aschia ha ella examinau las pusseivladads d'in ind-

rez da dar golf intern, dil nez da containers da habitar digl AlpTransit a Sedrun, d'in parc da mountainbike, dallas pusseivladads da bowling e dalla formaziun nova dall'entrada cun integrar igl anteriur local dils pumpiers ella porschida dil Center da sport e cultura. Ils projects – per part calculai – ein vegni surdai el decuors dil onn alla suprastanza communal per decider co agir vinavon. Sil sector dil marketing ei vegniu creau in niev prospect cun l'entira porschida dil Center da sport e cultura.

Repetidamein vegnan ils responsabels dil Center da sport e cultura confruntai cun donns d'aua. L'entschatta zercladur ha ina deflussiun d'aua stuppada menau ad in donn en localitads dalla protecziun civila ch'eran occupadas. Grazia al grond engaschament dil corp da pumpiers ha l'aua saviu vegnir allontanada. Tonaton han 95 persunas stuiu vegnir dislocadas en autras localitads da dimora dil center.

Suenter il quen malcontenteivel digl onn 2011 ei la cumissiun da menaschi sefatschentada en sias sedutas cullas pusseivladads d'augmentar las entradas ni reducir las expensas. La situaziun turistica digl onn 2012 ei danovamein buca stada favoreivla e da quella ha era il Center da sport e cultura pitiu. Ton pli legrevels ei il fatg ch'igl ei reussiu d'augmentar il diember da pernottaziuns. Cun 15 998 contonscha quel in niev record. Il Center da sport e cultura ei cun quei diember da pernottaziuns in dils pli impurtants menaschis da loschament dalla vischnaunca.

Il quen da menaschi dil Center da sport e cultura pigl onn 2012 siara cun in surpli d'expensas da frs. 141 898.83 tier ina sviulta da biebein 900 000 francs. En egl crodan ils cuosts pil scaldament. Quels ein pli aults che previ, quei ch'ei d'attribuir als arguments

Center da sport e cultura cun Acletta, Acla da Fontauna, Funs e Clavianev

suranumnai. Plinavon ha stuiu vegnir investau en differentas maschinas ed apparaturas necessarias dil menaschi. Medemamein ei sedau la fin digl onn in donn vid las apparaturas d'internet en consequenza d'in incap electric. Ei setracta d'expensas nunprevistas, mo che surveschan era al menaschi ils proxims onns. Sch'ins considerescha ch'il Center da sport e cultura obteneva pli baul rodund 60 000 francs da Sedrun Mustér Turissem per il glatsch artificial, sco era ina contribuziun per energia gratuita, stat il deficit da 141 898.83 francs cumpleinamein a norma dils onns precedents. Il quen 2012 muossa ch'ils responsabels pil menaschi han fatg il pusseivel per reducir ils cuosts da menaschi ton sco pusseivel. Dalla vart dallas entradas existan pusseivladads silpli limitadas da migliurar quellas. La situaziun economica e turistica dils davos treis onns ei buca stada favoreivla. Ultra da quei sto vegnir risguardau, ch'igl ei buca vegniu organisau igl onn vargau pli grondas occurrenzas el Center da sport e cultura, sco per exempel ina EX. Medemamein ha igl Indoor Festival buca giu liug.

Sanadad

MIA EXPERIENZA SUEINTER L'EMPREMA PERIODA D'UFFECCI MUOSSA CHE SANADAD/OVRAS SOCIALAS EIN IN TEMA CHE FATSCHENTA ILS CARSTGAUNS MODERNS PLI E PLI FETG, BUCA MO PERQUEI CH'ILS CUOSTS S'AUGMENTAN ONN PER ONN, MOBEIN ERA PERQUEI CHE

L'INFLUENZA DIGL AMBIENT E DIL NUTRIMENT CRESCHA ONN PER ONN. IL RESLUTAT EI CHE NUS STUEIN CULTIVAR E TGIAR AUNC PLI FETG NOSSA SANADAD. MALGRAD LAS ENCONUSCHIENTSCHAS DA NIES TEMPS PARA EI FETG GREV DA CONTONSCHER QUELLA FINAMIRA. PER QUEI MOTIV STON ILS SFORZS PER IN AMBIENT E PER IN NUTRIMENT SAUN CHE GARANTESCHA INA BUNA SANADAD CUNTINUAR. INA AUTRA SPARTA VEGN ERA AUNC AD OCCUPAR NUS EL FUTUR: IL PROVEDIMENT MEDICINAL EN NOSSAS REGIUNS – CO SEGIRAR QUEL – FORSA DROVA EI ERA CHEU NOVVS MODELS!

Cecilia Maissen-Desax, geraua sanadad ed ovras socialas

Casa da tgira Sursassiala

Ils dus puncts principals pils organs dalla Fundaziun Casa da tgira a Mustér egl onn da gestiun 2012 ein stai dad ina vart il menaschi dils provisoris a Curaglia ed ellas localitads dalla Claustra e da l'autra vart l'engrondaziun e sanaziun radicala dalla Casa da tgira. Ils cussadents e las cussadentas che han priu dimora en la Tgasa Sontgaclau a Curaglia, ils 6 d'uost 2011 sesentan bein e vegnan tgirai per pleina cuntentientscha.

Il medem savein rapportar dallas cussadentas e dils cussadents che'ei serendi ils 11 d'avrel 2012 ellas

Casa da tgira, localitads en Claustra

localitads dalla Claustra, nua che las partziuns prevedidas per la dimora provisoria ein vegnidas renovadas ed adattadas als basegns dalla tgira. Las lavurs ualti complicadas e pretensiusas han stuiu vegnir realisas enteifer ils cuorts termins fixai. Quei ha pretendiu in engaschament cumplein da tuts cumpigliai ed oravontut gronda capientscha e bia pazienza davart dils conventuals. Els meretan in profund Dieu paghi persunter. Cussadentas e cussadents han anflau ina biala dimora transitoria e sesentan bein da casa pertgei ils biars s'audan tier la generaziun che apprezzescha zun fetg «nossa» Claustra e per els ei far oraziun en baselgia da Nossadonna ina caschun beinvegnida.

Omisduas dislocaziuns ein succedidas senza incaps, schegie ch'enqual malengasi ei buca da surveser. Aschia maunca per part la famiglia dalla Casa da tgira ch'ei separada ed ei vegn schau encrescher pils contacts/discuors ni pil dar troccas.

Lavur vid il baghetg Casa da tgira Sursassiala

L'engrondaziun e la sanaziun radicala dalla Casa da tgira a Mustér ha sco menziunau occupau permanentamein ils organs dalla Fundaziun, principalmein la cumissiun da baghegiar. Quella ei stada engaschada intensivamein per ch'il project prospereschi e gartegi sco previu. Tenor il president dalla cumissiun da baghegiar Dumeni Columberg seigi la collaboraziun cun ils architects, in aspect da fetg grond'impurtonza, stada fetg buna e fritgeivla. El rapport dalla Fundaziun Casa da tgira stat ei scret:

L'entschatta digl onn 2012 ei igl unviern semussaus cun sias grondas nevaglias e temperaturas fetg freidas sco dapi onns buca pli. Quei ha caschunau empau panzieris, damai che la Casa Sogn Gions ei vegnida scarpada giu la fin digl onn 2011. Aschia ei era la Casa da tgira sepresentada sco in provisorio. Mantener ina buna temperatura el baghetg ha fatg fastedis als responsabels. Entras in grond engaschi e bia flexibilitad dil persunal eis ei stau pusseivel da procurar per in menaschi supportabel. Il mars 2012 eis ei vegniu pli migeivel, aschia che las interpresas da baghegiar

han saviu cuntinuar cun las lavurs ch'eran buca vengidas finidas il december 2011. Mo era cheu ha ei duvrau tutta bunaveglia e capientscha da mintga vart, damai ch'il menaschi en casa da tgira ha stuiu funcziunar optimalmeins tochen tier la midada da miez avrel 2012 sin Claustra. Immediat suenter la dislocaziun dils cussadents e las cussadentas ein las interpresas da baghegiar semessas alla lavur. Ils planisaders sut l'egida da Theres Aschwanden e Daniel Schürer han, ensemen cun la cumissiun da baghegiar, stabilii in program da lavur fetg ambizius; quei per saver corrispunder als termins tschentai dallas instanzas cantunalas. Muort ils retardaments entras ils recuors e las difficultads buca calculablas (elements d'asbest en ina concentraziun minimala en la Casa Sogn Gions), ha la Regenza prolungiu il termin per presentar il quen final entochen miez matg 2014.

Per saver realisar igl edificiu enteifer ils termins fixai, eis ei stau necessari dad haver tetg aunc avon l'arivada digl unviern. All'entschatta han tuts cumpigliai giu sutschazegiau la complexitad d'in baghetg da tala dimensiun. Perquei ha ei duvrau bia energia e gronda premura davart dils planisaders sco era da tuttas interpresas. Certs temps fuvan varga 50 personas sil plazzal da lavur. Grazia a quei engaschament ed alla buna coordinaziun ei la finamira vengida contonschida, aschia che las lavurs internas san vegnir cuntinuidas all'entschatta digl onn 2013.

Sche tut va tenor program, duess ei esser pusseivel da saver finir il baghetg entochen ils 31 da december 2013. El decuors dil schaner 2014 savessen las localitads vegnir schubergiadadas ed endrizzadas, aschia ch'ils cussadents e las cussadentas duessen saver retrer la nova casa da tgira il meins da mars 2014.

Entochen ils 31 da december 2012 eis ei vegniu exequiu lavurs per varga 11 milliuns francs e surdau lavurs per biebein 17 milliuns. Tenor las enconuschientschas actualas eis ei da quintar cun in surpassament dils cuosts calculai. La calculaziun dils architects sebase sin in spazi da +/- 10%. Quei ei d'attribuir als retardaments succedi ed a difficultads buca prevedidas. Leutier vegnan installaziuns ed indrezs supplementars el baghetg da 1994 (che ston vegnir remplazzai suenter 18 onns) sco era la carischia occurrada dapi la preparaziun dil preventiv. Il Cantun ha gia pagau varga treis milliuns da sia contribuziun.

La cumissiun da baghegiar dalla Casa da tgira Sursassiala exequeschia sia gronda lavur tenor l'incarica surdada. Tier in baghetg da tala dimensiun dat ei adina surprisas. Principalmeins la colligiazion dil baghetg vegl cun il baghetg niev ei tut auter che semplu. Cun plascher astgein nus constatar ch'igl ei entochen oz schabegiau negins accidents sin il plazzal da lavur. Quei secapescha buca da sesez ed ils responsabels meretan in grond laud ed engraziament.

Casa da tgira Sursassiala en vestgiu da construcziun

Tenor il president dalla cumissiun da baghegiar Dumeni Columberg ha la cumissiun giu egl onn da gestiun siat sedutas e priu investa da stabiliments dil medem gener ed ei seigi necessari da menziunar en quei connex ch'ei setracti dalla realisaziun dalla pli gronda ovra sociala dalla regiun – il Center da sanadad Sursassiala sco undrevla dimora da nos attempai. In tal object mereti quella stentas e breigias e la cumissiun da baghegiar vegni cun agid d'ina roscha collaboraturs e bunas forzas da lavur a far tut il pusseivel per che quella ovra gartegi.

Lavur usitada e midada futura

Il cussegl da fundaziun ei seradunau quater gadas ed ha tractau 16 fatschentas. Sper il rapport da gestiun, il quen ed il preventiv eis el era vegnius orientaus davart las lavurs da baghegiar.

En la seduta dils 30 da mars 2012 ei il cussegl da fundaziun vegnius informaus dall'abdicaziun dalla meinacasa, dunna Rita Furger, per ils 31 da matg 2013. El ha acceptau la demissiun cun admetter in grond engraziament per siu grond engaschi a favur dalla Casa da tgira Sursassiala durant ils davos 17 onns. Ils 23 da november 2012 ei signur Ralf H. Kock vegnius eligius sco niev meinacasa.

La cumissiun da menaschi ha giu siat sedutas pertuccont las fatschentas usitadas e regularas. In project tut special ei stau la preparaziun dalla fundaziun dalla nova societad «Center da sanadad Sursassiala SA». Las preparativas da quella nova organizaziun ein succedidas entras nies commember Peter Binz. Siu grond engaschi mereta in grond engraziament. En la seduta dils 30 da mars 2012 ha il cussegl da Fundaziun dau siu consentiment per fundar ina nova societad anonima cul num «Center da sanadad Sursassiala SA». Ils 18 da zercladur 2012 ha el approbau ils statuts dalla nova societad ed eligiu il cussegl d'administraziun. Quel secumpona da Peter Binz sco president, Monika Berther-Sommer sco vicepresidente, Baseli Berther, Giusep Flepp, Duri Huonder e Cecilia Maissen-Desax sco commembers. La nova organisa-

ziun ei entrada igl emprem da schaner 2013 en vigur. Cun quella disposiziun ha la Fundaziun che resta era egl avegnir proprietaria da tuts objects surdau sin Darniev 2013 la responsabladad per il menaschi ad ina societad anonima. Pil menaschi sco tal mida ei nuot.

El rapport dalla Casa da tgira Sursassiala exprima Duri Huonder, il president dalla Fundaziun e dalla cummissiun da menaschi, da sia vart ils engraziements. En num dalla suprastonza communal engrazia geraua Cecilia Maissen-Desax a tuttas persunas che ein s'engaschadas en ina moda ni l'otra per la Casa da tgira Sursassiala e per nos attempai. Per la confidenza demussada da tuttas cussadentas e da tuts cussadents in sincer Dieus paghi, giavischond tochen la midada in bien dacasa els provisoris. Cun in verset dall'India: «Il surrir che ti regalas, tuorna puspei anavos tier tei», admitta la geraua in special engraziement a tuttas collaboraturas ed a tuts collaboraturs dalla Casa da tgira Sursassiala, principalmein alla meinacasa, dunna Rita Furger ed al cader che portan la gronda responsabladad. Ella ensiara era las commembras ed ils commembers dalla cummissiun da menaschi, dil cussegl da fundaziun, sco era dalla cummissiun da baghegiar en quei engraziement, sperond sin in fritgeivel onn 2013.

Ovras socialas

Susteniments publics

Igl onn 2012 ein las expensas per susteniments publics s'augmentai levamein. Il pli grond augment ei se daus tier ils susteniments da burgheis en auters cantuns, ils quals ein grev d'influenzar. En consequenza da quei augment ei denton l'ulivaziun da grevezias sereducida. Dallas persunas sustenidas 2012 eran sis persunas sesentas en vischnaunca e 10 en auters cantuns.

Ils cuosts per premias dalla cassa da malsaus buca incassablas ein restai a norma dils davos onns. En quei connex ei da menziunar che la damonda per contribuziuns allas premias dall'assicuranza da basa obligatoria sto mintgamai vegnir inoltrada entochen sil pli tard ils 31 da december all'administraziun communal.

Post d'integraziun

Per differents motivs ha Francis Etique da Cumpadials terminau miez 2012 siu engaschi davart l'integraziun en nossa vischnaunca. Duront siu engaschament pertuccont l'integraziun ha el retschercu il bassegn impurtonts dallas persunas integradas. En emprema lingia ei vegniu giavischau d'organisar cuors da romontsch e tudestg. Suentar ch'il post dil mandatar d'integraziun ei duront varga miez onn staus vacants, ei Yvonne Maissen, Acletta/Cuera vegnida engascha-

da naven dall'entschatta mars 2013 sco persuna incumbensada davart l'integraziun.

Construcziun

MINTGA VISCHINA, MINTGA VISCHIN EI SEZ RESPONSABELS PER IL PROSPERAR DA NIES VITG E DA NOSSA REGIUN. FATSCHENTAS E STIZUNS SAN MO SURVIVER SCHE NUS SUSTENIN ERA ELLAS. NIES SVILUP DEPENDA BUCA ADINA MO DA PROJECTS DA MILLIUNS, MOBEIN DALLA MICROECONOMIA NUA CHE MINTGIN DA NUS HA SIA INFLUENZA.

Iso Mazzetta, gerau da baghegiar

SCHAZEGIAR LAS RESURSAS AVON MAUN EIN PREMISSAS INDISPENSABLAS PIL SUCCESS.

Ervin Maissen, menader digl uffeci da baghegiar

Uffeci da baghegiar

Sper las lavurs usitadas ei il menader digl uffeci da baghegiar s'occupaus en special cun suandontas incaricas:

- Quen final en connex cun la sanaziun dalla Via Pintga e dalla Via Faltscharidas sco era cuntinuaziun dil project per la sanaziun dalla Via Run. Ulteriuramein la submissiun per la sanaziun dalla Via Sogn Placi.
- Accumpignament dalla sanaziun dalla Via Sursilvana e dalla Via Lucmagn.
- Differents projects per l'infrastructura turistica (loipa e sendas).
- Accumpignament dall'avertura zona da mistregn Pignola.
- Finizun dalla procedura dil plan da quartier Caschuarz II e finizun dalla revisiun dil plan da quartier Acletta vest / sur via. Plinavon ein las discussiuns en connex cun la revisiun dil plan da quartier Acletta sid pertuccont in niev concept da surbaghegiada per la parcella «Alvezza» vegnidas cuntinuadas. Pertuccont la surbaghegiada dil Crest d'Acletta eis ei stau necessari da relaschar in niev plan da quartier. La procedura ei sesplegada el decuors dalla stad/atun 2012 ed ha saviu vegnir terminada entras l'approbaziun ils 18 da december 2012.
- Accumpignament dallas lavurs per in studi dalla meglieraziun funsila.

- La collaboraziun denter igl uffeci da baghegiar ed il forester communal ei stretga. La fusiun administrativa e per part operativa ei denton aunc buca terminada, sesanfla denton en lavur. La sanaziun dalla senda denter Tiolas e Stavel ha muort la schliat'aura digl atun stuiu vegnir refretga sin la primavera 2013. Ulteriuramein han ils collaboraturs dil menaschi tecnic realisau differentas lavurs en connex cul manteniment dallas sendas.
- Sco usitau ha il Club da skis prestau lavur cumina cun preparar il trassé per la loipa Cadi. Plinavon ha ina gruppa dall'Uniun da giuventetgna prestau lavur cumina vid la senda Tiolas – Lag Serein.

All'istanza da baghegiar ei vegniu inoltrau igl onn 2012 155 (237) damondas da baghegiar. Da quellas ein 77 (61) suttamessas alla procedura ordinaria e 78 (116) tractadas sco annunzia.

L'approbaziun dall'iniziativa davart habitaziuns secundaras ha evocau in svilup remarcabel sil sector da baghegiar. Cunzun l'uniun Helvetia Nostra digl iniziand Franz Weber ha caschunau en numerusas vischnauncas ina vera dracca da protestas. Pil pli caschunan las proceduras da baghegiar in pign diember da protestas (0 entochen 3) en nosa vischnaunca. Cun excepziun dad in cass han ils davos 12 onns tuts cass saviu vegnir liquidai vicendeivlamein denter ils pertuccai. Igl onn 2012 ei vegniu inoltrau totalmeins 52 protestas all'istanza da baghegiar.

Las protestas han giu per consequenza che treis projects ein vegni retratgs e surluvrai. Ils projects surluvrai ein vegni inoltrau e tractai definitivamein dall'istanza da baghegiar. L'uniun Helvetia Nostra ha recurriu 10 cass alla Dertgira administrativa dil cantun Grischnun, la quala ha dau en tuts 10 cass dretg all'istanza da baghegiar communalna. Quels 10 cass ein cun numerus auters actualmeins pendents tiel Tribunal federal. Tuts pertuccai spetgan che quel decidi en cuort. En ulteriurs 13 cass che la sauprastonza communalna ha decidu en disfavour dils recurrents, han quels recurriu ensemen alla Dertgira administrativa. En quels cass ei la decisiun dalla Dertgira administrativa aunc pendentna.

In ulteriura lubientscha da baghegiar ei aunc pendentna. En quei cass ha la sauprastonza communalna schau elaborar in studi da surbaghegiada. Il studi ei vegnius presentaus als pertuccai ed ins spetga sin l'entschatta digl onn 2013 la posiziun dils pertuccai.

In ulteriur cass ha pretendiu sclariments supplementars en connex cun dretgs da cunfin. Quei cass duess saver vegnir liquidaus el decuors digl emprem quartal 2013.

En quei onn da record ha l'istanza da baghegiar concediu lubientschas per la construcziun da 113 ha-

Plazzal Via Sursilvana

bitaziuns novas. La summa dils projects lubi entochen ils 31 da december 2012 munta a frs. 57 814 000.–. Quella summa munta a ca. 280% d'in onn uistau.

Plinavon ha l'istanza da baghegiar tractau 12 (9) damondas per reclamas ed inscripziuns e 29 (46) damondas da principi. Ultra da quei eis ei stau necessari d'introducir en 8 (5) cass proceduras da cuntravenziuns encunter las prescripziuns dalla lescha da baghegiar. Da quels cass ein dus aunc pendents. En 17 (15) sedutas dalla cumissiun da baghegiar ein 222 (170) tractandas vegnidadas deliberadas. Igl uffeci da baghegiar ha collaudau 21 baghetgs. Sper las fatschentas da baghegiar ha igl uffeci da baghegiar preparau 57 (68) fatschentas per la sauprastonza communalna.

Planisaziun locala

Ils 11 da mars 2012 han votantas e votants approbau la revisiun parziala dalla planisaziun locala e dalla lescha da baghegiar. En connex cun l'adattaziun dalla zona speciala Disentiserhof ei vegniu inoltrau alla Regenza treis recuors. Per buca entardar ils ulteriurs projects dalla planisaziun ein cantun e vischnaunca secunvegna da separar l'approbaziun dil project. Ils 4 da settember 2012 ha la Regenza approbau, cun excepziun dalla zona speciala Disentiserhof, cun entginas resalvas la revisiun dalla planisaziun locala e dalla lescha da baghegiar. Il conclus d'approbaziun dalla Regenza ei staus exponius naven dils 14 da settember entochen ils 15 d'october 2012 en casa communalna.

Il conclus davart l'adattaziun dalla zona speciala Disentiserhof ei aunc pendants tier la Regenza.

La reglamentaziun davart la nova zona per indigens a Caschuarz, stada pretendida entras la Regenza el conclus dils 26 da matg 2009, ha la Regenza aboliu muort l'approbaziun dall'iniziativa davart habitaziuns secundaras dils 11 da mars 2012. Per quella zona da baghegiar ha la suprastanza communalin stradau la procedura pil plan da quartier sut il tetel Caschuarz II. Ils 27 d'ust 2012 ha la suprastanza communalin approbau il plan da quartier. A vesta dall'interessenza per suloms ha la suprastanza communalin incaricau il biro d'inschignier Grünenfelder da Domat d'elaborar il project per l'avertura. El decuors dils davos meins ein denton tuts treis interessents seretratgs, aschia ch'il project d'avertura vegn persequitau cun meins gronda prescha. Schegie che tuts interessents levan secasar en vischnaunca, ei l'iniziativa davart habitaziuns secundaras stada en dus cass il motiv che ha caschunau la malsegirtad ed ha menau ils interessents da seretrer.

Ulteriurs projects en connex cun la planisaziun locala ein il project per realisar ils cundrezs d'enneiver el territori da skis. Communablamein vulan las autoritads communalas e las pendicularas suttametter quei project el decuors digl atun 2013 alla cuminonza dils votants.

La cussegliaziun da baghegiar cun prof. Christian Wagner ei secumprovada ed il memorandum da baghegiar ha anflau interess sin palancau nazional. El rom d'ina concorrenza d'architettura dalla gasetta per architettura Hochparterre ha quei project gudignau igl emprem premi. A vesta da varga 90 projects da renum nazional ha quella distincziun ina valeta speciala per nosa vischnaunca. Il fatg che quei pro-

ject ha anflau accoglientscha tier in'instituziun dil rom, lai sperar che las breigias dalla cumissiun da baghegiar per meglierar il maletg da nos vitgs anfli ulterieur sustegn enteifer la populaziun ed ils planisaders. Sonda, ils 16 da zercladur 2012 ha la vischnaunca astgau retscheiver il premi. Communablamein cun il cussegliader vegn ei ad esser necessari da cumpletar il memorandum en quels loghens nua che quei ei aunc buca succediu.

Avon in onn ha la suprastanza communalin menziunau las restricziuns severas che seigien da spitgar per las vischnauncas da Tujetsch e Mustér sin fundament dil plan directiv davart habitaziuns secundaras relaschus dil cantun. Cun l'approbaziun dall'iniziativa davart habitaziuns secundaras ei quei plan daventaus obsolets. Las consequenzas da quella votaziun laian per nosas vischnauncas e per las regions avisadas al turissem presupponer pauc bien pil futur.

En connex cun planisaziuns consecutivas ein ils plans da quartier Caschuarz II ed il plan da quartier Vitget Crestas al Crest d'Acletta vegni approbai. Pil plan da quartier Acletta sid ei l'introducziun dalla procedura succedida. A vesta dils numerus projects sin quei sector e dil futur incert dalla parcella Alvezza ei quella procedura s'entardada.

Vias

Straduns e vias cantunalas

Igl onn 2012 ha igl uffeci da construcziun bassa impundiu considerabels mieds vid la sanaziun dils straduns en vischnaunca.

Via Sursilvana: Miez uost 2012 ei vegniu entschiet cun la realisaziun dall'emprema etapa. Schegie che l'entschatta digl unviern ha caschunau empau disturbis,

Dario Manetsch, Gion Albin, Robert Cajacob, Corsin Bundi, Sandra Bühler, Ervin Maissen, Christian Wagner, Iso Mazzetta e dr. Dumeni Columberg (da sen.)

han las lavurs da quell'etappa saviu vegnir terminadas igl atun tenor program. Ils vischins han demussau gronda capientscha pils disturbis. Persuenter seigi engraziu ad els cordialmein. El decuors dil meins mars 2013 eis ei previu da continuar cun las lavurs per la secunda etappa. Entochen igl atun 2013 duesen las lavurs vid la construcziun spira cun la cuvrada purtonta esser terminadas.

Ulteriuramein cuoran lavurs da preparaziun en connex cun la sanaziun dil stradun denter Sumvitg e Mustér.

Via Lucmagn: Il program d'investiziun pils onns 2013 – 2016 preveda la sanaziun dil stradun dil Lucmagn entochen alla punt da Fontanivas. El decuors digl onn 2012 ha il cantun realisau la sanaziun dil stradun sil tschancun da Salaplauna. Parallel cul stradun ha la vischnaunca saviu construir in niev passadi pils pedunzs. Cun quella sligiazion ha la segirtad pils pedunzs, che stuevan entochen oz viandar agl ur dil stradun, saviu vegnir augmentada considerablamein. Plinavon eis ei el medem mument stau pusseivel da realisar ina fermada pil bus. En connex cun ina surbaghegiada che cunfinescha directamein cun la Via Lucmagn eis ei era previu da sanar la via cantunala ed il passapei. Quellas lavurs vegnan coordinadas entras il cantun. La realisaziun ei era dependenta dalla surbaghegiada privata.

Via Cavardiras: Avon tschun onns ha il cantun declarau ch'el seigi prompts da far certas remeduras da quella via. Per evitar investiziuns fallidas, ha el schau elaborar in project. Quel fa denton pign progress. Per la vischnaunca eis ei da gronda muntada ch'ils puncts neuralgics vegnan sanai. Actualmein cuora la projectaziun dalla sanaziun dalla via a Scaletta. Il tschancun Via Veier entochen alla sbuccada dalla Via Raveras duei vegnir sanaus igl onn 2013. En quei connex realisescha la vischnaunca era ina canalisaziun per la deflussiun dalla Via Cavardiras e dalla Via Sursilvana, sco era pils quartiers da Sontget, Chischliun e Scaletta.

Via Pardomat: Il program d'investiziun dil cantun preveda la cuntinuaziun dallas lavurs ils onns 2014 entochen 2016. En quei connex ha la vischnaunca sclariu la damonda da realisar ina reit nova da telecomunicaziun (Breitband) per Pardomat e Madernal. Aschi-bein l'Aurax AG sco era la Swisscom han snegau la pusseivladad da realisar in tal provediment.

Mumpé Medel: La sanaziun totala dall'illuminaziun dil tunnel ch'era preveda pigl atun 2011 ei vegnida realisada igl onn 2012. Ina sanaziun dall'illuminaziun era urgenta. Igl equipament d'illuminaziun ei succedius tenor las normas usitadas. Pigl onn 2013 ein aunc previstas entginas lavurs vid igl arviul dil tunnel. La sanaziun dalla cuvrada dalla via ei vegnida refretga.

Las retschercas digl onn 2012 han mussau ch'igl ei necessari d'elaborar in project da sanaziun che risguarda denter auter la deflussiun dalla via sco era dil vitg.

Vias communalas

Manteniment: La situaziun dallas vias communalas ei vinavon munglusa e sesanfla per part en in stan miserabel. Il plan d'investiziuns preveda pils onns proxims grondas investiziuns el manteniment dallas vias.

Via Faltscharidas: La primavera 2012 ein las lavurs vegnidas terminadas. Il preventiv da cuosts ha saviu vegnir observaus. Il quen final per las contribuziuns dils privats ei vegnius repartius.

Via privata da quartier Pintga: Quei project ha medemamein saviu vegnir terminaus. Ils cuosts da baghegiar ein per ca. 27% pli favoreivels ch'el preventiv. Era cheu ei il quen per las contribuziuns dils privats vegnius repartius.

Via da rimnada Run: La Via Run e la Via Funs-Dado ston vegnir sanadas urgentamein. L'incarica da projectaziun ei vegnida surdada. Muort las surbaghegiadas ch'ei previstas a Latis ei il decuors dallas lavurs da preparaziun vegnius frenaus. Las preparativas duein succeder aschia che la sanaziun dalla via sa succeder suenter che las casas ein vegnidas construidas.

Via Sogn Placi: En connex cun la sanaziun dalla Via Sursilvana fai senn da cumbinar quella cun la sanaziun dalla Via Sogn Placi, la quala sesanfla medemamein en in fetg schliet stan. Igl atun ha la suprastonza communal incumbensau in biro d'inschignier da preparar in project per la sanaziun dalla Via Sogn Placi. El decuors dalla stad 2013 vegn ei ad esser necessari d'instradar per quei object la procedura da contribuziun.

Via Sogn Gions: La signalisaziun per in scamond da carrar cun la resalva dil dretg d'apport ei passada en vigur. Las tablas vegnan montadas el decuors dalla primavera 2013. La sanaziun dalla via duei succeder cura che las lavurs da construcziun vid la casa da tgira ein finidas. Perquei ei vegniu instradau la submissiun per las lavurs da projectaziun che duein succeder igl onn 2013.

Via Cons: Cheu exista in project digl onn 2006. Quei project ei a vosta dalla sanaziun dalla casa da tgira vegnius sistius. La Via Cons ha obteniu ina sanaziun cosmetica che ha gia pitu fermamein. Ils problems cun la deflussiun che tangheschan era il tgierp dalla via san vegnir sligiai mo en connex cun ina sanaziun dalla via. Tenor plan da lavur duei la Via Cons vegnir sanada suenter la sanaziun dalla casa da tgira. La sanaziun da quella via ei preveda el plan d'investiziun.

Illuminaziun publica: Per las Vias Faltscharidas e la part nova dalla Via Sursilvana han ins installau l'illuminaziun tenor la tecnologia nova da LED. Quei sistem ei secumprovaus e vegn era applicaus el futur en connex cun projects novs da sanaziun.

Parcadis: Il parcadi previus a Cons ei vegnius realisau el decuors dalla stad 2012. Il parcadi ei era secumprovaus en connex cun la dismessa da neiv.

Parcadi Centrum: El rom dalla sanaziun dalla Via Sursilvana duei era il parcadi Centrum (Davos – Mustér) vegnir sanaus. Il project da sanaziun ha buca anflau l'accoglientscha dil suveran, aschia ch'igl ei necessari d'anflar ina sligiazion pli mudesta.

era per optimar ils cuosts da menaschi dalla serenera. A vesta dalle enconuschientschas sin fundament dil plan general da drenascha eis ei necessari d'elaborar in project suandont. Ei setracta realisar entuorn las enconuschientschas retschartas dil plan general da drenascha, specialmein pils projects da canalisaziun per descargar la canalisaziun principala resp. ils projects che san buca vegnir realisai en cumbinaziun cun la sanaziun d'ina via.

Canalisaziun

La colligiazion da Mumpé Medel cun la serenera a Raveras ei realisada. Ils cuosts da construcziun tenor il credit concedius entras il cussegl da vischnaunca han saviu vegnir observai. Il pagament dalla contribuzion cantunala vegn a succeder el decuors digl onn 2013.

Igl uffeci cantunal da construcziun bassa ha giu previu da sanar igl onn 2012 la cuvrida dalla via da colligiazion a Mumpé Medel. Las retschercas en connex cun la deflussiun, specialmein la separaziun dalle auas, han demussau ch'igl ei necessari da realisar in project per la sanaziun dalla via incl. la deflussiun e la separaziun dalle auas piarsas a Mumpé Medel. Per quei motiv ei la sanaziun dalla via vegnida spustada sigl onn 2014 resp. 2015.

Il project per l'avertura dalla zona da mistregn a Pignola ei pli u meins realisau. El decuors dalla primavera/stad 2013 sa quel vegnir terminaus.

Igl onn 2012 ha la suprastanza communal approbau il plan da quartier Vitget Crestas al Crest d'Acletta. La surbaghegiada ei vegnida lubida la fin december 2012. Aschinavon che la surbaghegiada vegn realisada, eis ei necessari da realisar la colligiazion cun la canalisaziun publica sco era la separaziun dalle auas dil quartier Acletta sid e dil niev quartier al Vitget Crestas. Fertan che la canalisaziun Acletta sid ei gia oz surcargada muort l'aua da plievgia, vegness quella canalisaziun buca a puder purtar ulteriur'aua da plievgia d'in quartier cun la dimensiun dil quartier Vitget Crestas al Crest d'Acletta.

La suprastanza communal ha plinavon surdau l'incarica da planisar la sanaziun dalla canalisaziun d'aua tschuffa sco era la separaziun dall'aua da plievgia pil quartiers Sontget, Chischliun e Scaletta. Quei project vegn realisau en connex cun la sanaziun dalla Via Sursilvana e dalla Via Cavardiras.

In'ulteriur project ei la dislocaziun e sanaziun dalla canalisaziun a Raveras sil tschancun Casa Spescha entochen e cun la surbaghegiada Langini. Quei project duei vegnir realisau da cuminonza cugl uffeci da construcziun bassa e la surbaghegiada nova previda sin parcella 809.

Ambient

TONSCHA NOSSA AUA PER ADEMLIR
TUT ILS MULTIFARS GIAVISCHS HUMANS?

Roger Tuor, gerau ambient e segirtad

ILS DAVOS ONNS EI VEGNIU FATG BIA E
BUNA LAVUR PER PROTEGER IGL AMBIENT
E LA NATIRA EN NOSSA VISCHNAUNCA.
JEU SUN SATISFATGS DIL PATERTGAR
POSITIV DA MINTGIN PERTUCCONT IGL
AMBIENT.

Aluis Cabernard, causerenera

Plan general da drenascha (GEP)

La sanaziun dalla serenera a Madernal ei vegnida spustada e duei vegnir realisada en connex cun la proxima etappa dalla via cantunala. El decuors digl onn 2012 ha igl uffeci per la natira ed igl ambient dil Grischun fatg ina retscherca en connex cun fixar ils termins per la realisaziun dalle sereneras Cavardiras, Pardomat e Madernal. Tenor la retscherca havess il cantun fixau termins ligionts per la construcziun dalle sereneras pintgas. Ina disposiziun dil cantun en quei connex ei aunc pendent. Las investziuns figureschan el plan d'investziun. L'aua schubra munta ina grevezia pil menaschi dils pumpadis e dalle sereneras. El rom dil plan general da drenascha han ins constatou bia aua jastra (begls, fontaunas, drenaschas etc.) ella canalisaziun d'aua tschuffa. Igl allontanament da quell'aua ord la canalisaziun ei in'impurtanta incarica

Serenera

Igl onn da gestiun 2012 ei stau in onn cun bia plievgia. El fussal dalla sablunera dalla serenera Raveras ein 9 m³ sablun e fecalias vegni sorti e transportai a Rueun sin la deponia regionala. 592 574 m³ (559 738) aua ein vegni tractai e schubergiai igl onn passau. Alla Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi a Zignau ei vegniu furniu 118 m³ gliet drenau. Las pretensius digl uffeci per natira ed ambient ein vegnidas contonschidas. Las revisiuns, il manteniment e las reparaturas ein sesplegadas ella norma d'ils davos onns.

La serenera Disla cun ina grondezia per 500 habitonts funcziunescha bein e las pretensius dil cantun ein per gronda part ademplidas. L'aua da plievgia engrevegia pulitamein la serenera. 47 291 m³ aua ein vegni schubergiai e tractai biologicamein. Il gliet bletsch vegn el decuors digl onn transportaus pliras gadas alla serenera Raveras, nua ch'el vegn tractaus e preparaus per la dismessa.

Dismessa da rumien

Dalla piazza da rimnada da rumians a Raveras vegn fatg stediamein diever. Duront igl onn da gestiun ei ina nova pressa per rufids vegnida plazzada. Cun quella sa il quantum rumien, che sto vegnir transportaus, vegnir optimaus.

Il diember da muldas ch'ei vegnidas emplenidas: 20 (19) cun cartun, 81 (79) cun rufids blocconts e lenna, 103 (86) muldas da 4m³ cun pastget, 24 (26) muldas da 4m³ cun rufids da baghetg e 521 (615) buots à 80 l curdemis da cuschina. Cheu semuossan las empremas consequenzas dalla reducziun dil personal sil plazzal dalla Neat.

Pumpadis

Ils treis pumpadis (Fontanivas, Plaun da Diras e Raveras) funcziuneschan bein e senza incaps. Las auas da plievgia ed auas piarsas a Mumpé Medel vegnan spartidas succesivamein. Aschia san cuosts da

menaschi vegnir reduci tier il pumpadi Fontanivas. El decuors digl onn vegnent vegnan las duas fatschen-tas ella zona da mistregn a Pignola colligiadas cun il pumpadi a Plaun da Diras.

Santeri

Igl onn 2012 ein dils 17 (18) defuncts, 3 (4) vegni satrai ella partiziun dallas urnas, 5 (3) en fossas existentas e 5 (11) baras en fossas novas. 4 defuncts ein vegni satrai ordeifer vischnaunca.

Malauras

Igl onn 2012 ei la vischnaunca stada preservada da pli grondas malauras. Denton han entgins uals puspei caschunau donns ch'ei stai necessaris da reparar. Adina puspei caschunan ils dutgs dalla Val Magriel e dalla Stalusa donns vid sendas e vias, aschia era 2012. Ulteriuramein eis ei pliras gadas stau necessari da reconstruir la punt sul Rein a Fontanivas. Eventualmein vegn ei ad esser pusseivel da procurar en connex cun las mesiras da recumpensaziun per l'Ovra Russein per ina migliur da pli liung cuoz.

Local da cadavers

Il local da cadavers ei ina purschida regionala. Era 2012 ei il menaschi da quel succedius per cumpleina cuntentientscha.

Economia

Agricoltura

Il project «meglieraziun funsila» ch'ei vegnius sustenius dall'Uniun purila sco fetg necessaris ed impurtonts pil futur dall'agricultura, mo era per in saun svilup dall'entira economia e pil turissem da nosa vischnaunca ei vegnius acceptaus da principi dil pievel da Mustér il mars 2012. Suenter haver formau la cumissiun per la secunda fasa ha quella entschiet il meins da zercladur cun las preparativas per la cun-

Mulda da lenna che vegn transportada a Rueun

Pilotadi dalla serenera e pumpadis

AGRICOLTURA – INA SPARTA EN CUMPLEINA MIDADA, SEIGI DA PUGN DA VESTA DIL PURESSER, DALLA IMPURTONZA DA CULTIVAR E SCHURMEGIAR NOSSA NATIRA. PER LA DIGREN DILS BEINS PURILS E DALLAS SURBAGHEGIADAS DIL TERREN EIN CORRECTURAS DUMANDADAS.

TGEININAS EI LA DAMONDA! MALGRAD

TUTTAS ENCONUSCHENTSCHAS DA NIES TEMPS MAUNGAN PER GRONDA PART STRATEGIAS PER CONTONSCHER QUELLA FINAMIRA. PER QUEI MOTIV STON ILS SFORZS PER MANTENER LA NATIRA ED ANFLAR MESIRAS DA SAVER CULTIVAR PRAUS E PRADAS VEGNIR AUGMENTAI – IN PASS EN QUELLA DIRECZIUN EI LA MEGLIERAZIUN FUNSILA.

Cecilia Maissen-Desax, geraua agricultura

tinuaziun. Suenther haver sclariu tut las pretensiuns cun las instanzas cantunales ei l'elecziun dil biro d'inschignier succedida il davos digl onn 2012. Cun la fixaziun da tuttas scharschas en in clar contract sa la lavur concreta entscheiver aunc egl'emprems quartal digl onn 2013. Savend ch'ina meglieraziun sveglia grondas emeziuns, eis ei tuttina da sperar che tuttas contractivas semuossien en ina rama positiva e constructiva dad in dar e prender, vesend per exempel ils avantatgs dalla reit da vias agricolas da varga 33 km, dall'arrundaziun da terren per sauns menaschis purils, mo era il risguard dils interess communal da tempra forestala, dil diever turistic e dalla colligaziun denter ils vischinadis.

Sco mintg'onn ei il di da tagl nua ch'ils purs e las puras indicheschon da niev lur menaschis culs animals e las parcelles che vegnan cultivadas per survegnir las subvenziuns previdas, sesplagaus en in bien uorden. La statistica annuala en detagl muossa il moviment dalla cumposiziun dils differents muvels, mo era l'intensitad dalla cultivaziun dallas parcelles e dat survesta dallas midadas els menaschis purils enteifer nossa vischnaunca. Damai che las midadas ein minimas, vegn la statistica publicada mo mintg'a dus. Da menziunar en quei connex ein ils praus donnegiai dils coss che han fatg quitaus als cultivaders. Cul cusseglader puril han ils purs priu las mesiras necessarias per evitar donns dalla raccolta 2013.

Center sursilvan d'agricultura

Per Sursassiala ed en special per la vischnaunca da Mustér ei il svilup ed il beinstar dil Center sursilvan d'agricultura (CSA) e la Sennaria, menai da societads anonimas, d'impurtonza. La muntada regiunala ei adina da tener en egl e forsa era da reagir ad uras. Era 2012 ha ei dau plirs problems cun il prosperar dall'idea da pionier che ha pretendiu novaziuns. Igl ei da sperar ch'il temps pretendiu per saver tschaffar fermamein ragischs seigi avon maun e che las per-

Zavrada da nuorsas a Salaplauna

Center sursilvan d'agricultura, unviern

LA FIN AVREL HA IN FERM STEMPTAU DERSCHIU INA GRONDA SURFATSCHA UAU EL TERRITORI DALLA SURSASSIALA E GASCHUNAU GRONDS DONNS. ILS MALETGS DIGL UAU PER TIARA FA VEGNIR PENSIVS E PLI CHE ZACU PERTSCHARTS CONTA PUSSONZA E FORZA CHE LA NATIRA POSSEDA. QUELLA LAI ADINA

PUSPEI SENTIR NUS CARSTGAUNS CON PIGNS E DEPENDENTS CHE NUS ESSAN LA FINFINALA DAD ELLA. PERQUEI DUESS EI ESSER LA FINAMIRA DA NUS TUTS DA SESTENTAR DI PER DI D'HAVER GROND QUITAU DA NIES SPAZI DA VIVER, DA TGIRAR E DA RESPECTAR LA NATIRA EL MINTGADI.

Madlen Deflorin-Spescha, geraua forestaesser

CUN LUVRAR SI LA LENNA DERSCHIDA DIL STEMPTAU DILS 29 D'AVREL 2012 EI VEGNIU RACCOLTAU IL DUBEL LENNA DIL TAGL ANNUAL REGULAR. PER GARANTIR LA FUNCZIUN DA SCHURMETG DA NOS UAULS EIS EI INDISPENSABEL DA FAR TUT IL PUSSEIVEL PER EVITAR DONNS SECUNDARS ENTRAS IL BAU-SCORSA.

QUELLA LAVUR MALSEGIRA EI VEGNIDA EXEQUIDA EN FETG CUORT TEMPS E SENZA IN ACCIDENT. MO ERA LA LAVUR DA MINTGADI DIL MENASCHI TECNIC EI PIL BEINSTAR DA NOSSA VISCHNAUNCA E DA NOS HOSPS ESSENZIALE. SEIGI QUEI EL CENTER NI ELLA PERIFERIA.

Simon Cathomen, selvicultur e cau dil menaschi tecnic

sunas engaschadas hagian la direzia e la forza da tener atras quella fasa impurtonta.

La populaziun sa segidar activamein cul Center sur-silvan d'agricultura ella cumpra ed ella propaganda per ils products naven dalla stizun dalla Sennaria, la destillaria, il project «Aventura d'alp Crap Ner» e.a.v. – ei drova la perschasiun e la voluntad dils indigens da vuler mantener quellas purschidas unicas per nus, per la regiun e pil turissem.

La suprastonza communal sustegn tenor sias pus-seivladads vinavon activitads che arvan perspectivas per in center da muntada regionala per l'agricultura e pil turissem. Lein sperar che aunc pli bia personas visetien il CSA e che la purschida dils arranschaments sappi vegnir augmentada. En special lein sperar ch'il caschiel da muntogna anfli aunc in pli bien resun, oravontut las specialitads (caura e nuorsa), pertgei dapresent caschuna la vendita dil caschiel empau fastedis.

Menaschi tecnic

Lavur quotidiana

Igl onn da rapport 2012 ei staus in onn cun in fetg grond pensum da lavur ed in onn da grondas midadas. Igl ei stau in unviern cun fetg bia neiv, quei che ha pretendiu da tuts involvai el survetsch da rumida da neiv ina gronda prestaziun. Ils 29 d'avrel ha in stemprau dil vest fatg gronds donns en nos uauls da schurmetg. Per evitar donns secundars entras il bau-scorsa ha la lavur da rumir la lenna ton pli spert sco pusseivel ord igl uaul giu prioritad.

Egl onn 2012 ha il colluvrer Mario Lombris festiva 25 onns da survetsch tier la vischnaunca da Mustér. Per siu fetg grond engaschi en favur dalla vischnaunca in cordial engraziament. Cun la fin zercladur 2012 ha nies emprendist da bostger Adrian Huonder terminau siu emprendissadi cun success. Cordiala gratulaziun! Adrian ha luvrau suenter igl emprendissadi tochen la

La suprastonza communal ha priu investa dil menaschi tecnic Crest Ault a Bonaduz Heiri Mannhart (sen.) e Christian Theus (enamiez)

fin december 2012 tiel menaschi tecnic sco bostger. Il forester communal Werner Müller ha suenter in engaschi da biebein 6 onns abdicau sia piazza sin la fin fenadur. Igl uost 2012 ha el gia entschiet sia nova incarica tier la Viafier federala. Ad el giavischein tut bien per siu futur ed engraziein fetg per siu grond engaschi. Sco successur ei il capoluvrer Simon Cathomen, ch'ei engaschus dapi igl atun 2011 tier la vischnaunca, vegnius eligius. El ei naven dall'entschatta zercladur seluvraus successivamein en sia nova incarica.

Plontaziuns: Igl onn da gestiun ei vegniu plantau 2000 plontinas, quei els uauls dil Bostg, Runfoppa, Marietta e Val Mala. Igl ei oravontut vegniu plantau larischs e viaza. Quels ein vegni schurmegiai cun seivs da lattas encunter la selvaschina.

Raccolta da lenna: Igl onn da gestiun eis ei vegniu raccoltau 7 048 m³ lenna, la gronda part ei lenna dil stemprau dils 29 d'avrel 2012. Muort il grond quantum lenna da donns sfurzai ein mo ils dus tagls da lenna a Runfoppa e Crestas vegni exequi.

Fiera da lenna: Cun il cuors digl Euro d'enturn 1.20 e l'economia che funcziunescha ell'entira Europa buca sco giavischau, eis ei stau grev da saver vender la lenna sco tochen dacheu. La lenna da diever ei vegnida vendida ell'Austria, Italia ed en Tiaratudestga. Sulettamein la lenna da brisch sa vegnir vendida en vischnaunca ed el cantun Grischun. Ils prezis da lenna ein fetg bass e muntan a frs. 81.– per lenna da diever, frs. 32.– per lenna da stialas e frs. 31.– per lenna da brisch.

Projects: Igl atun ein las lavurs vid la sanaziun da donns da malauras dil fenadur 2011 vegnidas exequidas. Quei ein stai donns vid mirs, passadis e vias. Dad Anceinza ei rut ora ina bova a Runtget (Cavardiras). Rodund 3 000 m³ material ein sedistaccai ed han disfatg la via d'uual da Caischavedra. Quella ei vegnida reconstruida cun in canaster da lenna.

Ella Val Clavaniev ha saviu vegnir baghegiu las davosas lavineras permanentas (156 m lunghezia) da fier previdas el project current. Il menaschi tecnic ha continuau cun ulteriuras duas retschas (236 m lunghezia) lavineras temporaras da castagner. Igl onn 2013 vegn construì las davosas lavineras dil project Val Clavaniev.

Ellas Ruinas dil Bostg ei vegniu erigiu 144 m lunghezia reits per retener la crappa che periclitescha il stradun e la Viafier Matterhorn Gottard. Quei project ei subvenziunau 100% da cantun, confederaziun e viafier.

La staziun IMIS Lumpegna ei in impurtont stabiliment per giudicar il prighel da lavinas. Duront la stad ei igl instrument per mesirar l'altezia dalla neiv vegnius controllaus e remediaus.

Lavurs da transport da lavineras ella Val Clavaniev

Lavurs da servis vid staziun IMIS Lumpegna

La stad ha giu luog ell'ustria dallas pendicularas a Caischavedra l'exposiziun tiel tema uaul da muntogna. Ils menaschis forestals Sursassiala cun Sumvitg, il «Bergwaldprojekt», igl uffeci d'uual Surselva e las pendicularas han realisau quei project. Plinavon ei vegniu inauguru la senda da spassegiar naven da Caischavedra tochen Pardi. Sin differents posts vegnan igl uaul e la natira declarai cun agid dils «Laruns» per in e scadin.

La primavera ei vegniu fundau la cuminonza da maschinas forestalas Cadi (CMF). Las vischnauncas da Trun, Sumvitg e Mustér ein participadas a quella cuminonza da maschinas. L'emprema maschina dalla CMF ei il tractor HSM 805H. Quel vegn duvraus per tuttas lavurs vid la raccolta da lenna. La segirtad da lavur e l'efficienza vegn augmentada entras quella maschina moderna. Il Mahler ei vegnius prius encunter dil cumprader suenter varga 11 000 uras da survetsch. Mario Lombris e Giusep Bundi da Schlans ein ils maschinists da quella maschina nova.

Projects collectivs e tgira digl uaul giuven: Il credit concedius ei vegnius duvraus per gronda part per

Maschina nova HSM805H

tagls sfurzai. Denter auter ei igl uaul giuven a Prau Sura, Muntatsch ed Acletta vegnius tgiraus. Schurmetgs encunter la selvaschina ein vegni fatgs a Marietta, Runfoppa ed egl uaul dil Bostg.

Las investiziuns forestalas muntan igl onn da gestiun a frs. 1 347 052.85. Ellas vegnan finanziadas ella media per 71.2% entras contribuziuns cantunalas e federalas, aschia ch'ei resta per la vischnaunca aunc in importo da frs. 387 351.80.

In sguard el futur

Lavineras Val Clavaniev: Ella Val Clavaniev ei previu da construir rodund 200 m lavineras da lenn. Quei vegn ad esser la davosa etapa lavineras novas. Suenter ei da replantar denter las lavineras per ch'igl uaul sappi surpender egl avegnir la funcziun da schurmetg encunter lavinas.

Punt Cavorgia: Il remplazzament dalla punt Cavorgia succeda egl onn 2013.

Tagls da lenna: Igl ei da quintar cun donns secundars dil bau-scorsa, quei ch'ei fetg dependent dall'aura. Tagls da lenna ein previ a Marietta, sper ils uals d'Acletta e Clavaniev, a Cumiera, Sonduritg, Schetga da Madernal, sur Acletta e sigl uaul dalla Alp Run.

Tgira d'uaul giuven: Naven da Prauet tochen tier la Stalusa ed ella plontaziun da Clavaniev ed a Prau Sura ei previu ina tgira. En differents loghens ei previu d'ereger seivs e plontar larischs e viaza.

Garmischeras: La seiv ch'era construida igl onn 1987 vegn allontanada (1 200 m). Per schurmegiar la viaza ed ils larischs dallas selvaschinas vegn erigiu seivs pli pintgas.

Finanzas

In oreifer quen

Grazia allas entradas da frs. 5 335 519 pil prematurau return a tschep dall'Ovra Russein, in augment da varga frs. 400 000 tier ils tscheins d'aua e plientradas tier differentas taglias (cumpensaziun da capital, fontauna, personas giuridicas, schischom, gudogn da schischom e scumiada da maun) siara il quen 2012 cun in cashflow da frs. 7 903 748 ed in surpli d'entradas avon amortisaziuns supplementaras da frs. 4 379 067. Per quei motiv eis ei indicau da far amortisaziuns supplementaras ella dimensiun da biebeen 4.2 milliuns francs ed in deposit da biebeen 2.3 milliuns francs per futuras investiziuns sil sector dallas energias regenerablas.

Il quen current 2012 siara cun expensas da frs. 20 074 246 (onn 2011: frs. 13 267 762, preventiv 2012: frs. 16 069 900) ed entradas da

frs. 20 225 744 (onn 2011 frs. 13 328 138, preventiv 2012: frs. 18 468 400). Las amortisaziuns totalas importan frs. 5 613 932 (onn 2011: frs. 2 443 170, preventiv 2012: frs. 1 566 200). Ordlunder seresulta in mudest avanzament da frs. 151 498 e sco gia igl onn vargau la pusseivladad da liquidar entginas pendenzas finanzialas.

Il quen d'investiziun siara cun expensas da frs. 7 179 444 (onn 2011: frs. 1 799 095; preventiv 2012: frs. 8 020 200) ed entradas da frs. 1 601 039 (onn 2011: frs. 908 032, preventiv 2012: frs. 1 359 500), pia investiziuns nettas da frs. 5 578 405 (onn 2011: frs. 891 063, preventiv 2012: frs. 6 660 700). Il grond augment dil volumen d'investiziuns ei d'attribuir alla compra d'accias dall'Ovra Russein SA da 3 milliuns francs. Autras impurtontas investiziuns ein vegnidas fatgas vid ils indrezs ordaviert dil Center da sport e cultura, vid la Via Sursilvana e l'avertura dalla zona da mistregn a Pignola.

Tuor da signal sil Pass Alpsu

Preventiv ed activitads 2013

Las stentas dils davos onns per meglierar las finanzas communalas sepagan. Enteifer tschun onns han ils deivets saviu vegnir reduci per rodund tschun milliuns francs e muntan dapresent a 14.3 milliuns francs.

Il 12 da november 2012 ha il cussegl da vischnaunca approbau il preventiv 2013 che siara tier il quen current cun in mudest surpli d'entradas da frs. 63 100. Il preventiv pil quen d'investiziun corrispunda denton buca allas directivas finanzialas. Las investiziuns previdas survargan bufatgamein la summa da 3 milliuns francs. Sco menziunau tier la tractaziun dil plan da finanzas sesanfla la vischnaunca en ina situaziun speciala, damai ch'entgins projects da gronda muntada ston vegnir realisai, denter auter la sanaziun dil stradun principal atras il vitg e dil Center da sport e cultura sco era la meglieraziun funsila. Cun quei ch'ei setracta d'in fatg extraordinari, sa quella sviaziun dallas directivas transitoriamein vegnir tolerada.

Il pei da taglia da 120% ei d'ina vart ina grevezia e da l'autra vart porta quel ina biala entrada supplementara. Sebasond sin la lescha cantunala davart l'ulivaziun da finanzas obtegn la vischnaunca era igl onn 2013 ina contribuziun cantunala a basa dalla forza fiscala da frs. 258 700. Quella favur ei denton ligiada al pei da taglia actual. Cun sbassar il pei da taglia per 5% sereducessen las entradas da taglia per rodund frs. 150 000. Leutier vegness la sperdita dalla contribuziun cantunala, aschia ch'il manco muntass totalmein a rodund frs. 400 000. Consequentamein stuessen las expensas vegnir reducidas per quei import.

Novas disposiziuns finanzialas ston esser beinponderadas e risguardar tuts facturs actuals e futurs. Ei drova in concept ch'ensiara las differentas spartas, denter auter il pei da taglia, la finanziaziun speciala dalla canalisaziun e dalla serenera, il svilup dallas expensas sil sector dalla sanadad (las novas grevezias entras la legislaziun cantunala) e dil scolaresser (la nova lescha da scola che caschuna alla vischnaunca expensas supplementaras), dallas consequenzas d'ina eventuala aboliziun dalla valeta dall'atgna locaziun (Eigenmietwert) e dalla problematica dallas habitaziuns secundaras.

Ina impurtonta entrada deriva dalla vendita dall'energia da participaziun. Els proxims onns eis ei da quintar cun ina reducziun da quei import. Ils contracts per la vendita dall'energia da participaziun e concessiun cun la Hydro Surselva SA scadan la fin 2014. La suprazionza communal vegn – en stretga collaboraziun cun las vischnauncas vischinontas – a far tut il pusseivel per puspei contonscher bunas cundiziuns da vendita. El mument stuess la vischnaunca quintar cun ina considerabla reducziun dil recav.

Il preventiv per 2013 se presenta sco suonda:

Quen current	Preventiv 2013 frs.	Quen 2012 frs.	Quen 2011 frs.
Entradas	12 763 100	20 225 744	13 328 138
Expensas	12 700 000	20 074 246	13 267 762
Surpli entradas	63 100	151 498	60 376
Quen d'investiziun			
Investiziuns bruttas	3 717 000	7 179 444	1 799 095
Entradas	591 600	1 601 039	908 032
Investiziuns nettas	3 125 400	5 578 405	891 063

Engraziament

Senza igl engaschi da numerusas personas per il beinstar general, sa ina societad buca prosperar. En num dalla suprastonza communal admettein nus in resentiu Dieus paghi a tuttas personas ch'ein s'engaschadas en favur dalla vischnaunca. In special engra-

ziament a tuts mandataris per lur grond engaschi. Bugen quintein nus vinavon cul sustegn dalla cuminonza per saver slijar la numerusas sfidas.

Suprastonza communal Disentis/Mustér

Il president: Francestg Cajacob

Il canzlist: Andri Hendry

Mumpé Medel

Quen 2012

Resultat complet

Survesta	Quen 2012		Preventiv 2012		Quen 2011	
	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.
Quen current						
Expensas	20 074 246		16 069 900		13 267 762	
Entradas		20 225 744		18 468 400		13 328 138
Surpli entradas	151 498		2 398 500		60 376	
Quen d'investiziun						
Expensas per investiziun	7 179 444		8 020 200		1 799 095	
Entradas per investiziun		1 601 039		1 359 500		908 032
Investiziun nettas		5 578 405		6 660 700		891 063
Finanziaziun						
Investiziun nettas	5 578 405		6 660 700		891 063	
Amortisaziun facultad administrativa		1 386 363		1 566 200		1 394 904
Amortisaziun supplementaras		4 227 569				1 048 266
Deposit en finanziaziun specialas		2 360 730		2 341 300		14 855
Prelevaziun ord finanziaziun specialas	222 412		253 800		266 627	
Surpli entradas quen current		151 498		2 398 500		60 376
Avanzament da finanziaziun	2 325 343				1 360 710	
Deficit da finanziaziun				608 500		
Cash-flow						
Amortisaziun facultad administrativa		1 386 363		1 566 200		1 394 904
Amortisaziun supplementaras		4 227 569				1 048 266
Deposit en finanziaziun specialas		2 360 730		2 341 300		14 855
Prelevaziun ord finanziaziun specialas	222 412		253 800		266 627	
Surpli entradas quen current		151 498		2 398 500		60 376
Cash-flow	7 903 748		6 052 200		2 251 773	
Grad d'atgna finanziaziun	142%		91%		253%	

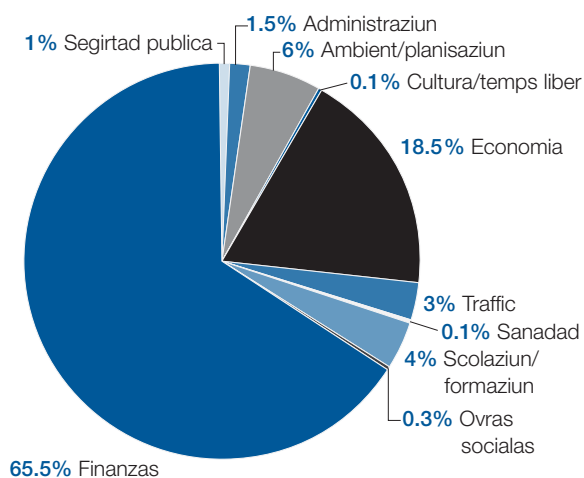

Mumpé Tujetsch

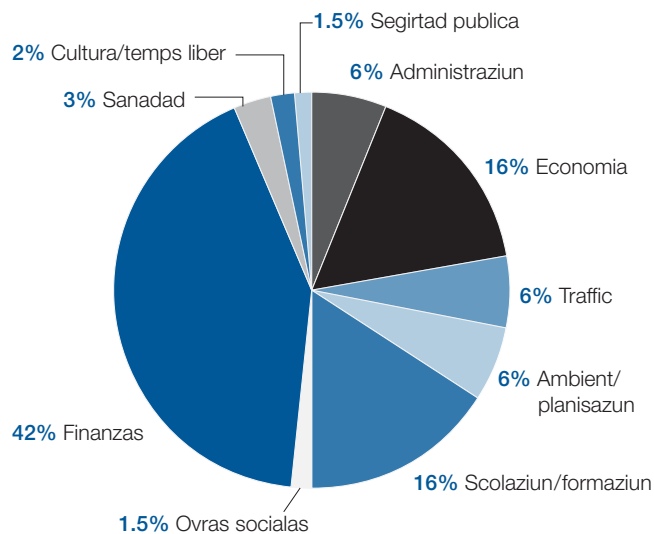
Quen current

Structurau tenor funcziuns		Quen 2012		Preventiv 2012		Quen 2011	
		Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.
0	Administraziun generala Surpli expensas	1 200 760.31	349 611.40	1 173 600	251 000	1 147 123.00	306 837.99
			851 148.91		922 600		840 285.01
1	Segirtad publica Surpli expensas	258 494.80	204 524.50	309 600	168 300	216 853.76	175 094.00
			53 970.30		141 300		41 759.76
2	Scolaziun e formaziun Surpli expensas	3 252 488.77	722 803.63	3 170 500	730 700	3 073 003.45	829 322.35
			2 529 685.14		2 439 800		2 243 681.10
3	Cultura e temps liber Surpli expensas	416 018.58	26 355.80	471 400	22 000	393 516.34	22 120.00
			389 662.78		449 400		371 396.34
4	Sanadad Surpli expensas	579 932.85	29 027.20	730 300	40 000	635 883.25	48 960.75
			550 905.65		690 300		586 922.50
5	Ovras socialas Surpli expensas	279 982.45	59 240.65	283 300	52 000	228 208.70	58 807.20
			220 741.80		231 300		169 401.50
6	Traffic Surpli expensas	1 239 998.94	551 718.85	1 136 500	606 500	1 058 807.00	497 917.35
			688 280.09		530 000		560 889.65
7	Ambient/planisaziun Surpli expensas	1 247 842.65	1 217 555.80	1 322 200	1 142 200	1 451 594.80	1 161 567.25
			30 286.85		180 000		290 027.55
8	Economia Surpli entradas	3 114 973.11	3 772 172.87	3 217 100	3 414 900	2 391 129.50	3 072 608.90
		657 199.76		197 800		681 479.40	
9	Finanzas Surpli entradas	8 483 753.57	13 292 732.90	4 255 400	12 040 800	2 671 642.11	7 154 901.77
		4 808 979.33		7 785 400		4 483 259.66	
Total expensas		20 074 246.03		16 069 900		13 267 761.91	
Total entradas			20 225 743.60		18 468 400		13 328 137.56
Surpli entradas		151 497.57		2 398 500		60 375.65	

Entradas

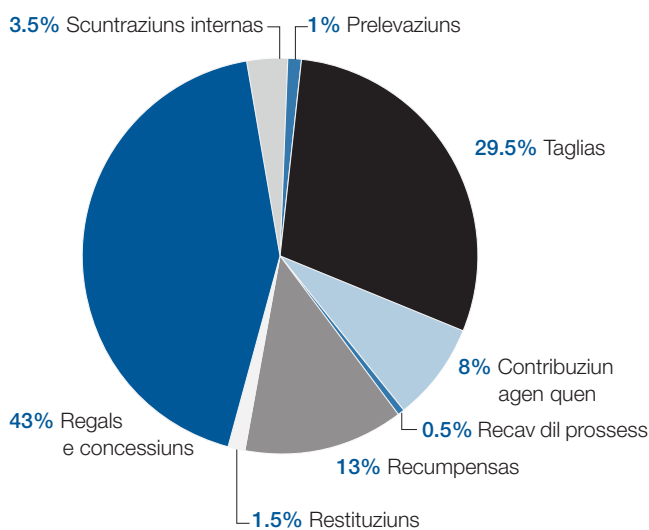
Expensas

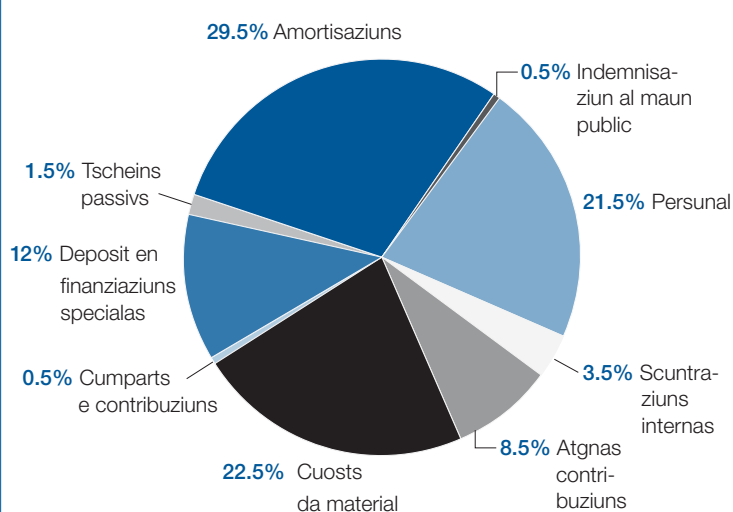
Quen current

Structurau tenor gruppas da materia	Quen 2012		Preventiv 2012		Quen 2011	
	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.
3	Expensas	20 074 246.03	16 069 900		13 267 761.91	
30	Cuosts da personal	4 322 727.84	4 278 300		4 246 175.00	
31	Cuosts da material	4 526 279.07	4 648 400		3 568 529.30	
32	Tscheins passivs	311 686.10	365 000		339 622.15	
33	Amortisaziuns	5 892 871.77	1 596 200		2 475 084.32	
34	Cumparts e contribuziuns senza destinaziun d'intent	105 681.90	105 000		102 686.00	
35	Indemisaziuns alla communitad	74 076.90	82 700		43 607.69	
36	Atgnas contribuziuns	1 771 298.90	1 927 800		1 755 117.70	
38	Deposit en finanziaziuns specialas e fundaziuns	2 360 729.65	2 341 300		14 854.85	
39	Scuntraziuns internas	708 893.90	725 200		722 084.90	
4	Entradas	20 225 743.60	18 468 400		13 328 137.56	
40	Taglias	5 916 275.05	5 124 300		5 698 869.83	
41	Regals e concessiuns	8 759 662.00	8 238 900		3 066 939.70	
42	Recav dil possess	121 902.85	109 500		123 637.29	
43	Recumpensas	2 663 054.30	2 463 500		2 030 931.35	
45	Restituziuns dalla communitad	256 976.45	200 900		205 835.44	
46	Contribuziuns per agen quen	1 576 567.45	1 352 300		1 213 212.00	
48	Prelevaziun ord finanziaziuns specialas e fundaziuns	222 411.60	253 800		266 627.05	
49	Scuntraziuns internas	708 893.90	725 200		722 084.90	
Surpli entradas		151 497.57	2 398 500		60 375.65	

Entradas

Expensas

Quen current

Structurau tenor funcziuns		Quen 2012		Preventiv 2012		Quen 2011	
		Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.
Total		20 074 246.03	20 225 743.60	16 069 900	18 468 400	13 267 761.91	13 328 137.56
Surpli entradas		151 497.57		2 398 500		60 375.65	
0	Administraziun generala	1 200 760.31	349 611.40	1 173 600	251 000	1 147 123.00	306 837.99
01	Legislativa ed executiva	235 698.85		223 200		208 333.45	
011	Legislativa	69 059.20		59 700		50 672.35	
012	Executiva	166 639.65		163 500		157 661.10	
02	Administraziun generala	935 510.16	343 611.40	919 600	246 200	906 157.40	301 557.99
020	Cuosts da personal e da biro	678 493.39	153 646.90	702 200	113 800	686 271.75	121 689.10
021	Uffeci da baghegiar	202 243.20	140 231.15	158 500	71 500	163 162.55	124 283.50
025	Assicuranzas	17 775.55		17 500		16 722.15	
026	Taxas e provisiuns	22 955.45	49 733.35	27 000	60 900	25 483.70	55 585.39
029	Regiun Surselva	14 042.57		14 400		14 517.25	
07	Baghetgs d'administraziun	29 551.30	6 000.00	30 800	4 800	32 632.15	5 280.00
070	Casa communal	29 551.30	6 000.00	30 800	4 800	32 632.15	5 280.00
1	Segirtad publica	258 494.80	204 524.50	309 600	168 300	216 853.76	175 094.00
10	Survigilonza giuridica	57 669.70	103 166.80	70 900	61 500	63 230.60	63 890.95
100	Uffeci funsil	51 050.00	103 085.70	60 000	60 000	54 650.00	62 460.10
101	Mesiraziun e terminaziun	5 072.70	81.10	2 900	1 500	2 894.15	1 430.85
109	Ulteriura survigilonza giuridica	1 547.00		8 000		5 686.45	
11	Polizia communal	10 767.80	9 000.00	12 500	9 000	11 384.40	9 000.00
12	Sentenzia giuridica	39 136.05		40 000		7 100.00	
120	District/cumin	39 136.05		40 000		7 100.00	
14	Pumpiers e polizia da fiug	80 393.50	82 200.00	113 100	76 000	104 174.66	81 262.50
15	Stan da sittar e da schibas	37 738.05		37 800		2 200.00	
16	Protecziun civila	32 789.70	10 157.70	35 300	21 800	28 764.10	20 940.55
2	Scolaziun e formaziun	3 252 488.77	722 803.63	3 170 500	730 700	3 073 003.45	829 322.35
20	Scoletta	186 330.85	40 177.08	178 200	35 000	162 857.60	36 103.00
21	Scolas fundamentalas	2 778 706.52	682 626.55	2 688 200	695 700	2 625 241.60	793 219.35
210	Scola primara e classa pintga	930 863.97	209 842.90	888 700	217 000	873 602.45	280 679.00
211	Scola reala	327 120.55	83 720.40	322 400	99 200	313 753.30	89 119.50
212	Scola secundara	583 489.95	270 811.70	556 300	268 400	568 431.75	303 407.40
214	Scola da musica	28 991.60		32 000		30 928.05	
215	Scola da lavur e tenercasa	182 775.65		183 700		170 690.80	1 893.50
217	Baghetgs da scola e halla Cons	453 115.65	23 986.00	426 900	23 200	429 142.65	27 311.00
219	Diversa scolaresser	272 349.15	94 265.55	278 200	87 900	238 692.60	90 808.95
22	Scolaziun speciala	47 904.55		62 100		44 266.35	
23	Formaziun professionala	239 546.85		242 000		240 637.90	
3	Cultura e temps liber	416 018.58	26 355.80	471 400	22 000	393 516.34	22 120.00
30	Promozion dalla cultura	160 800.75	401.00	238 100		103 156.00	120.00

Quen current		Quen 2012		Preventiv 2012		Quen 2011	
		Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.
Structurau tenor funcziuns							
34	Sport	254 979.93		233 000		290 129.84	
340	Center da sport e cultura	174 577.93		154 000		202 608.69	
342	Susteniments d'uniuns sportivas	80 402.00		79 000		87 521.15	
35	Ulteriu divertiment e temps liber		25 954.80		22 000		22 000.00
39	Clutgers da baselgias e capluttas	237.90		300		230.50	
4	Sanadad	579 932.85	29 027.20	730 300	40 000	635 883.25	48 960.75
40	Sanadad	474 352.65		580 000		528 689.20	
400	Spital regiunal Surselva	281 057.50		300 000		303 112.10	
410	Casa da tgira	193 295.15		280 000		225 577.10	
44	Tgira ambulonta	57 621.50		84 400		30 045.90	
45	Profilaxa	700.00		1 000		300.00	
46	Survetsch da sanadad en scola	47 258.70	29 027.20	64 900	40 000	76 848.15	48 960.75
5	Ovras socialas	279 982.45	59 240.65	283 300	52 000	228 208.70	58 807.20
52	Assicuranzas da malsauns	33 747.50	7 801.80	40 000	10 000	37 643.40	6 528.00
55	Invaliditad	2 565.00		1 500		2 869.00	
56	Construcziun da casas/habitaziuns			3 000		720.00	
58	Susteniments socials	242 787.60	51 438.85	237 800	42 000	186 976.30	52 279.20
581	Susteniments socials	204 466.80	35 735.70	173 300	29 000	146 793.95	15 733.45
589	Divers susteniments	38 320.80	15 703.15	64 500	13 000	40 182.35	36 545.75
59	Acziuns d'agid	882.35		1 000			
6	Traffic	1 239 998.94	551 718.85	1 136 500	606 500	1 058 807.00	497 917.35
62	Vias communalas	1 193 367.59	551 718.85	1 089 900	606 500	1 022 204.05	497 917.35
620	Vias	551 129.70	17 817.00	455 000	15 000	427 481.05	10 140.25
621	Vias funsilas	4 843.45		13 200		17 188.75	
622	Survetsch tecnic	495 274.04	453 556.45	463 300	500 300	430 955.20	423 557.00
623	Parcadis	80 345.40	80 345.40	91 200	91 200	64 220.10	64 220.10
624	Illuminaziun	61 775.00		67 200		82 358.95	
65	Traffic regiunal	46 631.35		46 600		36 602.95	
651	Bus local	46 631.35		46 600		36 602.95	
7	Ambient e planisaziun	1 247 842.65	1 217 555.80	1 322 200	1 142 200	1 451 594.80	1 161 567.25
70	Aquaducts	10 108.90		10 000			
71	Dismessa e purificaziun dall'aua	637 536.15	637 536.15	676 100	676 100	706 491.55	706 491.55
710	Canalisaziun e serenera (detagls mira pagina 52)	637 536.15	637 536.15	676 100	676 100	706 491.55	706 491.55
72	Dismessa da rumians	443 072.10	443 072.10	449 700	447 000	423 204.10	423 204.10
720	Dismessa da rumians (deagls mira pagina 52)	443 072.10	443 072.10	449 700	447 000	423 204.10	423 204.10

Quen current

Structurau tenor funcziuns		Quen 2012		Preventiv 2012		Quen 2011	
		Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.
74	Santeri	16 356.15	6 200.00	53 000	13 100	21 830.10	10 800.00
75	Rempars e punts	33 016.00	120 943.65	15 000		261 522.85	
78	Ulteriu schurmetg dalla natira	16 941.15	5 573.90	19 400	6 000	15 354.00	5 535.05
781	Dismessa da cadavers	16 941.15	5 573.90	19 400	6 000	15 354.00	5 535.05
79	Planisaziun	90 812.20	4 230.00	99 000		23 192.20	15 536.55
8	Economia	3 114 973.11	3 772 172.87	3 217 100	3 414 900	2 391 129.50	3 072 608.90
80	Agricultura	31 850.05	19 576.50	42 200	19 000	35 581.20	18 602.00
800	Alps e pastiras	3 863.60	4 782.00	3 900	3 500	5 085.95	4 352.00
801	Meglieraziuns	1 310.60		2 000		2 366.85	
802	Tratga d'animals	25 783.85	14 794.50	35 400	15 500	27 236.40	14 250.00
808	Mesiras socialas	892.00		900		892.00	
81	Forestalesses	1 942 538.76	1 791 536.52	1 977 200	1 545 900	1 183 928.45	1 141 512.80
810	Lavur ed administraziun forestalesses	1 739 285.86	1 293 191.31	1 773 700	1 019 000	984 434.55	822 015.35
811	Plantaziun e manteniment	11 879.40		14 000		7 989.00	
812	Raccolta da lenna	176 094.70	487 665.21	165 500	517 400	175 224.15	309 136.45
813	Vias d'uaul	10 035.70	10 680.00	20 000	9 500	11 684.00	10 361.00
819	Diversa forestalesses	5 243.10		4 000		4 596.75	
83	Turissem	342 921.65	175 541.60	352 200	130 000	436 240.10	151 873.75
84	Mistregn e commerci	85 775.30		95 500		48 163.05	
86	Energia	711 887.35	1 785 518.25	750 000	1 720 000	687 216.70	1 760 620.35
9	Finanzas	8 483 753.57	13 292 732.90	4 255 400	12 040 800	2 671 642.11	7 154 901.77
90	Taglias	26 344.20	5 916 275.05	27 000	5 124 300	25 692.69	5 704 335.83
92	Ulivaziun da finanzas	105 681.90	258 780.00	105 000	258 700	102 686.00	
93	Cumparts	34 922.90	6 983 683.75	52 600	6 524 300	17 714.95	1 312 619.65
932	Regals e patentas		1 750.00		600		600.00
933	Cumparts vid taxas cantunalas		135.00		200		190.00
934	Tscheins d'aua	32 820.40	1 472 180.70	50 000	1 012 800	15 259.80	1 135 380.95
935	Concessiuns	2 102.50	5 509 618.05	2 600	5 510 700	2 455.15	176 448.70
94	Administraziun dalla facultad e diils deivets	317 213.80	133 362.05	367 900	133 500	342 068.30	137 946.29
940	Tscheins	314 166.10	128 202.05	367 200	127 000	341 862.15	130 776.29
942	Tscheins d'affittaziun sin immobilias	3 047.70	5 160.00	700	6 500	206.15	7 170.00
98	Amortisaziuns	7 999 590.77	632.05	3 702 900		2 183 480.17	
980	Amortisaziuns dalla facultad finanziaria	2 614 459.63	632.05	2 365 500		31 914.32	
981	Amortisaziuns dalla facultad administrativa	5 385 131.14		1 337 400		2 151 565.85	

Quen d'investiziun		Quen 2012		Preventiv 2012		Quen 2011	
		Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.
Structurau tenor funcziuns							
Quen d'investiziun							
0	Administraziun generala Surpli expensas	73 685.85	73 685.85	50 000	50 000		
2	Scolaziun e formaziun Surpli expensas			50 000	50 000		
3	Cultura e temps liber Surpli expensas	1 091 792.55	1 091 792.55	1 215 000	1 215 000	211 109.65	211 109.65
4	Sanadad Surpli expensas			45 000	45 000	43 081.90	43 081.90
6	Traffic Surpli expensas	1 338 811.65	1 233 355.30	1 591 200	1 536 200	571 998.05	401 987.05
7	Ambient/planisaziun Surpli expensas Surpli entradas	257 532.30 111 848.95	369 381.25	633 000	300 000 333 000	216 617.65	267 624.10
8	Economia Surpli expensas	1 417 621.30	1 014 701.05 402 920.25	1 436 000	893 000 543 000	756 287.65	470 396.70 285 890.95
9	Finanzas Surpli expensas	3 000 000.00	111 500.00 2 888 500.00	3 000 000	111 500 2 888 500		
Investiziuns bruttas		7 179 443.65		8 020 200		1 799 094.90	
Contribuziuns e subvenziuns			1 601 038.65		1 359 500		908 031.80
Investiziuns nettas			5 578 405.00		6 660 700		891 063.10

Structurau tenor gruppas da materia

5	Expensas	7 179 443.65		8 020 200		1 799 094.90	
50	Beins	4 108 264.65		4 925 200		1 738 925.00	
52	Emprests e participaziuns	3 000 000.00		3 095 000		60 169.90	
56	Tenercasa privats	71 179.00					
6	Entradas		1 601 038.65		1 359 500		908 031.80
60	Vendita da schischom		111 500.00		111 500		
61	Taxas da gudida e recumpensas per avantatgs		337 685.25		230 000		232 335.10
62	Restituziun d'emprests e participaziuns		105 456.35		55 000		109 035.00
66	Contribuziuns per agen quen		1 046 397.05		963 000		566 661.70
Investiziuns nettas			5 578 405.00		6 660 700		891 063.10

Quen d'investiziun

Structurau tenor funcziuns		Quen 2012		Preventiv 2012		Quen 2011	
		Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.
Total		7 179 443.65	1 601 038.65	8 020 200	1 359 500	1 799 094.90	908 031.80
Investiziuns nettas			5 578 405.00		6 660 700		891 063.10
0	Administraziun generala	73 685.85		50 000			
07	Baghetgs d'administraziun	73 685.85		50 000			
070	Casa communal	73 685.85		50 000			
2	Scolaziun e formaziun			50 000			
21	Scolas fundamentalas			50 000			
217	Baghetgs da scola e halla Cons			50 000			
3	Cultura e temps liber	1 091 792.55		1 215 000		211 109.65	
30	Promozion dalla cultura			100 000		48 142.50	
34	Sport	1 091 792.55		1 115 000		162 967.15	
340	Center da sport e cultura	1 091 792.55		1 115 000		162 967.15	
4	Sanadad			45 000		43 081.90	
40	Spitals			45 000		43 081.90	
400	Spital regional Surselva			45 000		43 081.90	
6	Traffic	1 339 360.15	106 004.85	1 591 200	55 000	571 998.05	170 011.00
61	Vias cantunalas	296 515.60		424 200			
62	Vias communalas	1 042 844.55	106 004.85	1 167 000	55 000	571 998.05	170 011.00
620	Vias communalas	619 178.20	105 456.35	570 000	55 000	544 915.35	109 035.00
622	Survetsch tecnic	197 263.85		230 000		27 082.70	60 976.00
623	Parcadis	225 854.00		367 000			
624	Illuminaziun	548.50	548.50				
7	Ambient e planisaziun	263 898.40	375 747.35	633 000	300 000	220 976.15	271 982.60
71	Dismessa e purificaziun dall'aua	261 839.85	373 688.80	518 000	300 000	220 976.15	271 982.60
72	Dismessa da rumians	1 757.55	1 757.55	75 000			
78	Ulteriur schurmetg dalla natira	301.00	301.00	40 000			
8	Economia	1 429 526.10	1 026 605.85	1 436 000	893 000	787 368.55	501 477.60
80	Agricultura	33 096.95		170 000	120 000	40 308.00	
800	Alps e pastiras	33 096.95		170 000	120 000	40 308.00	
81	Forestalesser	1 396 429.15	1 026 605.85	1 100 000	773 000	747 060.55	501 477.60
810	Lavur ed administraziun	71 179.00	55 000.00				
817	Projects forestals	1 325 250.15	971 605.85	1 100 000	773 000	747 060.55	501 477.60
83	Turissem				116 000		
86	Energia				50 000		
9	Finanzas	3 000 265.15	111 765.15	3 000 000	111 500		
94	Administraziun dalla facultad e dils deivets	3 000 265.15	111 765.15	3 000 000	111 500		
940	Tscheins	3 000 000.00		3 000 000			
942	Immobiliars dalla facultad finanziaria	265.15	111 765.15		111 500		

Quen dalla circulaziun dils mieds finansials

		Quen 2012	Quen 2011
		frs.	frs.
Surpli entradas		151 498	60 376
Amortisaziun facultad administrativa		1 157 563	1 103 300
Amortisaziuns finanziaziuns specialas		228 800	291 604
Amortisaziuns supplementaras		4 227 569	1 048 266
Deposit en finanziaziuns specialas		2 360 730	14 855
Amortisaziuns scuntradas vinavon		0	-35 000
Prelevaziun ord finanziaziuns specialas		-222 412	-266 627
<i>Cash-flow</i>		7 903 747	2 216 773
<i>Midadas</i>	Debiturs	121 544	-63 675
	Sperditas sin debiturs	-39 989	-31 914
	Activas transitorias	-195 561	-207 086
	Crediturs	809 116	29 877
	Delcredere	150 000	
	Passivas transitorias	-20 501	-128 630
	Plumbas e sacs da rumien	-3 718	-1 376
<i>Circulaziun dils mieds finansials ord capital da gestiun</i>		820 891	-402 803
Circulaziun dils mieds finansials ord activitad dil menaschi		8 724 637	1 813 970
<i>Investiziuns</i>	Aczias e participaziuns	-3 000 000	
	Immobillas	-454 942	-1 275 922
	Facultad administrativa	-3 653 323	-1 792 507
	Contribuziuns d'investiziun	-71 179	-17 088
	Taxas da colligiazion	337 685	
<i>Desinvestiziuns</i>	Immobillas	111 500	225 675
	Facultad administrativa	55 000	
<i>Contribuziuns da tierzas persunas</i>	Facultad administrativa	1 096 853	675 697
Circulaziun dils mieds finansials ord investiziuns		-5 578 405	-2 184 145
<i>Concessiun da credit</i>	Finanziaziuns specialas	46 732	19 940
	Finanziaziuns specialas	27 574	288 364
<i>Reducziuns</i>	Obligaziuns a miez e liung termin	-1 000 000	-5 000 000
	Fonds restonts		-12 141
	Credit d'investiziun	-111 000	-111 000
<i>Augments</i>	Obligaziuns a cuort termin	50 065	1 000 000
	Obligaziuns a miez e liung termin		4 000 000
	Fondos restonts	45 247	50 155
Circulaziun dils mieds finansials ord finanziaziuns		-941 382	235 318
Midada dils mieds liquids		2 204 850	-134 857
Mieds liquids	1. da schaner	102 129	236 987
Mieds liquids	31 da december	2 306 980	102 129
Augment/reducziun dils mieds liquids		2 204 850	-134 857

Amortisaziuns facultad administrativa Object	Investau brutto	Activau	Investiziuns		Amortisaziuns		Activau
	Entochen ils 31-12-2011	ils 1-1-2012	Expensas	Entradas	ordinarias	supplementaras	ils 31-12-2012
Alp Magriel		60 100					60 100
Canalisaziun Fontanivas	760 224	305 777			34 500		271 277
Canalisaziun Auletta sid	240 596	74 815			8 500		66 315
Canalisaziun Clavaniev	87 320	55 020			6 200		48 820
Canalisaziun Clis	56 488	35 688			4 100		31 588
Canalisaziun Mumpé Medel	253 219	237 519	92 764		3 000		327 283
Canalisaziun Mumpé Tujetsch	251 102						
Canalisaziun Pignola			79 488				79 488
Canalisaziun Raveras		34 432					34 432
Canalisaziun Segnas	186 670	40 331			4 600		35 731
Canalisaziun Via da Scola	96 173	38 991			4 400		34 591
Canalisaziun Via Sursilvana			82 147				82 147
Canalisaziun Vitg	3 166 049	48 016			5 500		42 516
Canalisaziun zona da mistregn Plaun da Diras	345 409	301 540			30 000		271 540
Caplutta da morts	75 331	43 231			4 900	38 331	
Casa communal	979 867	606 668	73 686		72 300	100 000	508 054
Casa da scola Segnas	54 501	49 001			5 500	43 501	
Casa da scola veglia Vitg	708 970	405 671			45 800	90 000	269 871
Casa da tgira Sursassiala (93/95)	1 816 171	171 263			171 262		
Center da sport, stabiliments (1979/80-93/96)	13 839 679	1 963 587	1 091 793		202 900	440 200	2 412 280
Concepziun generala da drenascha	347 056	160 866		31 696	21 700		107 470
Contribuziun Center sursilvan d'agricultura		85 440			6 800	78 640	
CMF Cadi			71 179	55 000		16 179	
Halla Cons	2 211 906	843 006			95 100	187 000	560 906
Lag da Fontanivas cun indrez da termagliar	463 469	195 269			22 100	173 169	
Luvratori communal	975 452	217 976			32 700		185 276
Maschina per menaschi tecnic			197 264			22 735	174 529
Meglieraziun funsila	23 220	23 220	33 097			56 317	
Parcadis	1 571 294	189 890			21 400	100 000	68 490
Parcadi Centrum			8 845				8 845
Parcadi sutterran Cons			217 009				217 009
Passapei/parcadi Funs - S. Catrina (1992/93)	443 932	41 500			4 700	36 800	
Pastiras	450 317	345 156					345 156
Project integral forestal	15 156 494	654 795			50 600	100 000	504 195
Projects forestals			1 144 853	959 701			185 152
Project per donns da malaura	694 628	252 591	168 492		21 100	399 983	
Project Reka	1 803 800	700 000			110 000	590 000	
Sanaziun santeri	554 200	91 415			10 400	81 015	
Scoletta	67 973	42 873			4 900	37 973	
Serenera Disla	593 654	170 310			19 200		151 110
Serenera Madernal	6 579	6 579	3 134				9 713
Serenera Raveras (1971/73, 1995/98)	13 085 907	581 377			65 700		515 677
Serenera Raveras (cumpart vischnaunca)	849 522	48 431			5 500	42 931	
Spital regiunal Surselva	3 020 149	344 798			44 700	300 098	
Stan da sittar Sars-Sut	1 102 058	326 391			48 100	100 000	178 291
Terren Cuoz-Sut	117 880	117 880					117 880
Uauls	10 500	808 237					808 237
Uor Rein d'Auletta (1998/99)	1 798 151	561 704			73 400	100 000	388 304
Via Auletta	114 239	62 133			7 100	55 033	
Via Bugnei	199 309	133 124			15 000	118 124	
Via Clavaniev-Vitg (1987)	361 555	50 976			5 800	45 176	
Via Cons	53 500	36 800			4 200	32 600	
Via Cuoz (1992)	502 397	118 654			13 400	105 254	

Amortisaziuns facultad administrativa Object	Investau brutto		Activau		Investiziuns		Amortisaziuns		Activau ils 31-12-2012
	Entochen ils 31-12-2011	ils 1-1-2012	Expensas	Entradas	ordinarias	supplementaras			
Via Disla	225 819	160 319			18 100	142 219			
Via dalla Staziun	234 670	81 270			9 200	72 070			
Via Faltscharidas - Val Heiser	529 709	391 457	160 557	71 445		200 000		280 569	
Via Mumpé Tujetsch	152 610	61 910			7 000	54 910			
Via Pintga	41 996	49 433	3 679	34 012		19 101			
Via Raveras	1 110 106	132 408			15 000	117 408			
Via Run	10 800	10 800				10 800			
Via Vitg/Vias cantunalas	744 679	266 407			30 000				236 407
Via Sursilvana			296 516			296 516			296 516
		12 837 045	3 724 503	1 151 854	1 386 362	4 107 568	9 915 765		
			2 572 649		5 493 930				

Disla

Bilanza

		31-12-2012	31-12-2011
		frs.	frs.
1	ACTIVAS		
	Facultad financiera	10 728 554.63	5 225 566.17
10	Mieds liquids	2 273 464.48	72 706.07
100.00	Cassa	1 728.30	1 925.20
101.00	Schec postal	45 075.91	13 678.66
102.05	UBS: quen current	-29 098.19	1 915.61
102.07	Banca Cantunala Grischuna: CSV	2 106.98	5 121.40
210.01	Banca Cantunala Grischuna: quen current	2 241 764.18	45 375.40
210.03	Banca Raiffeisen Cadi: quen current	11 887.30	4 689.80
11	Dabiens	733 727.35	855 271.40
111.00	Cantun: quen current	-57 035.78	59 060.32
112.00	Debiturs da taglia	266 784.00	303 259.45
115.00	Divers debiturs	502 028.23	451 843.43
119.00	Taglia preliminar	21 950.90	41 108.20
12	Investiziuns	6 029 057.30	2 850 909.55
<i>121</i>	<i>Aczias e participaziuns</i>	<i>4 494 922.00</i>	<i>1 583 874.00</i>
121.01	Ovras Electricas Reinanteriur: 220 aczias	1 371 000.00	1 371 000.00
121.02	Repower Holding Surselva: 1 aczia	1.00	1.00
121.03	Pendicularas Mustér SA: 83 aczias	29 050.00	33 615.00
121.04	Viafier retica: 16 aczias	1.00	1.00
121.05	Matterhorn Gotthard Bahn: 24 aczias	1.00	1.00
121.06	Repower AG: 465 aczias	94 860.00	116 250.00
121.08	Grischelectra: 10 aczias	1.00	1.00
121.09	Ovra Russein SA: 3000 aczias	3 000 000.00	0.00
121.10	Plazza da golf Sedrun SA: 10 aczias	1.00	1.00
121.50	Banca Raiffeisen Disentis/Cadi: 1 assegn	1.00	1.00
121.51	Banca Cantunala Grischuna: 40 cert. particip.	1.00	1.00
121.52	Scola da skis e snowboard: 1 assegn	1.00	1.00
121.53	Centrala d'emissiun: 1 assegn	1.00	1.00
121.54	Reka: 3 certificats da participaziun	1.00	3 000.00
121.55	Sennaria Surselva SA: 25 aczias	1.00	10 000.00
121.56	Recal SA: 5 aczias	1.00	50 000.00
<i>123</i>	<i>Immobiliis</i>	<i>1 528 008.90</i>	<i>1 264 627.20</i>
123.01	Terren Sur Gliendas	37 380.00	37 380.00
123.02	Casa da scola Disla	0.00	57 000.00
123.03	Terren a Raveras/Via Lucmagn	0.00	120 000.00
123.04	Terren Pignola	1 088 338.70	647 957.00
123.05	Terren Caschuarz	402 290.20	402 290.20
<i>125</i>	<i>Reservas</i>	<i>6 126.40</i>	<i>2 408.35</i>
125.01	Reserva marcas da rumien	6 126.40	2 408.35
13	Activas transitorias	1 692 305.50	1 496 744.35
130.00	Diversas activas transitorias	1 692 305.50	1 496 744.35
	Facultad administrativa	9 915 764.05	12 837 046.64
14	Beins materials	9 915 764.05	12 051 606.64
<i>140</i>	<i>Schischom</i>	<i>117 880.00</i>	<i>117 880.00</i>
140.01	Cuoz-Sut: terren	117 880.00	117 880.00

Bilanza

	31-12-2012	31-12-2011
	frs.	frs.
<i>141 Indrezs da construcziun bassa</i>	<i>4 295 185.00</i>	<i>5 487 278.69</i>
141.01 Canalisaziun Vitg	124 662.60	48 015.70
141.07 Canalisaziun Segnas	35 730.85	40 330.85
141.08 Canalisaziun Raveras	34 432.00	34 432.00
141.09 Canalisaziun zona da mistregn Plaun da Diras	351 028.00	301 540.35
141.10 Canalisaziun Via da Scola	34 591.60	38 991.60
141.11 Serenera Raveras	515 677.03	581 377.03
141.12 Canalisaziun Mumpé Medel	327 282.60	237 518.55
141.13 Serenera Disla	151 109.75	170 309.75
141.14 Serenera Raveras (cumpart vischnaunca)	0.00	48 431.35
141.15 Canalisaziun Acletta vest	0.00	0.00
141.16 Canalisaziun Acletta sid	66 315.00	74 815.00
141.18 Concepziun generala da drenascha	107 470.70	160 866.70
141.19 Canalisaziun Fontanivas	271 277.25	305 777.25
141.20 Vias cantunalas	532 922.25	266 406.65
141.22 Via Clavaniev/Vitg	0.00	50 975.60
141.23 Via Faltscharidas	280 569.00	391 456.55
141.28 Via Cuoz	0.00	118 654.45
141.33 Passapei/parcadis Funs - S. Catrina	0.00	41 500.00
141.35 Via Raveras	0.00	132 408.00
141.43 Via dalla Staziun	0.00	81 269.70
141.45 Via Mumpé Tujetsch	0.00	61 910.20
141.47 Via Acletta	0.00	62 133.20
141.48 Via Disla	0.00	160 319.30
141.50 Canalisaziun Clis	31 588.30	35 688.30
141.51 Canalisaziun Clavaniev	48 819.80	55 019.80
141.52 Via Cons	0.00	36 799.85
141.53 Via Bugnei	0.00	133 123.55
141.56 Via Pintga	0.00	49 433.40
141.57 Via Run	0.00	10 800.00
141.58 Serenera Madernal	9 712.70	6 579.00
141.60 Uor Acletta	388 303.75	561 703.75
141.63 Project integral forestal	689 347.77	654 795.47
141.67 Project per donns da malaura	0.00	252 591.04
141.70 Parcadis	294 344.05	189 890.05
141.80 Santeri	0.00	91 414.70
<i>143 Indrezs da construcziun aulta</i>	<i>4 114 676.60</i>	<i>5 209 733.35</i>
143.01 Casa communal	508 053.50	606 667.65
143.02 Casa da scola veglia	269 870.65	405 670.65
143.03 Casa da scola nova	0.00	1.00
143.04 Halla Cons	560 905.65	843 005.65
143.06 Center da sport e cultura	2 412 280.00	1 963 587.45
143.08 Casa da scola Segnas	0.00	49 001.00
143.11 Spital regiunal Surselva	0.00	344 797.55
143.12 Casa da tgira Sursassiala	0.00	171 262.50
143.17 Stan da sittar Sars-Sut	178 290.65	326 390.65
143.18 Lag da Fontanivas cun indrezs da termagliar	0.00	195 269.30
143.19 Luvratori communal	185 276.15	217 976.15
143.20 Caplutta da morts	0.00	43 230.80
143.21 Scoletta	0.00	42 873.00
<i>145 Uauls, alps e pastiras</i>	<i>1 213 492.60</i>	<i>1 236 712.60</i>
145.00 Uauls	808 236.60	808 236.60
145.01 Pastiras	345 156.00	345 156.00
145.02 Alp Magriel	60 100.00	60 100.00
145.04 Meglieraziun funsila	0.00	23 220.00

Bilanza

	31-12-2012 frs.	31-12-2011 frs.
146 <i>Mobilias, maschinas e vehichels</i>	174 529.85	2.00
146.06 Maschinas dil stradalesser	174 529.85	1.00
146.07 Maschinas dil forestalesser	0.00	1.00
16 Contribuziuns d'investiziun	0.00	785 440.00
165 <i>Instituziuns privatas</i>		
165.00 Project Reka	0.00	700 000.00
165.02 Contribuziun Center sursilvan d'agricultura	0.00	85 440.00
Finanziaziuns specialas	206 574.23	368 150.13
18 Contos d'ulivaziun da menaschis communalis e fondos	206 574.23	368 150.13
181 <i>Contos d'ulivaziun</i>	177 058.96	338 726.91
181.01 Canalisaziun e serenera	177 058.96	338 726.91
189 <i>Fondos</i>	29 515.27	29 423.22
189.10 Deposit forestal	29 515.27	29 423.22
Total	20 850 892.91	18 430 762.94

Segnas/Peisel

Bilanza

		31-12-2012	31-12-2011
		frs.	frs.
2	PASSIVAS		
	Capital jester	16 697 194.05	16 823 514.47
20	Quens currents	1 919 231.75	1 114 116.07
200	<i>Crediturs</i>	1 627 213.20	823 139.42
200.00	Divers crediturs	1 618 573.05	815 301.02
209.00	Taglia sin plivaleta	8 640.15	7 838.40
201	<i>Fondos</i>	292 018.55	290 976.65
201.00	Fondos per fossas	272 837.30	271 795.40
201.01	Pauschala globala per susteniment	19 181.25	19 181.25
21	Deivet a cuort termin	1 000 000.00	949 934.80
210	<i>Bancas</i>	1 000 000.00	949 934.80
22	Deivets a miez e liung termin	13 298 000.00	14 409 000.00
221	<i>Emprests tier bancas</i>	13 000 000.00	14 000 000.00
221.04	Banca Raiffeisen: emprest	1 000 000.00	1 000 000.00
221.05	Banca Cantunala Grischuna: emprest	1 000 000.00	1 000 000.00
221.08	UBS: emprest	1 500 000.00	1 500 000.00
221.10	Banca Raiffeisen Cadi: emprest	1 500 000.00	1 500 000.00
221.12	UBS: emprest	1 000 000.00	1 000 000.00
221.13	Banca Cantunala Grischuna: emprest	1 000 000.00	1 000 000.00
221.18	Banca Cantunala Grischuna: emprest	1 000 000.00	1 000 000.00
221.26	UBS: emprest	1 500 000.00	1 500 000.00
221.28	Banca Raiffeisen Cadi: emprest	0.00	1 000 000.00
221.30	Banca Cantunala Grischuna: emprest	1 000 000.00	1 000 000.00
221.33	Banca Raiffeisen: emprest	1 000 000.00	0.00
221.34	Banca Raiffeisen Cadi: emprest	0.00	1 000 000.00
221.35	UBS: emprest	1 000 000.00	1 000 000.00
221.36	Banca Cantunala Grischuna: emprest	500 000.00	500 000.00
225	<i>Credits d'investiziun</i>	298 000.00	409 000.00
225.06	Halla Cons	114 000.00	133 000.00
225.07	Fontanivas	184 000.00	276 000.00
23	Legats	28 402.35	28 402.35
233.01	Legat Zambotto	28 402.35	28 402.35
24	Rectificaziuns	150 000.00	0.00
240.00	Delcredere	150 000.00	0.00
25	Passivas transitorias	301 559.95	322 061.25
250.00	Diversas passivas transitorias	301 559.95	322 061.25
28	Finanziaziuns specialas	3 812 052.98	1 417 100.16
281	<i>Contos d'ulivaziun da menaschis communalas</i>	171 459.50	165 285.45
281.04	Parcadis	-3 637.20	15 399.40
281.05	Dismessa da rumians	175 096.70	149 886.05
288	<i>Prefinanziaziuns</i>	2 335 519.00	0.00
288.01	Reserva per energias regenerablas	2 335 519.00	0.00

Bilanza

	31-12-2012 frs.	31-12-2011 frs.
289 Fondos	1 305 074.48	1 251 814.71
289.00 Deposit forestal	29 515.27	29 423.22
289.01 Schurmetg civil: daner d'acquist	67 001.50	68 359.20
289.03 Cristallas	15 474.90	13 372.40
289.04 Suga «Wysssen»	115 215.13	102 615.13
289.05 Orcan «Vivian»	611 673.95	637 673.95
289.06 Suga «Valentini»	65 232.35	65 193.35
289.08 Fondo scoletta	0.00	4 716.08
289.09 Casa Sogn Gions	159 471.38	159 471.38
289.10 Cumpra da terren	148 490.00	93 990.00
289.13 Taxas da cumpensaziun per parcadis	93 000.00	77 000.00
29 Capital		
290.00 Capital agen per ils 1-1-12	190 148.31	129 772.66
Surpli entradas	151 497.57	60 375.65
Capital agen per ils 31-12-12	341 645.88	190 148.31
Total	20 850 892.91	18 430 762.94

Pretensiuns ed obligaziuns eventualas

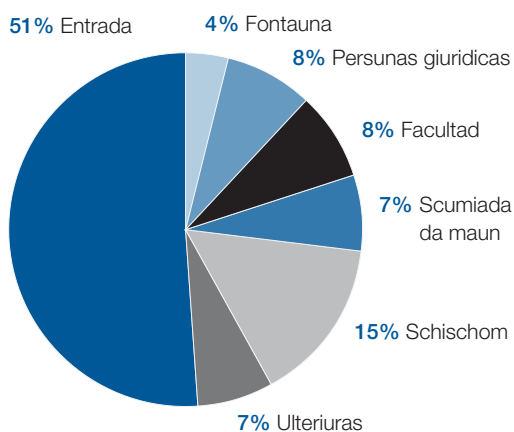
Sedrun Mustér Turissem	150 000.00	150 000.00
Garanzia da banca pils credits sil quen current		

Finanziaziuns specialas

	Expensas frs.	Entradas frs.
623 Parcadis		
Cuosts da material	46 427.10	
Amortisaziuns	21 400.00	
Scuntraziuns internas	12 518.30	230.00
Conto d'ulivaziun (deficit)		19 036.60
Taxas da parcar, castitgs		61 078.80
Total	80 345.40	80 345.40
710 Canalisaziun e serenera		
Cuosts da persunal e material	375 406.70	
Amortisaziuns	207 400.00	
Scuntraziuns internas	54 729.45	15 662.20
Taxas da diever		445 856.65
Conto d'ulivaziun (deficit)		176 017.30
Total	637 536.15	637 536.15
720 Dismessa da rumians		
Cuosts da material	371 666.80	
Amortisaziuns	0.00	
Scuntraziuns internas	46 194.65	2 250.00
Conto d'ulivaziun	25 210.65	
Taxas fundamentalas		330 222.20
Taxas per differentas dismissas		70 326.35
Contribuziun Regiun Surselva		40 273.55
Total	443 072.10	443 072.10

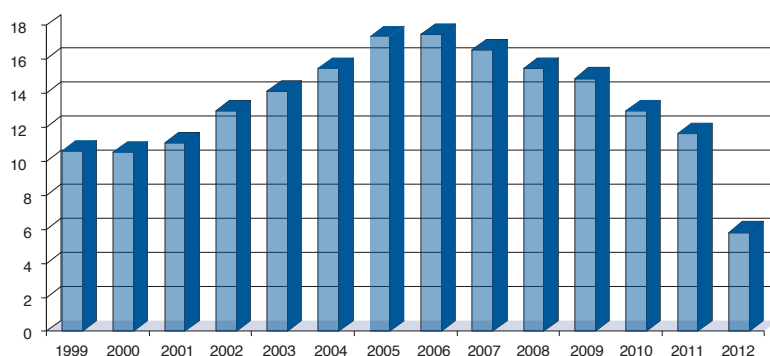
Entradas da taglia

Specificaziun	Quen 2012 frs.	Preventiv 2012 frs.	Quen 2011 frs.
Taglia sin entrada personas naturalas	3 014 835	3 000 000	2 928 162
Taglia sin facultad personas naturalas	483 792	485 000	491 951
Taglia personas giuridicas	499 365	430 000	479 425
Taglia alla fontauna	248 425	180 000	209 399
Taglia sin cumpensaziun da capital	139 601	70 000	109 099
Taglia sin liquidaziun	31 142		
Taglia sin schischom	858 110	680 000	812 221
Taglia sin gudogn da schischom	121 444	50 000	100 395
Taglia sin scumiada da maun	419 898	200 000	489 218
Taglia sin ierta	89 304	20 000	69 721
Taglia sin donaziun	1 080	0	0
Taglia da tgauns	9 280	9 300	9 280
Taglia penala		0	5 466
Total	5 916 275	5 124 300	5 704 336

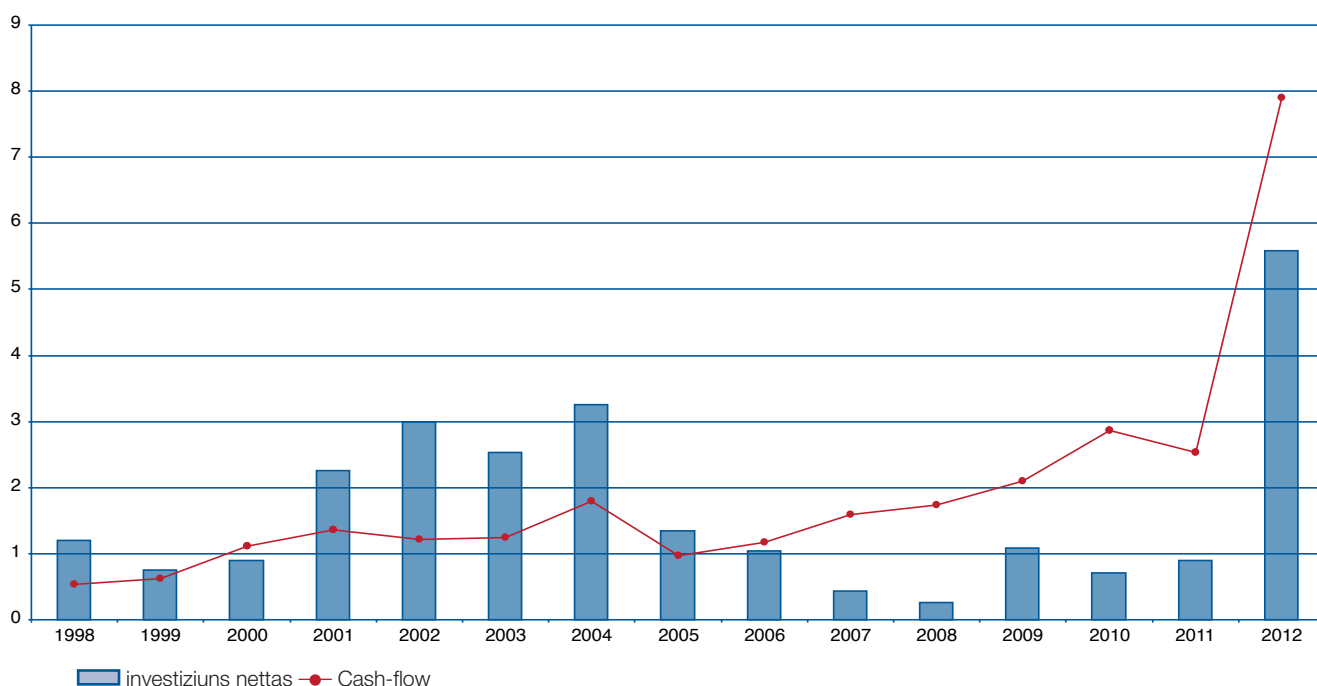
Deivet netto

en milliuns francs

Cash-flow

en milliuns francs

Center da sport e cultura

Quen current

	Quen 2012		Preventiv 2012		Quen 2011	
	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.	Expensas frs.	Entradas frs.
Administraziun	621 729.60	4 883.95	636 000	0	585 006.74	6 591.30
Restauraziun	100 604.77	188 233.61	120 000	235 000	93 502.20	173 033.50
Hallas, stabiliments	278 714.40	604 253.93	226 000	599 000	210 501.25	515 483.75
Indrezs ordadora	22 781.15	83 173.65	34 000	86 000	25 393.05	81 862.60
Plazza da glatsch	36 673.60	38 059.55	63 000	37 000	45 666.90	41 493.30
Total expensas	1 060 503.52		1 079 000		960 070.14	
Total entradas		918 604.69		957 000		818 464.45
Gudogn						
Sperdita		141 898.83		122 000		141 605.69

Bilanza

		31-12-2012	31-12-2011
		frs.	frs.
1	ACTIVAS		
	Facultad finanziaria	177 334.06	73 627.84
10	Mieds liquids	123 176.78	28 001.99
100	Cassa	12 789.35	8 591.25
102	Bancas	110 387.43	19 410.74
11	Dabiens	42 820.48	35 781.20
115	Debiturs	42 820.48	35 781.20
12	Investiziuns	7 500.00	7 500.00
125	Reservas	7 500.00	7 500.00
13	Activas transitorias	3 836.80	2 344.65
130	Activas transitorias	3 836.80	2 344.65
	Facultad administrativa	6.00	6.00
14	Beins materials	6.00	6.00
146	Mobiliias, maschinas e vehichels	6.00	6.00
	Total	177 340.06	73 633.84
2	PASSIVAS		
	Capital jester	177 340.06	215 239.53
20	Quens currents	45 457.20	28 852.30
200	Crediturs	45 457.20	32 345.95
205	Conto da transfer		-3 493.65
22	Deivets a miez e lung termin	105 557.86	19 131.54
221	Emprests	105 557.86	19 131.54
25	Passivas transitorias	26 325.00	25 650.00
250	Passivas transitorias	26 325.00	25 650.00
	Total	177 340.06	73 633.84

Rapport dalla cumissiun da gestiun

Conform ad art. 54 dalla constituziun communal e dil regulativ da fatschentas sco era sebasond sin la lescha da finanzas dil cantun Grischun e las directivas da cudischaziun per il quen communal ha la cumissiun da gestiun examinau l'administraziun communal e dil menaschi finanziel. Las sedutas han giu liug per part ensemen cun la suprastanza communal e ils revisurs externs. La revisiun tecnica ei succedida entras il biro da revisiun REVIBÜNDEn GmbH (Marco Michel e Thomas Marthaler, Cuera).

La cumissiun ha repassau ina vasta documentaziun sco ils protocols dallas autoritads communalas e controllau las activitads dall'administraziun, ils differents quens e la bilanza, cumpriu la cassa e la contabilitad sco era il quen da menaschi dil Center da sport e cultura.

Per il quen ei la suprastanza communal responsabla, ferton che nosa funcziun ei da controllar el e da dar giu nies pareri.

Nossas examinaziuns ein succedidas conform als principis da revisiun. Tenor quels ei l'examinaziun da planisar e d'exequir aschia, che munconzas essenzialas el quen annual san vegnir eruidas cun segirtad sufficianta. Nus havein controllau ils posts e las indicaziuns dil quen annual cun agid d'analisi e retschercas sin basa d'emprovas da controlla. Nus essan dil meini, che nosas controllas fuorman ina basa sufficianta per nies pareri.

Sin fundament dallas examinaziuns fatgas savein nus constatar ch'il quen current ed il quen d'investiziun correspundan alla contabilitad e che quella ei menada conform allas prescripziuns vertentas. La cumissiun constatescha che la suprastanza communal, ils officials ed ils emploiai administreschan cun quitau e bien senn da responsabladad il menaschi communal.

Propostas

Sin fundament dallas controllas e dall'examinaziun dil quen e dils fatgs administrativs propona la cumissiun da gestiun al cussegl da vischnaunca da:

1. approbar il rapport da gestiun 2012;
2. approbar il quen 2012;
3. suttametter il quen 2012 al referendum facultativ conform agl art. 21, lit. a dalla constituziun communal;
4. dar scarica alla suprastanza communal, a tuts officials ed als collaboraturs communal e dil Center da sport e cultura;
5. admetter in cordial engraziament alla suprastanza, als officials, als collaboraturs communal e dil Center da sport e cultura.

CUMISSIUN DA GESTIUN

Rita Huonder-Tenner, presidenta

Edgar Durschei

Flavio Murer

Disentis/Mustér, avrel 2013

Cavardiras

Autoritads communalas 2012

Suprastonza communal

President communal; administraziun,
finanzas ed economia dr. Dumeni Columberg
Substitut Roger Tuor

Vicepresident; ambient e segirtad

Roger Tuor
Substituta Cecilia Maissen-Desax

Scolaziun e forestalessers

Madlen Deflorin-Spescha
Substitut Iso Mazzetta

Sanadad, ovras socialas ed agricultura

Cecilia Maissen-Desax
Substitut dr. Dumeni Columberg

Baghegiar Iso Mazzetta

Substituta Madlen Deflorin-Spescha

Cussegl da vischnaunca

Presidenta Rita Huonder-Tenner
Vicepresident Flavio Murer
Actuar Ervin Maissen

Clemens Berther, Heinrich Berther, Robert Cajacob,
Bernadetta Caminada-Mühlebach,
Giusep Columberg, Emerita Flepp-Degonda,
Victor Flepp, Martina Gienal-Caviezel, Pius Huonder,
Rita Huonder-Tenner, Jordana Lozza-Desax,
Pirmin Lozza, Pader Vigeli Monn
(entochen avrel 2012), Flavio Murer, Alfred Spescha

Cumission da gestiun

President Victor Flepp
Clemens Berther, Pader Vigeli Monn (entochen avrel
2012), Flavio Murer (naven dils 22-06)

Administraziun communal

Canzlist communal Andri Hendry
Uffeci da taglia/vicecanzlist Romeo Schmed
Secretariat/Cassa da compensaziun/uffeci da la-
vur Andrea Hosang (naven dils 01-01), Judith Bearth
(entochen ils 30-11), Ursin Flepp (naven dils 01-12)
Contabilitad/controla da habitonts Gisela Berther
(entochen ils 31-12), Judith Bearth (naven dils 01-12)
Emprendists Rino Caduff (naven dils 01-07),
Bettina Decurtins, Remo Flepp (entochen ils 30-06)

Uffeci da baghegiar

Ervin Maissen
Praticant: Gianluca Flepp (naven dils 01-10)

Survigilader dalla serenera Aluis Cabernard

Menaschi tecnic

Cau e forester communal Werner Müller (entochen
ils 10-08), Simon Cathomen (naven dils 01-07)
Pascal Albin (01-05 entochen ils 30-11),
Ignaz Bisquolm, Simon Cathomen (entochen ils
30-06), Ignaz Flepp, Adrian Huonder (naven dils
09-07 entochen ils 31-12), Mario Lombris,
Martin Lustenberger, Giusep Lutz, Linus Manetsch,
Sep Antoni Schuoler
Emprendist Adrian Huonder (entochen ils 30-06)

Manteniment edifecis communalas

Scola vitg Gion Zazzi e Corina Zazzi-Giger
Casa communal Carmelina Pöhl-Levy
Scola Segnas Tiburzia Giger-Flepp

Center da sport e cultura

Cumission da menaschi
President Hans Huonder
Tamara Deflorin, Pirmin Lozza,
Manuela Meier, Flavio Murer

Menaschi

Cau Umberto Zanin
Manteniment Edi Huonder, Evelina Monn,
Tomas Schmed, Madleina Spescha-Heini
Caffetaria Gisela Bernsteiner, Birgit Fercher,
Helena Manetsch-Papöt, Jolanda Zanin-Monn

Scolaresser

Cussegl da scola
President Francestg Cajacob
Simon Bergamin, Madlen Deflorin-Spescha,
Ulrike Lechmann-Krabacher, Regula Pally-Vinzens
(sco representanta dalla vischnaunca da Medel/Luc-
magn), Alfons Quinter

Meinascola

Kai Hinrichsen

Persunal d'instrucziun

Scola primara
Michel Andriuet, Bruno Flepp, Linus Flepp,
Yvonne Flepp-Venzin, Gion Tenner, Roger Tuor

Scola reala

Meinrad Giger, Aluis Hosang, Marcus Munsch

Scola secundaria

Christoph Berger, Adrian Pally, Gabriel Venzin-Marty

Classa pintga integrada

Olinda Hosang-Tschalèr

Scola da lavur

Irena Flepp-Sac, Catarina Steger

Ductrina

Corina Defuns-Casaulta (naven dils 01-09),
Cecilia Flepp-Walder (entochen ils 31-08),
Ingrid Flepp-Heshof (entochen ils 31-08),
Martina Gienal-Caviezel (entochen ils 31-08),
Olinda Hosang-Tschalèr, Aluis Hosang, Gion Tenner

Scoletta

Pia Condrau-Schuoler, Daniela Monn

Miedis da scola

dr. Marcus Huonder, dr. Thomas Lechmann
dr. Stephan Schönle

Miedia-dentista

dr. med. dent. Petra Tuor

Biblioteca populara

Menadra Christine Bischof-Häfelì

Gidontras

Heidi Bisquolm-Burkhardt (entochen ils 31-03),
Madleina Caminada-Degonda, Anna Maria
Cavegn-Schlegel, Rosmarie Duff-Albin (entochen ils
31-03), Elvira Deplazes-Bearth, Augusta Gadola-Bearth
(entochen ils 31-12), Ulrike Lechmann-Krabacher,
Susanna Venzin-Giger (naven dils 01-04)

Spital regional Surselva e Spitex Cadi

Edith Bass, Robert Cajacob, Astrid Flepp-Manetsch,
Martina Gienal-Caviezel, Rita Huonder-Tenner, Cecilia
Maissen-Desax

Casa da tgira Sursassiala

Cumissiu da menaschi

President Duri Huonder

Baseli Berther, Monika Berther-Sommer, Peter Binz,
Clau Giusep Flepp, Cecilia Maissen-Desax

Cussegl

Claudia Bearth-Degonda (entochen ils 30-06),
Cornelia Bundi-Jacommet (naven dils 01-07),

dr. Dumeni Columberg, Alice Deragisch,
Elisabeth Fischbacher, Arnold Flepp,
dr. Thomas Lechmann, Rita Pally-Hartmann,
Rinaldo Schmid, Marlis Venzin-Spescha

Cumissiu da baghegiar per l'engrondaziun

President dr. Dumeni Columberg

Baseli Berther, Peter Binz, Duri Huonder,
Robert Meier

Secretariat: Astrid Flepp-Manetsch

Schigentera solara da gliet Cadi

Iso Mazzetta, Roger Tuor

Cumissiu da baghegiar

President Iso Mazzetta

Gion Albin, Corsin Bundi, Robert Cajacob,
Dario Manetsch

Controla da fiug

Uffeci polizia da fiug Sursassiala
Franz Decurtins (entochen ils 31-05)

Pumpiers Sursassiala

Suprastonza

President Ciprian Giger (entochen ils 30-06),
Baseli Berther (naven dils 01-07)

Vicepresident Baseli Berther (entochen ils 30-06),
Emil Pally (naven dils 01-07), Roger Tuor

Cumandant Gion Tenner

Cumissiu Premi Desertina

Presidenta Madlen Deflorin-Spescha
2 commembers (vacant)

Archiv communal

Gion Tenner, Alexi Loretz (fotografias)

Uffeci civil Cadi, Trun

Placi Decurtins

Uffeci funsil Cadi

Menader Marcel Soliva
Substitut Martin Monn

Nossas senioras e nos seniors (stan 31-12-2012)

Schmed-Monn Giuseppa, Funs, 07-07-1914
Desax Mathilda, Casa da tgira, 25-07-1914

Levy-Bundi Pia, Sontget, 17-04-1916

Furger-Flepp Josef, Sontget, 14-01-1917
Caminada Cecilia, Casa da tgira, 30-01-1917
Schuoler-Fry Augustina, Casa da tgira, 04-06-1917

Lechmann-Deragisch Gada, Raveras, 05-02-1918
Maissen-Durschei Christina, Segnas, 25-07-1918
Columberg-Lutz Anna, Casa da tgira, 31-12-1918

Langini Maria, Casa da tgira, 12-09-1919
Deragisch-Petschen Anton, Raveras, 14-11-1919

Deflorin-Huonder Felizia, Cons, 09-04-1920
Carigiet-Halter Maria Rosalia, Vitg, 01-10-1920
Dr. Pader Drack Basil, Claustra, 18-10-1920
Frater Heim Lukas, Claustra, 19-10-1920

Caminada-Jacommet Emmanuel, Latis, 03-02-1921
Steger-Columberg Mengia, Cavardiras, 05-06-1921
Gadola-Dedual Maria, Casa da tgira, 10-09-1921
Knüsel Kaspar, Claustra, 14-09-1921
Lombris-Manetsch Rest Antoni, Gonda, 13-12-1921
Schuoler Josepha, Faltscharidas, 15-12-1921

Berther-Jacommet Franzisca, Sontget, 30-01-1922
Geissmann-Klöti Annemarie, Casa da tgira,
22-04-1922
Fry-Manetsch Battesta, Gonda, 26-04-1922
Pally Franziska, Casa da tgira, 30-05-1922
Bigliel-Flepp Giusep, Disla, 09-06-1922
Fry-Desax Julia, Peisel, 25-08-1922
Simonet-Flepp Leci, Mumpé Medel, 25-10-1922

Levy-Soliva Claudia, Casa da tgira, 13-01-1923
Venzin-Bergamin Alex, Casa da tgira, 04-02-1923
Landsberger Lore Emma, Disentiserhof,
28-04-1923
Andriuet-Simonet Genoveva, Dulezi, 02-12-1923
Fry-Tuor Leci, Carcarola, 17-12-1923

Albin-Manetsch Culastica, Casa Sogn Vigeli Sedrun,
24-01-1924
Furger Alphons, Davos-Mustér, 02-03-1924
Deflorin-Deflorin Benedict, Clavaniev, 21-03-1924
Quinter-Riedi Luzia, Segnas, 03-07-1924
Manetsch-Spescha Rosina, Segnas, 04-07-1924
Dotti-Baumgartner Ursula, Clavaniev, 01-09-1924
Frater Cavegn Leci, Claustra, 03-11-1924
Caminada Giusep, Casa da tgira, 11-12-1924
Condrau-Hendry Pius, Sontget, 27-12-1924

Candinas-Schnider Victor, Dulezi, 18-01-1925
Huonder-Fry Anna, Casa da tgira, 22-02-1925
Huonder-Jacommet Valentin, Latis, 07-03-1925
Dermon-Deflorin Elisabeth, Disla, 11-05-1925
Riedi-Columberg Giachen, Disla, 17-09-1925
Schuoler-Deragisch Elisabeth, Davos-Mustér,
03-10-1925
Bloch-Castelberg Kurt, Scaletta, 22-11-1925
Flepp-Caduff Gion, Clavaniev, 25-11-1925
Stagnoli-Simonet Maria, Gonda, 06-12-1925
a. Avat Winiker Pankraz, Claustra, 16-12-1925

Desax-Derungs Josefina, Sogn Gions,
10-01-1926
Fry-Tuor Amalia, Carcarola, 24-01-1926
Affolter Felice, Clavaniev 22.02.1926
Arpagaus-Lutz Maria, Latis, 22-03-1926
Manetsch-Thomann Catrina, Funs, 24-03-1926
Gugler-Jacommet Maria Pia, Mumpé Tujetsch,
31-05-1926
Flepp-Manetsch Cecilia, Vitg, 08-10-1926
Simonet-Flepp Rosa, Mumpé Medel, 27-11-1926
Bisquolm-Schmed Maria, Madernal, 21-12-1926

Fasnacht-Loosli Anita, Casa S. Martin Trun,
02-01-1927
Bundi-Derungs Pius, Sogn Gions, 17-02-1927
Desax Maria Luisa, Casa da vegls e da tgira evange-
lica Gilon, 08-03-1927
Monn-Deflorin Lucia, Disla, 24-04-1927
Levy-Thomann Josefina, Dulezi, 26-04-1927
Lechmann-Senn Rudolfin, Vitg, 04-05-1927
Monn-Maissen Franzisca, Funs, 31-08-1927
Arpagaus Moritz, Casa S. Giusep, 09-09-1927
Huonder-Tenner Giuliana, Funs, 20-11-1927
Fry-Manetsch Gada, Casa da tgira, 21-12-1927

Andriuet-Simonet Julia, Rieven, 31-01-1928
Flury-Sonder Barbara, Scaletta, 20-02-1928
Lutz Mathilda, Segnas, 14-03-1928
Monn-Bisquolm Filomena, Tgèsa S. Vigeli Sedrun,
12-06-1928
Huonder-Jacommet Filomena, Latis, 19-07-1928
Manetsch-Deflorin Julia, Raveras, 25-08-1928
Flepp-Manetsch Sigisbert, Clavaniev, 04-09-1928
Maissen Luzia, Segnas, 12-12-1928

Tenner Clotilda, Acla da Fontauna, 12-01-1929
Giger Rosa, Casa da tgira, 12.02.1929
Huonder-Manetsch Anna, Latis, 17-02-1929
Kreiliger-Meyer Louise, Dulezi, 20-03-1929
Frater sec. Teigesser Giacomo Jakab, Claustra,
15-04-1929
Huonder Amanda, Acletta, 02-05-1929
Deflorin-Deflorin Maria, Clavaniev, 25-05-1929
Huonder-Bigliel Casper, Dulezi, 28-07-1929
Berther-Durschei Albert, Segnas, 30-09-1929
Bigliel-Berther Christgina, Cons, 15-12-1929

Tönz-Albin Barla, Mumpé Tujetsch, 07-01-1930
 Schuoler-Petschen Julia, Casa da tgira, 12-03-1930
 Duff-Caminada Elisabeth, Sogn Gions, 31-03-1930
 Maissen-Manetsch Martin, Clavaniev, 16-04-1930
 Manetsch Anna, Gonda, 19-04-1930
 Hendry-Gadola Richard, Vitg, 29-04-1930
 Sur Wenzin Pius, Segnas, 01-06-1930
 Decurtins-Manetsch Maria, Vitg, 21-06-1930
 Tenner-Schnoz Peter, Casa da tgira, 09-07-1930
 Gerth-Tschalèr Antonia, Sontget, 21-07-1930
 Curschellas-Niggli Caspar, Chischliun, 13-08-1930
 Schmed-Manetsch Barla, Disla, 01-10-1930
 Deflorin-Wenzin Giusepa, Acletta, 26-10-1930
 Deflorin-Levy Valentina, Casa da tgira, 18-11-1930
 Huonder-Jacomet Ernst, Gonda, 23-11-1930
 Albin-Flepp Ottilia, Casa da tgira, 19-12-1930
 Riedi Stiafen, Segnas, 25-12-1930

Gräser-Masshardt Hansrudolf, Acletta, 09-01-1931
 Riedi-Columberg Antonia, Disla, 02-02-1931
 Maissen-Deflorin Margretha, Casa da tgira, 07-02-1931
 Hartung-Haser Helmuth, Carcarola, 26-02-1931
 Maissen-Manetsch Johanna, Clavaniev, 25-03-1931
 Manetsch-Spescha Anna, Segnas, 10-04-1931
 Gräser-Masshardt Rosmarie, Acletta, 17-04-1931
 Manetsch-Tones Gion, Gonda, 03-05-1931
 Casanova-Jacomet Maria, Acla da Fontauna, 12-05-1931
 Deflorin-Loretz Balzer, Funs, 26-06-1931
 Caminada Isidor, Casa da tgira, 01-08-1931
 Simonet-Beeli Sep, Mumpé Medel, 20-08-1931
 Gerth-Tschalèr Franz, Sontget, 11-09-1931
 Flepp-Manetsch Josefina, Dulezi, 20-09-1931
 Pfenninger Werner, Sontget, 05-11-1931
 Condrau-Hendry Alexandra, Sontget, 14-12-1931

Manetsch Sofia, Funs-Dado, 24-01-1932
 Sac-Schmed Barla Catrina, Latis, 06-02-1932
 Sora Solèr Giuanna, Cons, 14-02-1932
 Giger-Fry Tresa, Latis, 21-02-1932
 Bach-Sacchi Fritz, Raveras, 07-03-1932
 Spescha-Imhof Leonard, Davos-Mustér, 11-03-1932
 Pally-Monn Marcellina, Latis, 26-04-1932
 Bigliel-Flepp Imelda, Disla, 08-05-1932
 Tenner-Schnoz Felicia, Funs, 09-06-1932
 Lutz Rosina, Sontget, 02-07-1932
 Spescha-Imhof Frieda, Davos-Mustér, 08-07-1932
 Coray-Truog Ursula, Cons-Sut, 17-08-1932
 Jacomet-Schwarz Leo, Peisel, 07-09-1932
 Sialm-Pally Serafina, Segnas, 12-09-1932
 Flepp-Venzin Tresa, Clavaniev, 16-09-1932
 Maissen-Gienal Vica, Gonda, 16-09-1932
 Decurtins-Huonder Basilissa, Dulezi, 24-09-1932
 Deflorin-Sac Alfons, Casa da tgira Glion, 30-09-1932
 Schmed-Durschei Giusep, Cons-Su, 29-10-1932
 Flepp-Caduff Cecilia, Clavaniev, 02-12-1932
 Huonder-Huonder Adelheid, Cons, 12-12-1932

Sora Desax Beatrice, Cons, 06-01-1933
 Gadola-Goldmann Marili, Latis, 31-01-1933
 Huonder-Bigliel Hildegard, Dulezi, 06-03-1933
 Deflorin-Casanova Giusep, Faltscharidas, 10-03-1933
 Berther-Durschei Rita, Segnas, 13-03-1933
 Casanova-Jacomet Martin, Sax, 02-04-1933
 Duff-Mathiuët Christian, Pardomat, 08-04-1933
 Tenner-Schnoz Battesta, Segnas, 11-05-1933
 Columberg-Gadola Pius, Cavardiras, 01-06-1933
 Coray-Truog Mathias, Cons-Sut, 07-06-1933
 Orlik-Bigliel Georg, Disla, 22-06-1933
 Maissen-Deflorin Irena, Segnas, 27-06-1933
 Wenzin Placi, Acletta, 27-06-1933
 Deragisch Felix, Gonda, 01-07-1933
 Flepp-Hollenstein Alexi, Gonda, 30-07-1933
 Schnoz-Alig Oscar, Dulezi, 24-09-1933
 Schnyder Ivo, Faltscharidas, 28-11-1933
 Caduff-Flepp Robert, Clavaniev, 01-12-1933
 Jacomet-Deflorin Lucia, Mumpé Medel, 13-12-1933

Flepp-Camenisch Florentina, Raveras, 27-04-1934
 Jacomet Alfred, Peisel, 01.07.1934
 Jacomet-Cathomas Lucas, Clavaniev, 06-08-1934
 Bloch-de Castelberg Helena, Carcarola, 17-08-1934
 Orlik-Bigliel Luisa, Disla, 17-09-1934
 Flepp Augustina, Clavaniev, 12-10-1934
 Flepp-Camenisch Fidel, Raveras, 24-10-1934
 Deragisch-Schmed Antonia, Carcarola, 26-10-1934
 Sur Bearth Martin, Latis, 12-11-1934

Deflorin-Cavegn Guido, Vitg, 25-01-1935
 Huonder-Jacomet Luzia, Gonda, 18-04-1935
 Candinas-Schnider Verena, Dulezi, 29-04-1935
 Schnoz-Pally Maria, Buretsch, 04-05-1935
 Flepp-Manetsch Maria, Casa da tgira, 05-05-1935
 Gadola-Seglio Mario, Dulezi, 27-05-1935
 Flepp-Hollenstein Anna, Gonda, 07-06-1935
 Durschei-Casanova Anna, Cons-Sut, 22-06-1935
 Manetsch-Derungs Alfons, Vitg, 08-08-1935
 Duff-Capaul Rosa, Pardomat, 10-08-1935
 Manetsch-Tones Mengia, Gonda, 24-08-1935
 Schuoler-Manetsch Tresa, Dulezi, 10.10.1935
 Duff-Deflorin Tresa, Cons-Su, 17-10-1935
 Schnoz-Deflorin Lucas, Cuoz, 22-11-1935

Lutz-Simmen Christian, Faltscharidas, 28-01-1936
 Huonder-Casanova Heinrich, Cons, 10-04-1936
 Huonder-Simonet Leo, Cons, 10-04-1936
 Giger-Vincenz Anita, Cuera, 18-04-1936
 Manetsch-Schwiter Frieda, Dulezi, 29-04-1936
 Seglio Adriano, Vitg, 06-05-1936
 Manetsch-Schwiter Hans, Dulezi, 23-05-1936
 Sialm-Pally Leci, Segnas, 10-06-1936
 Mathiuët-Giger Alexi, Cavardiras, 02-07-1936
 Gienal-Sac Paul, Latis, 25-07-1936
 Durschei-Manetsch Battesta, Segnas, 13-08-1936
 Deragisch-Desax Giusep, Raveras, 21-09-1936

Deflorin-Schuoler Bistgaun, Dulezi, 29-09-1936
Lutz-Castelberg Rita, Disla, 16-10-1936
Cathomen-Manetsch Amalia, Vitg, 05-11-1936
Genelin-Foppa Franzisca, Acletta, 18-11-1936

Schnoz-Manetsch Bonavitus, Cons, 24-01-1937
Deflorin Robert, Segnas, 28-01-1937
Levy Christian, Carcarola, 18-02-1937
Häfliger-Millane Urs, Acletta, 26-02-1937
Fontana José, Acletta, 29-03-1937
Gadola-Seglio Maria Renata, Dulezi, 01-04-1937
Capaul-Caduff Giusep, Scaletta, 18-04-1937
Sialm-Furrer Alexi, Dulezi, 06-05-1937
Bearth Theresa, Latis, 14-05-1937
Kiener-Flepp Gérard, Clavaniev, 15-05-1937
Jacomet-Cathomas Anna, Clavaniev, 03-06-1937
Hendry-Gadola Imelda, Vitg, 06-07-1937
Schuoler-Manetsch Pius, Dulezi, 09-07-1937
Maissen-Studer Sigisbert, Mumpé Tujetsch, 10-07-1937
Deflorin-Zazzi Alois, Cons, 16-08-1937
Desax Margretha, Casa da tgira, 07-09-1937
Desax-Cavegn Margrit, Dulezi, 16-09-1937
Lutz-Levy Adelbert, Disla, 31-10-1937
Schwarz Giusep, Casa da tgira, 17-11-1937
Zazzi-Hermann Martha, Cuoze-Sut, 17-11-1937
Flury-Valier Rico, Acletta, 25-11-1937
Duff-Capaul Felici, Pardomat, 30-11-1937
Schnoz-Alig Maria, Vitg, 09-12-1937
Levy-Pelican Philipina, Mumpé Medel, 13-12-1937
Bach-Sacchi Franziska, Raveras, 28-12-1937

Duff-Deflorin Ursulina, Clavaniev, 03-01-1938
Sialm-Schwarz Christian, Chischliun, 09-02-1938
Schmed-Bearth Norbert, Sogn Gions, 02-03-1938
Huonder-Lutz Battesta, Segnas, 10-03-1938
Giger Rosa, Acletta, 29-03-1938
Hosang-Flepp Giuseppa, Cons-Su, 16-05-1938
Deflorin Gion Antoni, Segnas, 12-06-1938
Lechmann-Senn Esther, Vitg, 21-06-1938
Eigel-Achermann Anton, Acletta, 28-07-1938
Rachow Peter, Acletta, 28-07-1938
Lutz-Flury Battesta, Carcarola, 25-08-1938
Wetter-Jacomet Sep, Raveras, 10-09-1938
Schmed-Durschei Luzia, Cons-Su, 01-10-1938
Huonder-Derungs Magdalena, Clavaniev, 03-10-1938
Quinter-Schwarz Martin, Funs, 11-11-1938
Monn-Andreoli Rosina, Vitg, 23-11-1938
Wittmann-Tonsor Werner, Acletta, 30-12-1938

Nos defuncts

2012 han 18 (24) convischin(a)s terminau lur viadi ter-rester.

Dotti-Baumgartner Giacomo, Clavaniev,
22-09-1932 – 14-01-2012

Manetsch-Maissen Johanna, Casa da tgira,
04-01-1926 – 25-01-2012
Meier Ida, Chischliun, 29-11-1926 – 01-02-2012
Duff Franz, Acla da Fontauna,
30-10-1936 – 01-02-2012
Zazzi-Laim Katharina, Vitg,
08-01-1940 – 05-02-2012
Haslimeier-Truaisch Dora, Cons,
23-02-1936 – 13-02-2012
Gienal Renata, Casa da tgira,
08-06-1941 – 22-04-2012
Huonder-Bearth Maria, Tgèsa S. Vigeli,
04-04-1932 – 22-04-2012
Capaul Anna, Casa da tgira,
29-10-1927 – 07-05-2012
Desax-Fry Gada, Casa da tgira,
04-06-1917 – 03-06-2012
Carigiet Roman, Raveras, 05-08-1956 – 24-06-2012
Genelin-Foppa Placi, Acletta,
18-08-1930 – 22-07-2012
Stiefenhofer-Desax Sebastian, Casa da tgira,
17-04-1917 – 02-08-2012
Lozza-Foppa Rosina, Acletta,
21-08-1933 – 07-08-2012
Camata Emilia, Casa da tgira,
07-01-1925 – 29-08-2012
Flepp-Cathomas Ursula, Raveras,
31-10-1922 – 03-09-2012
Blumenthal-Knecht Philipp, Casa da tgira,
04-03-1934 – 17-10-2012
Deragisch-Calvi Luisia, Sogn Gions,
27-09-1924 – 22-12-2012

Naschientschas

Egl onn 2012 havein nus registrau 26 (15) naschient-schas.

Scheuber Daria, 03-02-2012
affon da Pascal e Nicole Scheuber naschida Bieber

Lozza Timo, 14-03-2012
affon da Pirmin e Helena Lozza naschida Camathias

Manetsch Timo, 14-03-2012
affon da Placi e Lidia Manetsch naschida Ziegler

Duff Victoria, 15-03-2012
affon dad Oscar e Simone Duff naschia Krubner

Loureiro Ferreira Rodrigo, 23-03-2012
affon da Vitor Manuel Craveiro Ferreira e Maria De Lurdes Alves Loureiro

Degonda Cuno, 31-03-2012
affon da Paul Degonda e Simone Walser Degonda na-schida Walser

Manetsch Leandro, 02-04-2012
affon da Sandro e Kathleen Manetsch naschida Mai-kath

Lutz Stella, 04-04-2012
affon da Daniel ed Ada Lutz naschida Schut

Lutz Jacqueline, 19-04-2012
affon da Roger e Helen Lutz naschida Riedweg

Lutz Livian, 01-05-2012
affon dad Othmar ed Ursina Lutz naschida Schmed

Berger Meret, 27-06-2012
affon da Christoph e Mariette Berger naschida Zumbühl

Schnoz Gian Andri, 28-06-2012
affon da David e Manuela Schnoz naschida Flury

Pally Sophia, 07-07-2012
affon dad Adrian e Katrin Pally naschida Stieglbauer

Deflorin Luca, 17-07-2012
affon da Daniel e Sonja Deflorin naschida Duff

Deflorin Fiona, 19-07-2012
affon da Beat e Sandra Deflorin naschida Schnoz

Castro Ferreira Duarte, 22-07-2012
affon dad Antonio Jorge Ferreira ed Andreia Filipa Santos De Castro Ferreira

Lutz Anelia, 30-07-2012
affon da Bas Christiaan Eikens e Caroline Lutz

Maissen Ylenia, 04-09-2012
affon dad Arno e Nadja Maissen naschida Flepp

Brazinha da Costa Igor, 19-09-2012
affon da Jorge Fernandes da Costa e Telma Sofia Nunes Brazinha

Febres Dermon Elina Milenka, 27-09-2012
affon da Mijail Febres Soria e Manuela Dermon Febres Soria naschida Dermon

Schnoz Leonardo, 12-10-2012
affon da Guido e Rosaria Schnoz naschida Piraino

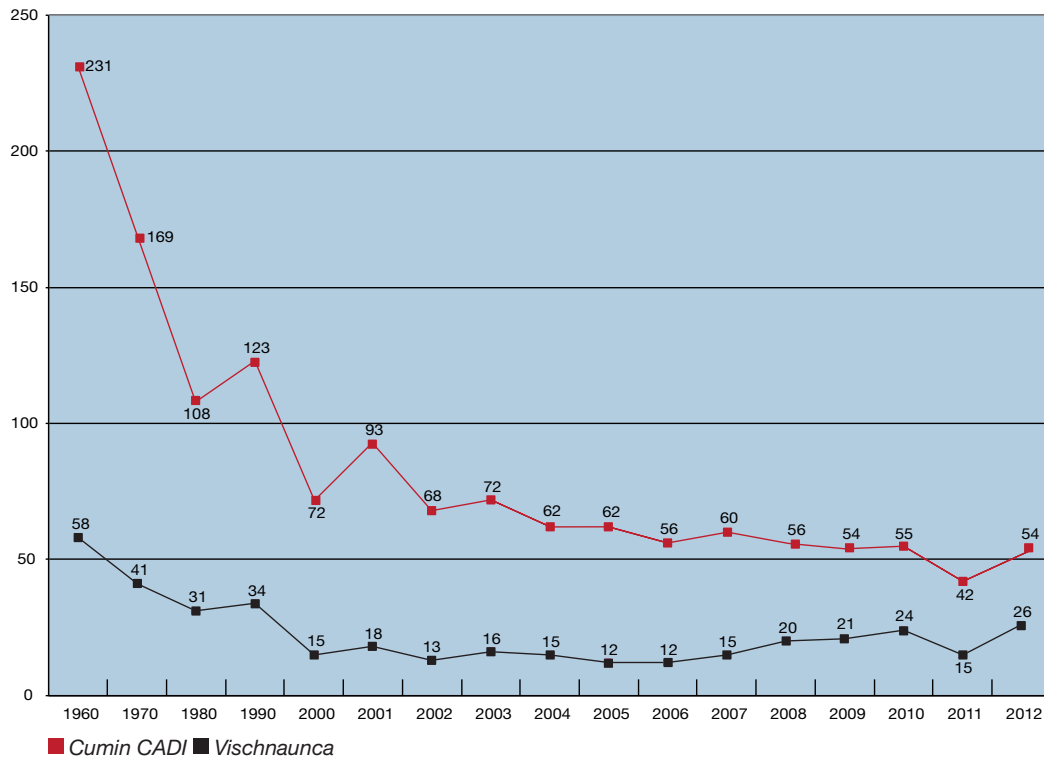
Lutz Loris Lionel, 15-11-2012
affon da Corsin e Natalie Lutz naschida Notz

Berther Alina, 25-11-2012
affon dad Armin Berther ed Anja Klittich Berther naschida Klittich

Durschei Mariella Sophia, 27-11-2012
affon dad Edgar e Sonja Durschei naschida Keller

Sac Corina e Laura, 18-12-2012
affons da Roger ed Isabel Sac naschida Bearth

Moviment dallas naschientschas ella Cadi ed en vischnaunca

Novas votantas e votants

Nus selegrein d'astgar recepir uonn
18 (27) nov(a)s votant(a)s.

Manetsch Flavian, Vitg, 02-01-1994

Solèr Selina, Caschuarz, 10-02-1994

Flepp Adrian, Clavaniev, 28-04-1994

Columberg Ornella, Vitg, 15-05-1994

Candinas Adriana, Dulezi, 03-06-1994

Maissen Rafael, Acletta, 20-06-1994

Lozza Raffael, Funs, 19-07-1994

Deflorin Ursin, Dulezi, 19-08-1994

Probst Silvia, Chischliun, 27-08-1994

De Jesus Pimenta Fábio Miguel, Sontget, 16-09-1994

Albin Giachen, Raveras, 22-09-1994

Coray Marco, Latis, 22-10-1994

Cajacob Damian, Acletta, 10-11-1994

Lozza Marina, Acla da Fontauna, 28-11-1994

Sinini Nicola, Clavaniev, 07-12-1994

Levy Fabrizio, Segnas, 16-12-1994

Bundi Andrina, Vitg, 22-12-1994

Venzin Anja, Raveras, 29-12-1994

showband.CH – In fideivel hosp el Center da sport e cultura

Moviment dalla populaziun

Cun la fin da 2012 (2011) secumpona la populaziun sequentamein:

Dretg d'origin	Umens		Dunnas		Total	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Vischnaunca	541	542	535	542	1076	1084
Grischun	257	265	269	277	526	542
Svizra	117	121	94	96	211	217
Subtotal	915	928	898	915	1813	1843
Persunas digl'exteriur	146	143	108	114	254	257
Total habitonts	1061	1071	1006	1029	2067	2100
Persunas cun attest da domicil	41	49	32	38	73	87
Total	1102	1120	1038	1067	2140	2187

Habitonts tenor fracziun

cun dimorants dall'jamna e jasters

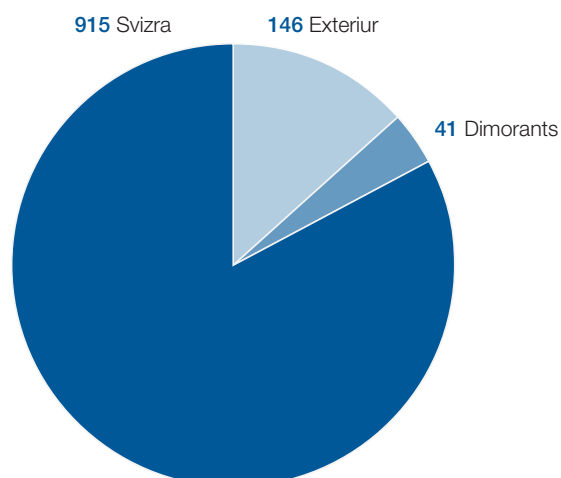
	2012
Vitg	1238
Funs/Clavaniev	288
Segnas	235
Acletta	182
Disla	93
Mumpé Medel	49
Cavardiras	34
Mumpé Tujetsch	21

Total habitonts **2140**

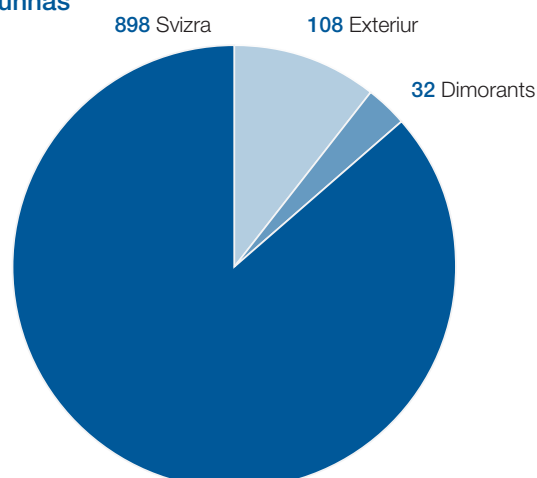
Populaziun

■ Svizra ■ Exteriur ■ Dimorants

Umens

Dunnas

Structura da vegliadetgna

Annada	Onns	Umens			Total	Dunnas			Total	Dunnas ed umens			Total
		Svizra	Dimorants	Exteriur		Svizra	Dimorants	Exteriur		Svizra	Dimorants	Exteriur	
2008–2012	00–04	36	0	12	48	34	0	12	46	70	0	24	94
2003–2007	05–09	31	0	7	38	30	0	4	34	61	0	11	72
1998–2002	10–14	39	2	5	46	33	0	5	38	72	2	10	84
1993–1997	15–19	46	10	5	61	49	14	3	66	95	24	8	127
1988–1992	20–24	78	6	11	95	66	8	7	81	144	14	18	176
1983–1987	25–29	49	12	12	73	47	3	18	68	96	15	30	141
1978–1982	30–34	47	2	22	71	41	1	20	62	88	3	42	133
1973–1977	35–39	50	1	22	73	41	1	12	54	91	2	34	127
1968–1972	40–44	59	1	12	72	53	0	3	56	112	1	15	128
1963–1967	45–49	53	0	10	63	54	0	9	63	107	0	19	126
1958–1962	50–54	70	3	9	82	63	0	5	68	133	3	14	150
1953–1957	55–59	76	1	13	90	73	0	5	78	149	1	18	168
1948–1952	60–64	68	1	1	70	62	0	1	63	130	1	2	133
1943–1947	65–69	64	1	1	66	68	0	2	70	132	1	3	136
1938–1942	70–74	54	0	2	56	57	0	0	57	111	0	2	113
1933–1937	75–79	47	0	0	47	36	0	0	36	83	0	0	83
1928–1932	80–84	22	0	2	24	48	0	0	48	70	0	2	72
1923–1927	85–89	16	1	0	17	26	0	1	27	42	1	1	44
1918–1922	90–94	9	0	0	9	12	3	1	16	21	3	1	25
1913–1917	95–100	1	0	0	1	5	2	0	7	6	2	0	8
		915	41	146	1 102	898	32	108	1 038	1 813	73	254	2 140

Punt Gronda cun via nova en Val Russein

Informaziuns

e-mail
homepage

admin@disentis.ch
www.disentis.ch

Sin nossa pagina d'internet www.disentis.ch anfleis Vus biaras informaziuns. Denter auter san ils messadis sco era ils protocols dil cussegl da vischnaunca vegnir cargai giu sut: www.disentis.ch/Servis/Documents. Plinavon ein tut las leschas publicadas sut *Spurtegl virtual*.

Uras da spurtegl dall'administraziun communal

Gliendisdis – venderdis
09.00 uras – 11.30 uras

avonmiezdi

suentermiezdi

14.00 uras – 17.00 uras

Numeras da telefon e fax

Administraziun communal tel. +41 (0) 81 920 36 36
Uffeci da taglia tel. +41 (0) 81 920 36 40
Uffeci da baghegiar tel. +41 (0) 81 920 36 46
Uffeci forestal tel. +41 (0) 81 920 36 41
Casa da scola, Vitg tel. +41 (0) 81 947 52 85
Meinascola tel. +41 (0) 81 936 44 25
Serenera Raveras tel. +41 (0) 81 947 57 31

fax +41 (0) 81 920 36 37

Uffeci civil Cadi tel. +41 (0) 81 920 20 45
Uffeci funsil Cadi tel. +41 (0) 81 920 33 44
Uffeci polizia da fiug Sursassiala tel. +41 (0) 81 920 47 97

fax +41 (0) 81 947 57 45

fax +41 (0) 81 920 30 49

fax +41 (0) 81 920 33 45

fax +41 (0) 81 949 22 10

Pumpiers (clom d'urgenza) 118

Plan da vacanzas dallas scolas da Mustér

onn da scola 2012–2013
Entschatta digl onn da scola 20-08-2012
Vacanzas d'atun 08-10-2012 – 19-10-2012
Vacanzas da Nadal 24-12-2012 – 04-01-2013
Vacanzas da sport 25-02-2013 – 01-03-2013
Vacanzas da primavera 29-04-2013 – 03-05-2013
Fin digl onn da scola 21-06-2013

onn da scola 2013–2014
19-08-2013
07-10-2013 – 18-10-2013
23-12-2013 – 03-01-2014
24-02-2014 – 28-02-2014
28-04-2014 – 02-05-2014
18-06-2014

Pardomat

Dismessa da rumien

<i>Materia</i>	<i>Liug da rimnada</i>
Veider	Plazza da rimnada da rumien a Raveras Eurospar, Acletta, Davos-Mustér, Val Segnas, Center da sport e cultura, Mumpé Medel, casa da scola Segnas
Alumini/stuors alv	Plazza da rimnada da rumien a Raveras
Curdeims da cuschina, manizzems da caglias e curdeims da curtin	Plazza da rimnada da rumien a Raveras
Cartun	Plazza da rimnada da rumien a Raveras
Rufids blocconts, textilias, ieli da cuschina ed ieli da motor, fier, lenna, PET, battarias da tenercasa	Plazza da rimnada da rumien a Raveras
Cadavers	Local da cadavers a Raveras
Termometer/medicaments	Apoteca Desertina
Ferramenta electronica e battarias (apparats ed uaffens d'electro ord il sectur da casa e hobi sco era giugs d'electro)	Staziun dalla Viafier retica (gratuit) Mintgadi naven dallas 7.00 uras entochen allas 19.00 uras
Pupi vegl	Vegn rimnaus entras las scolas
Rufids da baghetg (mo quantums pigns)	Plazza da rimnada da rumien a Raveras

Liug d'informaziun

Tissis/chemicalias	Uffeci per la natira ed igl ambient www.umwelt.gr.ch
--------------------	---

Taxa:

Rufid bloccont, lenna e fier entochen 1m³ sa vegnir deponius gratuitamein. Perencunter vegn incassau ina taxa da **frs. 20.-/m³** per rufid bloccont, lenna e fier sur **1m³**.

Per deponer rumien da baghegiar e plastic vegn incassau ina taxa da **frs. 50.-/m³ (incl. transport)**. **Material entochen 0,5m³ sto vegnir pagaus immediat.**

Temps d'avertura

Plazza da rimnada da rumien a Raveras	mesjamna dallas 16.00 – 17.30 uras sonda dallas 10.00 – 12.00 uras
---------------------------------------	---

Deponias selvadias

Ei astga vegnir deponiu **negin material ordeifer las deponias indicadas.**

